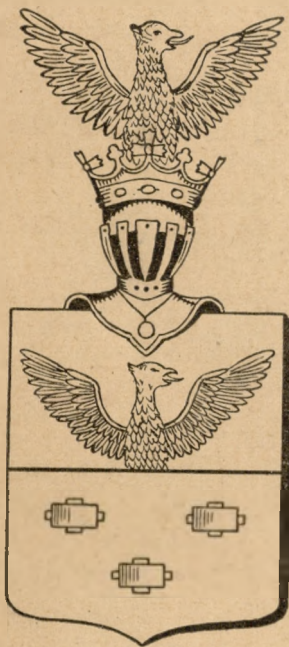

11
2.400

POLSKA ENCYKLOPEDJA SZLACHECKA

5. 5.1. 1935

WYDAWNICTWO INSTYTUTU KULTURY HISTORYCZNEJ

TOM II

WARSZAWA, MCMXXXV.

ZESZYT 1

Od Wydawnictwa.

Przy zeszycie poprzednim (czwartym — za miesiąc marzec) załączyliśmy formularz z prośbą o wypełnienie przez Tych z pośród naszych J.J. W.W. Abonentów, którzy pragną bądź zamieścić monografie i genealogje Swych Rodzin, bądź też pragną figurować w Imiennych Spisach Żyjących Potomków Polskich Domów Szlacheckich.

W związku też z olbrzymią ilością nadesłanych nam, wypełnionych formularzy w tych wypadkach, w których nasi J.J. W.W. Abonenci wymagali wyjaśnień, lub odpowiedzi — będziemy odpisywali stopniowo w ciągu m-cy maja i czerwca b. r.

Równocześnie zwracamy się do Tych z pośród naszych J.J. W.W. Abonentów, którzy z braku dokumentów nie nadesłali nam dotychczas wypełnionych formularzy, aby raczyli nadesłać informacje o Sobie i o Swych Rodzinach, oparte na zachowanej tradycji rodzinnej, nadmieniając równocześnie, że brak jest dokumentów, potwierdzających nadsyłane informacje, — w tych bowiem wypadkach redakcja w miarę możliwości dokona na własną rękę niezbędnych badań i poszukiwań.

Ostateczny termin nadsyłania wypełnionych formularzy ulega przesunięciu do dnia 30 maja b. r. włącznie.

Ci z pośród naszych J.J. W.W. Abonentów, którzy wpłacili nam należność za okładki, otrzymują je równocześnie z niniejszym, piątym zeszytem wydawnictwa, za m-c kwiecień b. r. Zeszyt niniejszy ze względu na okres świąteczny ukazał się z kilkudniowym opóźnieniem. Zeszyt następny ukaże się 15 maja b. r.

Wydawnictwo

Polska Encyklopedia Szlachecka.

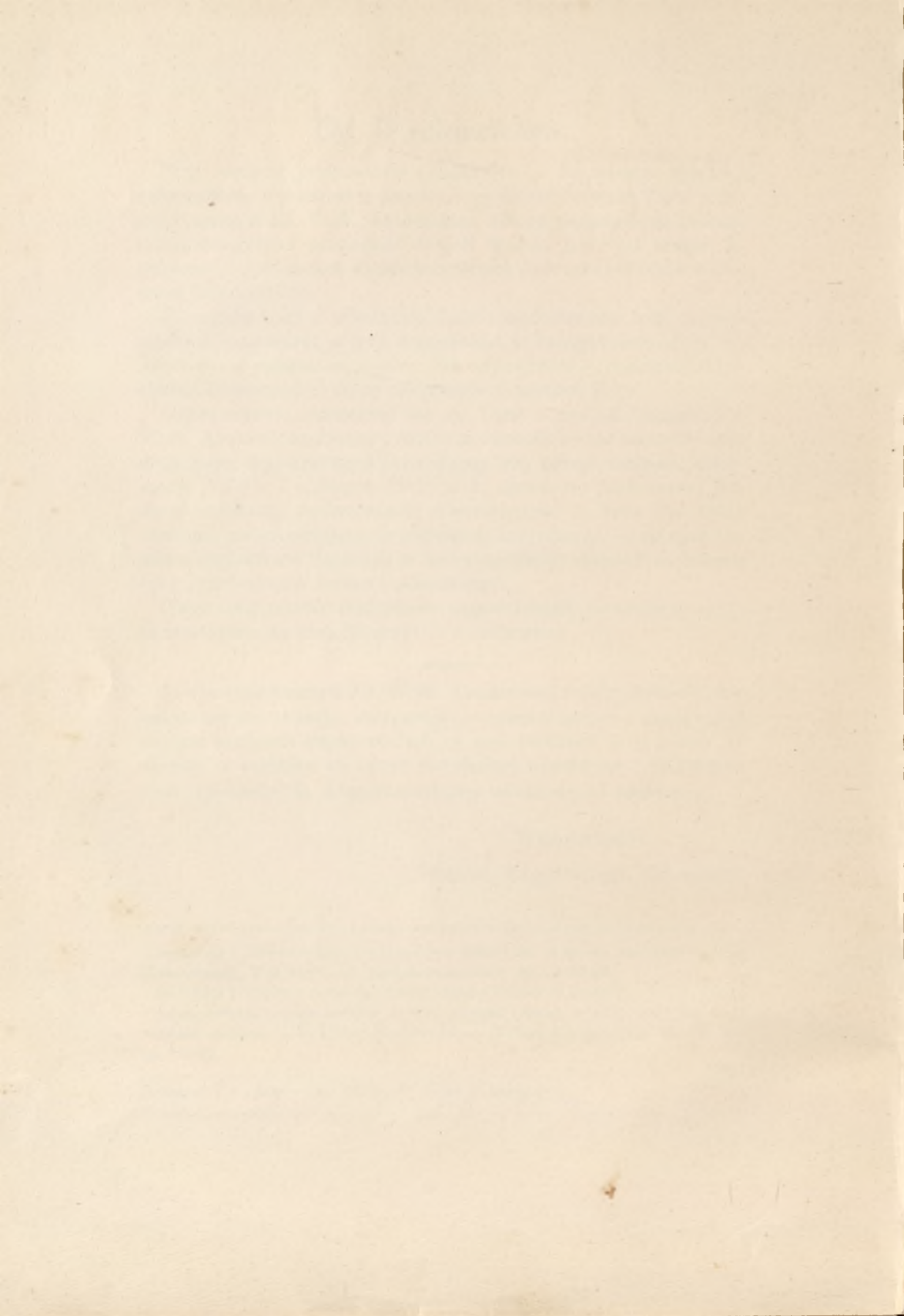
Redakcja i Administracja wydawnictwa mieści się w lokalu Instytutu Kultury Historycznej: Warszawa, ul. Mokotowska 49/9, tel.: 8.50-91.

Redaktor przyjmuje codzień, za wyj. niedziel i świąt, w godz. 1 — 2 i 6 — 7 pp.

Administracja czynna codzień, za wyj. niedziel i świąt, w godz. 9—3 i 6—7 pp.

Konto czekowe w P. K. O.: Wydawnictwo „Polska Encyklopedia Szlachecka”
Nr. 29.357.

Redaktor i wydawca: dr. fil. S. J. Starykoń-Kasprzycki.

POLSKA ENCYKLOPEDJA SZLACHECKA

TOM II

WYDAWNICTWO INSTYTUTU KULTURY HISTORYCZNEJ

WARSZAWA, MCMXXXV.

POLSKA ENCYKLOPEDIA SZLACHECKA

TOM II

WYDAWCA

DRUKARNIA B-ci DRAPCZYŃSKICH, WARSZAWA.

WYDAWCA

HERBY

ABDANK I,

Abdanek, Awdancz, Awdaniec, Habdank, Haudaniec, Haudancz, Białkotka, Czelejów, Łękawa, Łękawica, Skuba.

W polu czerwonym — dwie krokwie srebrne, złożone naksztalt litery W. Nad hełmem w koronie także wyobrażenie. Jeden z najstarszych herbów piastowskich, spotykany na Śląsku w XII w.

ABDANK II.

W polu czerwonym — dwie krokwie srebrne, złożone naksztalt litery W. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego, zwróconego w lewo i trzymającego w łapach także krokwie. Odmiana powstała prawdopodobnie w drugiej połowie XIV w.

ABDANK odm. czyli BEYNART II.

W polu czerwonym — dwie krokwie srebrne naksztalt litery W, w której część środkowa w górze przeszzyta dwoma strzałami równoległymi: wierzchnią

żeleźcem w lewo, a spodnią w prawo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

ABDANK odm. czyli BEYNART III.

W polu czerwonym — dwie krokwie srebrne naksztalt litery W: pierwszą z nich przeszzywa strzała ostrzem w górę ukośnie w lewo, a drugą ostrzem na dół ukośnie w prawo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

ABDANK odm.

Abdank zwyczajny, na jego środkowym ramieniu strzała bez pióropusza żeleźcem w górę. Nad hełmem w koronie sępie czarne skrzydło barkiem w prawo, przez nie strzała żeleźcem w prawo; nazywają także herb ten Schalec.

ABLANK odm.

Na Abdanku przez jego środek położony miecz otłuczony. Nad tarczą w koronie trzy pióra strusie.

ABDANK odm.

Nad hełmem w koronie pół lwa złotego w prawo, trzymającego w łapie Abdank biały.

ABDANK odm. czyli AN-KWICZ.

W polu czerwonym — dwie srebrne krokwie, połączone kształt litery W. Nad hrabiowską koroną także krokwie. Labry czerwone podbite srebrem.

ABDANK odm., czyli BUSSE.

Na tarczy ściętej w polu górnym złotem — orzeł czarny, w dolnym czerwonym — dwie krokwie srebrne, połączone z sobą kształtem litery W. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany 3.3. 1791 r. Andrzejowi Busse przez Fryderyka Wihelma II, króla pruskiego.

ABDANK odm.

Herb Wawrzyńca Dudkowicza, występującego w r. 1576 tem się różni od Abdanka, że w hełmie ma Abdanka pomiędzy trąbą słonia, a rogiem jelenia.

ABDANK odm.

Herb Jakóba Metelskiego, urzędnika kasztelana krakowskiego w 1564 r.; do Abdanka dodana jeszcze jedna krokiew.

ABGAROWICZ.

W polu czerwonym — rycerz ormiański na białym koniu, nad tarczą korona.

ABRAHAMOWICZ czyli JA-STRZĘBIEC odm.

W polu błękitnym w środku złotej podkowy ocelami do góry — krzyż złoty kawalerski bez lewego ramienia. Nad hełmem w koronie na ogonie pawim jastrzęb czarny z pierścieniem w dziobie. Odmiana z XVI w.

ABRAHAMOWICZ czyli KOTWICA adm.

W polu błękitnym nad kotwicą srebrną — słońce złote z promieniami. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat austriacki z d. 14. 4. 1817 r.

ABRAHIMOWICZ.

W polu barwy niewiadomej — jarzmo tatarskie z kółkiem u góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb tatarski z końca XIV lub początku XV w. Dokument z r. 1591.

ABRAMOWICZ czyli LUBICZ odm.

W polu błękitnym na baroku srebrnej podkowy — krzyż srebrny kawalerski, wewnątrz podkowy takiż krzyż, lecz bez lewego ramienia. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Odmiana z XVI w.

ABSTAGEN.

W polu czarnym — pół lwa złotego wyskakuje z za muru o trzech rzędach cegieł. Nad

hełmem bez korony czapka czarna scytyjska z wyłogiem czerwonym i sześcioma wkoło piórami koguciami na zmianę czarnymi i czerwonymi. Labry czerwone podbite czarnem. Nadany Jakóbowi Abstagen 15.4. 1527 r.

ABSZLANG czyli ŁOPOT.

W polu czerwonym—dwa łopoty złote, ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

ACHINGER I czyli AICHINGER I.

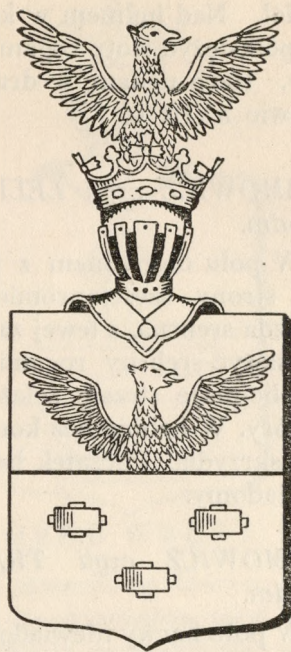
W polu złotem — siedząca wiewiórka czerwona. Nad hełmem w koronie także wiewiórka pomiędzy dwiema trąbami czarnymi. Przyniesiony z Niemiec w 1455 r.

ACHINGER II czyli AICHINGER II.

W polu złotem — siedząca wiewiórka czerwona. Nad hełmem w koronie także wiewiórka pomiędzy dwoma rogami jeleniemi. Odmiana z końca XV lub początku XVI w.

ACHINGER III czyli AICHINGER III czyli KIEYSTUCZ.

Na tarczy ściętej w górnej części dwudzielnej w polu pierwszym czerwonym — baszta srebrna, w drugim złotem — na pagórku zielonym o trzech wierzchołkach — siedzi

HERB SULIMA

wiewiórka czerwona; w części zaś dolnej cztery pasy ukośnie prawe: czarny, złoty, czerwony i srebrny. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma orlemi skrzydłami: prawem w połowie srebrnym, w połowie czerwonym, a w lewym w połowie czarnym, a w połowie złotem pół męża zbrojnego wprost z mieczem wzniesionym w prawej, a z jabłkiem złotem w lewej ręce. Odmiana nadana 2.4. 1577 r. Augustynowi Achingerowi przez ces. Rudolfa.

ACHMAT.

W polu błękitnym—nad skałą o trzech wierzchołkach strzała złota, rozdarta żełęczem

na dół. Nad hełmem w koronie półksiężyc złoty rogami do góry. Herb nadany w drugiej połowie XVIII w.

ADAMOWICZ czyli **LELIWA**
odm.

W polu czerwonym z prawej strony sześciopromienna gwiazda srebrna, z lewej zaś — półksiężyc srebrny rogami na dół obejmuje strzałę żelźcem do góry. W hełmie bez korony dwa skrzydła. Początek herbu niewiadomy.

ADAMOWICZ czyli **TRĄBY**
odm.

W polu barwy niewiadomej — trzy trąby z nawiązaniem, na połączeniu munsztuków drzewo, na którym gniazdo ze stojącym bocianem. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb z XVI w. Dokument z 1590 r.

ADELSBURG.

Tarcza podzielona na cztery części: w pierwszej i czwartej złotych — pół orla czarnego dartego, w drugiej i trzeciej błękitnych — wycinek biały od góry tarczy, na nim gwiazda czerwona. Nad tarczą dwa hełmy, na prawym w koronie trzy pióra strusie, środkowe białe, skrajne czarne, na lewym w koronie trzy pióra strusie skrajne czarne, środkowe białe.

ADERKAS.

W polu złotym — na pagórku zielonym stoi na jednej nodze orzeł czarny, z głową zwróconą w lewo, ze skrzydłami podniesionymi. Nad hełmem w koronie trzy czarne pióra strusie. Labry czarne podbite złotem. Początek herbu niewiadomy.

AJSICZ.

Herb własny kniazia Chaz beja, chorążego tatarskiego pow. upickiego w r. 1591, o nieznanym opisie.

AKSAK I.

Axak, Akszak, Kara, Obrona.

W polu barwy niewiadomej, prawdopodobnie czerwonej — dwa trójkąty, wierzchołkami łączone, przez połączenie przechodzi strzala żelźcem w prawo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb tatarski z XIV w. Dokument z r. 1631. Niezaprzeczenie jest to herb tatarski, co same nazwy jego wskazują: Aksak po turecku znaczy kulawy, a kara — czarny.

AKSAK II.

W polu barwy niewiadomej, prawdopodobnie czerwonej — dwa serca końcami łączone, przez połączenie przechodzi strzala żelźcem w prawo. Herb powstał z Aksaka I. Dokument z r. 1644.

AKSAK III.

W polu czerwonym — serce purpurowe, ukośnie w prawo końcem leżące, przez środek z góry na dół strzałą przeszyte. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb ten powstał prawdopodobnie z Aksaka II w końcu XVII, lub w początkach XVIII w.

ALABANDA,

Alaband, Allabanda, Albaland, Alba-Luna, Bielina.

W polu czarnym — na półksiężcu srebrnym takiejże barwy łeb koński z szyją w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Jeden z dawniejszych herbów polskich, wspomniany w zapiskach sądowych już w 1448 r.

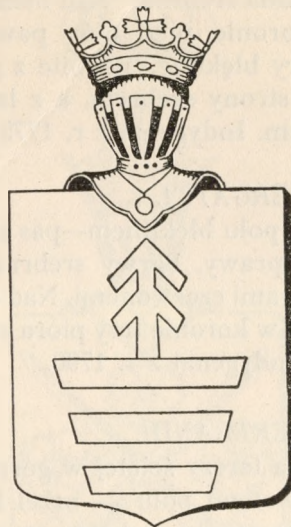
ALABIS czyli **RUBIESZ** odm.

W polu błękitnym — nad trzema wrębami srebrnymi, ku dołowi stopniowo zmniejszającymi się, strzała srebrna żelazcem do góry, u dołu rozdarta. Nad hełmem korona. Herb z XVI w.

ALAN,

Allan, Allen.

Na tarczy ściętej w polu górnym błękitnym — pięciopromienna gwiazda złota pomiędzy dwiema muszlami srebrnymi, konchą ku górze; w polu zaś dolnym srebrnym — dwie rzeki błękitne wpoprzek — jedna nad drugą. Nad koroną zawój skręcony z błękitnej i sre-

HERB WRĘBY

brnej materji, na którym medal z wyobrażeniem psiej głowy Tarczę podtrzymują dwa psy. Godło: Triumpho morte tam vita. Indygenat z XVIII w.

ALANT,

Alantse.

Na tarczy ściętej pole górne złote, w dolnym błękitnym, lub koloru wody ryba — głowacz (niem. Alant). Nad tarczą hełm. Indygenat 17.1.1569 r. Mikołajowi Alantse.

ALBEDYL,

Albedylla.

W polu błękitnym — pień złoty ukośno - prawy, o dwóch sękach z jednej, a jednym z drugiej strony; w prawym dolnym rogu tarczy półksiężec srebrny rogami do pnia, a w lewym górnym sześciopromienna

gwiazda srebrna. Nad hełmem w koronie pięć piór pawich. Labry błękitne, podbite z prawej strony srebrem, a z lewej złotem. Indygenat z r. 1775.

ALBERGATTI.

W polu błękitnem—pas ukośny, prawy, barwy srebrnej z brzegami czerwonymi. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z r. 1790.

ALBERTRANDI.

Na tarczy ściętej w górnem czerwonym polu — orzeł biały, zwrócony w lewo, w dolnem błękitnem — drzewo zielone o czterech korzeniach, pomiędzy dwoma białymi liljami. Nad tarczą korona. Nadany w r. 1776 Janowi Albertrandiemu, późniejszemu biskupowi zenopolińskiemu. Dokument z r. 1801.

ALBIJEWICZ.

Herb własny carewicza Achmeta Sołtana, ziemianina kijowskiego w r. 1526, o nieznanym opisie.

ALBRICH.

W polu błękitnem—nad wieżą srebrną o trzech blankach korona złota. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: złote pomiędzy dwoma błękitnemi. Labry błękitne podbite złotem. Nadany w r. 1793 Franciszkowi Albrich z przydomkiem z Ehrenwehrt przez cesa-

rza niemieckiego, Franciszka II.

ALCHIMOWICZ.

W polu błękitnem — podkowa srebrna, ocelami na dół, w niej pół strzały żeleźcem w górę, utkwione w sercu. Nad hełmem trzy pióra strusie.

ALEKSANDER PAN czyli CZAKI.

Na tarczy ze skrajem złotym, w polu czerwonym—głowa tureckiego wezyra w czapce zielonej z niebieskim, wiszącym w lewo chwastem i w zawoju biało-różowym, na którym półksiężyc złoty rogami do góry, pomiędzy dwoma piórkami złotemi. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie, przeszyte strzałą srebrną w lewo. Indygenat z sejmu r. 1767—68 Franciszkowi Florjanowi Czaki.

ALEKSANDROWICZ czyli KOSY odm.

W polu czerwonym — dwie kosy ukośnie na krzyż końcami w górę, a ostrzami do środka, przez które schodzą się dwa miecze, rękojeściami złotemi do góry i na dół obrócone. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb z XV w.

ALEKSANDROWICZ (ALEXANDROWICZ) czyli KOSY odm.

W polu czerwonym — dwie kosy ukośnie na krzyż końca-

mi w górę, a ostrzami do środka, przez które schodzą się dwa miecze, rękojeściami złotymi do góry i na dół obrócone. Nad tarczą mitra.

ALEKSANDROWICZ. *Odmiana hrabiowska.*

Na tarczy ze skrajem złotym w polu czerwonym—dwie kosy ukośnie na krzyż końcami w górę, a ostrzami do środka, przez które schodzą się dwa miecze, rękojeściami złotymi do góry i na dół obrócone. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną szlachecką i trzema piórami strusiemi: żółtem pomiędzy czerwonymi. Labry czerwone podbite złotem.

ALEMANI,

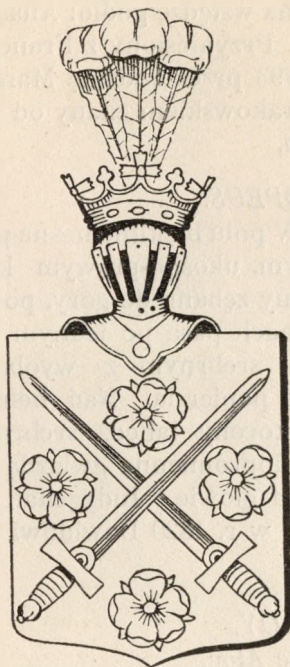
Allemani, Alameni.

Na tarczy dwudzielnej w polu prawem błękitnym—dwa pasy srebrne ukośnie prawe, w lewym zaś srebrnym ściętem, od góry dwie kule działowe, obok siebie leżące, od dołu — jedna. Nad hełmem w koronie panna do kolan z włosami rozpuszczonemi, z wieńcem wawrzynowym na głowie i takimiż w prawej ręce, lewą trzymając na biodrze. Przyniesiony z Włoch w r. 1566.

ALEXWANGE,

Altexwange, Alekswange.

Na tarczy ściętej przez dwa pola górne srebrne, a dolne czerwone litera S złota, po bo-

HERB WŁOSZEK

kach tej litery u góry po jednej róży czerwonej, a w dolnym zakręcie tejże litery jedna róża biała. Nad hełmem w koronie także litera S złota. Indygenat 10.4.1525 r. Jakóbowi Aleks-wange.

ALEXWANGE.

Ptaka, siedzącego na sękatej gałęzi.

(Opis herbu według hr. Uruskiego).

ALLAS-ARMAS.

W polu srebrnym—dwa pasy błękitne, ukośnie — prawe. Nad hełmem korona. Pod tar-

czą na wstędze godło: Allas Armas. Przyniesiony z Francji w r. 1793 przez rodzinę Marassé, w krakowskim znany od 1807 roku.

ALOPEUS.

W polu błękitnem—na pasie złotym, ukośno-prawym klucz czarny zębami do góry, po obu stronach pasa po jednym medalu srebrnym z wyobrażeniem popiersia. Nad hełmem bez korony łabędź srebrny z sześciopromienną gwiazdą złotą na głowie. Indygenat. Kr. Pol. w r. 1820 Dawidowi Alopeus.

D'ALOY,

de Aloe.

Na tarczy czterodzielnej: w polu I czerwonym — orzeł złoty, w II i III błękitnem — trzy złote róże ukośnie w lewo, w IV czerwonym — koń złoty. Nad hełmem, ozdobionym strusiami piórami, lew złoty w prawo, trzyma w łapach gałązkę z trzema białymi liljami.

AMADEJ,

Amadey, Amadejowa, Hamadejowa.

W polu czerwonym—orzeł biały, patrzący w lewo w koronie złotej, bez ogona, w dziobie pierścień trzyma. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XIV w.

AMANDI.

W polu barwy niewiadomej

— nad trzema belkami pół lwa w koronie z sercem palającym w łapach. Nad hełmem korona. Herb z XVI w.

AMBOTEN.

W polu błękitnem—krzesło złote. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwiema gałązkami wawrzynu także krzesło. Początek herbu niewiadomy.

AMBROS.

Na tarczy ściętej w polu górnem błękitnem —lew wspięty trzyma wagę, w dolnem — szachownica czerwono-srebrna. Nad hełmem w koronie pół lwa takiego jak na tarczy. Nadanie austriackie z r. 1790 Janowi Ambros z przydomkiem z Rechtenburg'u.

AMBROŻEWICZ czyli BAJBUZA odm., zwany również WĄŻ.

W polu czerwonym wokoło dzidy czarnej żelźcem na dół — wąż okręcony ogonem w górę. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

AMENDA.

Herb, o nieznanym opisie, wymieniony przez hr. Uruskiego.

AMIROWICZ.

W polu błękitnem—kotwica srebrna trójzębna, u góry uwieńczona wawrzynowym wieńcem, pomiędzy dwiema

gwiazdami. Nad tarczą dwa hełmy: nad prawym z labrami czerwono-złotymi w koronie pół Merkurego ze skrzydłami wprost, z wieńcem wawrzynowym w prawej, a z laską symboliczną w lewej ręce; nad lewym zaś z labrami czerwono-srebrnymi w koronie trzy pióra strusie: złote, czerwone i białe. Nadany 22.9.1807 r. Grzegorzowi Amirowiczowi z przydomkiem z Kłodacza przez cesarza Franciszka II.

ANCZEWSKI.

Herb własny Marcina Anczewskiego, występującego pod r. 1777. Inna linja Anczewskich używa herbu Leliwa.

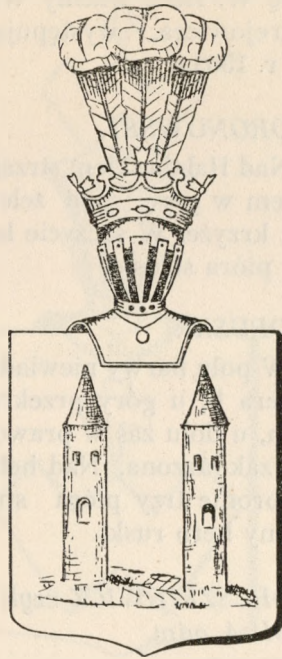
Na tarczy lew wyskakuje z za muru, w prawo obrócony z mieczem w lewej łapie. Nad tarczą pięciolistna korona.

ANCUTA.

W polu błękitnem — strzała żelźcem do góry, pomiędzy gwiazdą z prawej, a półksiężycem doń z lewej strony. Nad hełmem korona. Herb z XVI w.

ANDERSEN.

W polu błękitnem—krokiew czerwona, po bokach i w środku po krzyżu złotym z końcami nakształt lilji. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z r. 1673 Piotrowi Benedyktowi Andersen.

HERB WIEŻE

ANDRAULT de BUY.

Na tarczy dwudzielnej, w polu prawem czerwonom—pół orla białego w koronie, snop złoty w szponie trzyma, w lewem — ściętym od góry błękitnem dwie i jedna gwiazdy złote, od dołu zaś czerwonom trzy rzeki srebrne, wpoprzek idące, przez które pas błękitny ukośny prawy z trzema podwójnymi liljami srebrnymi, jedna za drugą. Indygenat z r. 1658. Franciszkowi Andrault de Buy.

ANDREJOWICZ.

Na tarczy nad półksiężycem, rogami do góry obróconym — znak przypominający kształtem

literę W. Herb własny Wasyla Andrejowicza, występującego pod r. 1569.

ANDRONOWSKI.

Nad Habdankiem strzała żeleźcem w górę, pod żeleźcem dwa krzyże. W szczycie hełmu trzy pióra strusie.

ANDRUSKI.

W polu barwy niewiadomej — litera h, u góry przekrzyżowana, u dołu zaś w prawo wąsem zakończona. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Dawny herb ruski.

ANDRUSZKIEWICZ czyli MOGIŁA odm.

W polu czarnem — mogiła srebrna, na niej z boku utkwiono po krzyżu złotym. Nad tarczą mitra książęca. Początek odmiany niewiadomy.

ANDRYCHIEWICZ.

W polu barwy niewiadomej — róża czerwona. Nad tarczą korona. Nadany w r. 1790.

ANDRYCHOWICZ,

Andrychewicz.

W polu błękitnem—dwa bułaty, złotymi jelicami do góry ukośnie skrzyżowane, na złączeniu róża złota. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego, trzymającego bułat wzniesiony do cięcia. Nadany Janowi i Kazimierzowi Andrychowiczom w r. 1775.

ANDRZEJKOWICZ czyli ANDRZEJKOWICZ czyli PIELESZ odm.

W polu czerwonom—pomiędzy dwoma gwiazdami sześciopromiennymi dwa miecze skrzyżowane ostrzami do góry. Nad tarczą hełm z koroną. Początek odmiany z drugiej połowy XVI w. Dokument z końca XVI w.

ANDRZEJOWSKI czyli PRUS I odm.

W polu czerwonom—półtora krzyża srebrnego, przeszytego strzałą w lewo ukośnie do góry. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna ze wzniesionym mieczem. Odmiana z XVI w.

ANHALT.

Na tarczy dwudzielnej w prawem polu złotem—pięć poprzecznych pasów czarnych, które prawo - ukośnie przecina korona zielona; w lewem zaś srebrnem — pół orła czerwonego głową w lewo. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Indygenat z r. 1785 ks. Anhalt-Köthen.

ANKWICZ czyli ABDANK odm.

(Patrz Abdank odm. czyli Ankiewicz, t. II, str. 8).

ANREP.

W polu złotem — grzebień czarny, zębami na dół prawoukośnie leżący. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma or-

lemy skrzydłami, prawem złotem, a lewem czarnem, takież grzebień. Herb pochodzenia niemieckiego — inflancki.

ANTICI.

W polu błękitnem—pas pionowy złoty, po obu stronach którego dwie sześciopromienne gwiazdy srebrne, jedna nad drugą. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat w r. 1768 Franciszkowi Antici.

ANTONIEWICZ.

(Patrz Bołoz, t. II, str. 45).

ANTONIEWICZ de KAP de BON.

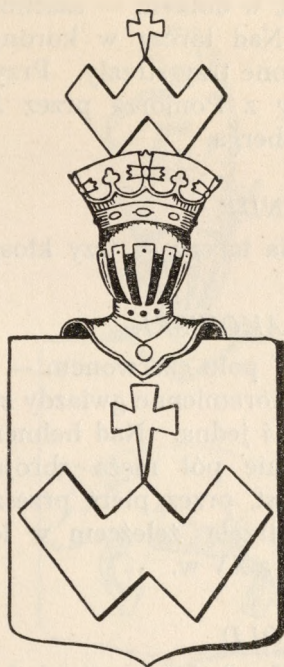
(Nazwa herbu, o nieznanym opisie, hr. Uruski).

ANZELIERI.

W polu barwy niewiadomej — trzy głowy ludzkie brodate, brodami stykające się z sobą: dwie u góry, a jedna na dole. Nad hełmem korona. Indygenat z r. 1694 Aloizemu Anzelieri.

APRAKSIN (APRAXIN).

Na tarczy czterodzielnej w polach I — czerwonym, a II — złotem nad bułatem ze złotą rękojeścią ostrzem w dół, a końcem w lewo, korona złota: w polach zaś III—złotem, a IV—błękitnem dwa działa czarne, skrzyżowane ukośnie wylotami do góry. Nad hełmem korona. Labry podbite złotem, z prawej strony błękitne, z lewej czer-

HERB SYROKOMLA

wone. Tarczę podtrzymuje dwóch łuczników tatarskich z łukami w ręku i kołczanami przez plecy, w koszulkach drucianych i spodniach czerwonych, obcisłych. Indygenat z r. 1778 Piotrowi Apraksinowi.

ARAZ,

Araż.

W polu czerwonym, koń złoty, przednią prawą nogą podniesioną przytrzymuje buńczuk. Na końcu buńczuka półksiężyc. Nad hełmem w koronie półksiężyc złoty rogami do góry. Herb tatarski z XV w.

ARCEMBERSKI.

Na tarczy ściętej w polu górnem barwy niewiadomej —

jeleń, w dolnym — szachownica. Nad tarczą w koronę utkwione trzy strzały. Przyniesiony z Pomorza przez Jana Herzberga.

ARENDT.

Na tarczy — trzy kłosy.

ARŁAMOWSKI.

W polu czerwonym — trzy sześcioramienne gwiazdy złote: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie pół męża zbrojnego wprost, przez pierś przeszytego strzałą żelźcem w lewo. Herb z XV w.

ARNOLD.

W polu barwy niewiadomej — pas ukośny lewy, nad nim gwiazda sześciopromienna, pod nim bat okręcony na biczysku. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma skrzydłami — gwiazda sześciopromienna. Indygenat z r. 1777 Jerzemu Chrystyanowi Arnold.

ARNSDORFF.

Na tarczy — trzy lilje i palisady.

ARQUIEN de la GRANGE.

W polu błękitnym — podwójna lilja srebrna, podtrzymywana przez dwa wspięte jelenie barwy naturalnej. Nad tarczą korona. Indygenat z r. 1685 Ludwikowi de la Grange.

ARSŁAN.

Herb tatarski, o niewiadomym opisie.

ARUMOWICZ czyli SZRENIAWA odm.

W polu czerwonym — rzeka srebrna nakształt odwróconej litery S, z krzyżem złotym u góry. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma jeleniami rogami — sowa wprost. Początek odmiany niewiadomy.

ASCH,

d'Asch.

W polu czerwonym — trzy krokwie srebrne, jedna nad drugą. Nad tarczą francuska baronowska korona, nad nią trzy hełmy: nad środkowym w koronie czapka srebrna spiczasta z czerwonym wyłogiem i czterema krokiewkami czerwonymi, nad sobą położonemi, zakończona złotą kulą z trzema piórami strusiem: białem pomiędzy czerwonymi; nad hełmem prawym w koronie pół lwa złotego w lewo, trzymającego chorągiew, obramowaną złotem o polach białem i czerwonym; nad lewym zaś — w koronie pół gryfa srebrnego z wzniesionym mieczem w prawym szponie. Łabry czarwone podbite srebrem. Tarczę podtrzymują z prawej strony lew czarny, trzymający w lewej łapie chorągiew takąż, jak opisano wyżej, a z lewej — gryf srebrny z mieczem w prawym

szponie. Pod tarczą na wstędze godło: „Virtute duce“. Indygenat z r. 1768 Janowi d'Aasch.

ASSANCZUK.

Herb pochodzenia tatarskiego, o nieznanym opisie.

AUBRACHT.

W polu niebieskiem — półksiężyc rogami na dół, nad nim trzy złote gwiazdy: dwie i jedna; w koronie trzy pióra strusie, środkowe złote, boczne błękitne.

AULOK,

Aulock.

W polu błękitnem — wół czarny. Nad hełmem w koronie pół takiegoż wołu. Początek herbu niewiadomy.

AURSZWALD,

Aruszwald.

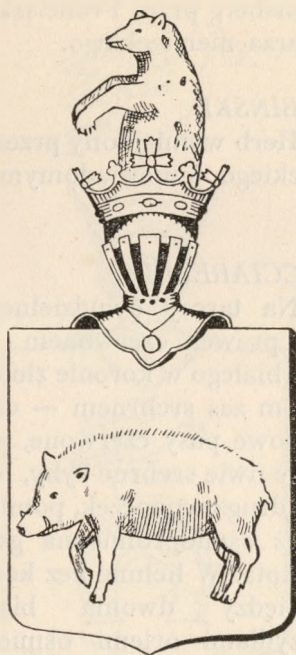
W polu czarnem — dwa lwy srebrne, jeden nad drugim. Nad hełmem bez korony czarny łeb żubra wprost. Labry czarne podbite złotem. Przyniesiony z Niemiec w XVI w.

AVEYDE.

Tarcza podzielona wpoprzek, w górnej niebieskiej części — lew złoty w prawo, w dolnej części złotej — trzy niebieskie pasy. Nad hełmem w koronie pół lwa.

AWISZA.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o nieznanym opisie.

HERB SOKOŁA

AZULEWICZ.

W polu czerwonym — strzała srebrna żelźcem do góry. Nad tarczą w koronie ręka zbrojna ze wzniesionym mieczem. Nadany w r. 1768 Aleksandrowi Azulewiczowi.

BABEL.

Na tarczy ściętej w polu górnym białym — czarna księga ze złożonym brzegiem, w dolnym zaś błękitnym — wieża srebrna o trzech blankach. Nad hełmem w koronie podobna wieża, na której także księga. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany w r. 1793 Floryanowi Babel z przydomkiem von

Fronsberg przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BABINSKI.

Herb wymieniony przez Bonieckiego, o niewiadomym opisie.

BACCIARELLI.

Na tarczy dwudzielnej, w polu prawem czerwonym — pół orla białego w koronie złotej, w lewym zaś srebrnym — cztery pionowe pasy czerwone, przez które dwie srebrne ryby, jedna nad drugą wpoprzek, pomiędzy temż ośmiopromienna gwiazda złota. W hełmie bez korony pomiędzy dwoma białymi skrzydłami orleми ośmiopromienna gwiazda złota, a z obu stron hełmu po trzy pióra strusie. Labry czarne podbite srebrem. Nadany w r. 1771 Marcelemu Bacciarellemu.

BADENI czyli *BONCZA* odm.

W polu błękitnym — jednorożec biały. Nad tarczą korona hrabiowska, nad nią hełm z koroną i pół takiegoż jednorożca. Labry błękitne podbite srebrem. Tarczę podtrzymują dwa lwy. Dyplom nadany Kazimierzowi Badeniemu 8.11.1845 r. przez cesarza austriackiego, Ferdynanda.

BAECKER.

Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV złotych — na murawie leży młot przed otworem

ciemnym o skraju złotym, w skale błękitnej wykutym, w II i III błękitnych — snop złoty, w którym utkwiony rękojeścią takież sierp barkiem w prawo. Nad hełmem w koronie skrzydło orle: pół z prawej strony złote, a z lewej błękitne. Labry błękitne podbite złotem. Nadany w r. 1793 Antoniemu Baecer z przydomkiem z Salzhaim przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BAJBUZA.

W polu czerwonym — strzała żelźcem na dół przebija głowę węża, wokoło niej okręconego, u dołu trzy grzyby białe. Nad hełmem korona. Herb pochodzenia tatarskiego, prawdopodobnie z XVI w.

BAJBUZA odm. czyli *BIEŃKUNSKI.*

(Patrz Bieńkuński, czyli Bajbuza odm., t. II, str. 37).

BAJBUZA odm. czyli *AMBROŻEWICZ.*

(Patrz Ambrożewicz czyli Bajbuza odm., t. II, str. 14).

BAJERSKI.

W polu czerwonym pas ukośny błękitny, na nim trzy ośmioramienne gwiazdy złote.

BAKA.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BAKAŁOWICZ.

W polu czerwonym—nad półksiężycem złotym bułat ostrzem do góry i strzała srebrna żeleźcem na dół ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Nadany 2.9.1775 r. Janowi Bakałowiczowi.

BALCEROWICZ.

Na tarczy ściętej w polu górnym czerwonym — pół ryby głową do góry, w dolnym zaś dwudzielnym: w I czerwonym — łabędź biały, w II błękitnym pas srebrny ukośny lewy z trzema różami rzędem, pod pasem na podkowie srebrnej barkiem do góry — krzyż złoty, a na nim kruk czarny z pierścieniem złotym w dziobie. Nad hełmem korona.

Początek odmiany z r. 1680

BALIATS.

W polu błękitnym—łuk napięty ze strzałą żeleźcem do góry z końcem bez opierzenia, na trzy części rozdartym. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

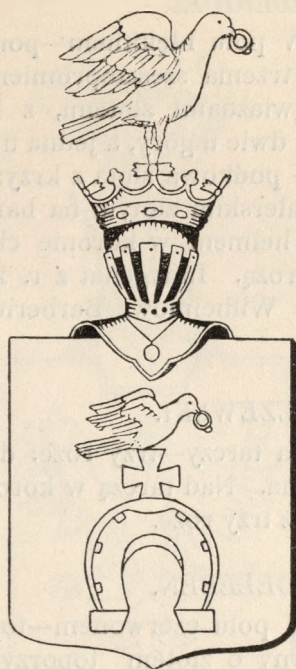
BALKARAS.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BAŁATUŃ,

Białahuń.

Herb wymieniony przez hr.

HERB ŚLEPOWRON

Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BANDINELLI.

Na tarczy—pole złote. Nad hełmem trzy pióra strusie. Indygenat z r. 1726. Aleksandrovi i Michałowi, braciom Bandinelli.

BAR,

Bār, Baer, Ber.

Na tarczy niedźwiedź, kroczący pod górę w prawo.

BARANOWSKI LEMKE.

W polu czerwonym — dwa skrzydła orle, w pośrodku których krzyż kawalerski srebrny. Nad hełmem pięć piór strusich.

BARBERIUSZ.

W polu błękitnem—pomiedzy trzema sześciopromiennymi gwiazdami złotymi, z których dwie u góry, a jedna u dołu — podkowa złota z krzyżem kawalerskim złotym na barku. Nad hełmem w koronie chart z obrożą. Indygenat z r. 1607 dany Wilhelmowi Barberiusowi.

BARCZEWSKI.

Na tarczy—trzy róże: dwie i jedna. Nad tarczą w koronie także trzy róże.

BARDELEBEN.

W polu czerwonym—topór srebrny o złotem toporzystku ostrzem ukośnie w prawo, pod ostrzem — róża biała. Nad hełmem korona. Indygenat z roku 1768 Janowi Krzysztofowi Bardeleben.

BARTKOWSKI czyli PRZEGONIA odm.

W polu czerwonym—miecz ostrzem na dół pomiędzy barkami dwóch złotych półksiężyców. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BARTLIŃSKI.

W polu błękitnem—na pieńku o dwóch sękach sowa czarna z wzniesionymi skrzydłami. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

BARTOLAM czyli NAŁĘCZ odm.

Bartolom.

W polu czerwonym—chustka biała, wokoło zwinięta i związana końcami na dół, w środku i pod zawiązaniem po krzyżu złotym kawalerskim. Nad hełmem w koronie krzyż kawalerski srebrny, pomiędzy lilją srebrną z prawej, a różą białą z lewej strony.

BARTOSZEWICZ.

W polu czerwonym — drzewo laurowe zielone o trzech wierzchołkach; na środkowym krzyż kawalerski złoty. Nad tarczą korona.

BARTSCH I.

W polu błękitnem — wiewiórka siedząca w lewo. Nad hełmem w koronie także wiewiórka. Powstał prawdopodobnie w XV w.

BARTSCH II.

W polu złotem — siedząca wiewiórka w lewo. Nad hełmem w koronie także wiewiórka. Powstał prawdopodobnie w XV w., jako odmiana herbu Bożeński.

BARUTH.

W polu barwy niewiadomej — kozieł. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XIII w.

BARYCZKA.

W polu błękitnem — dwa krzyże złote, jeden od góry, drugi od dołu, końcami w jedno spojone, z pod górnej poprzecznicy krzyża wychodzą ukośnie dwie podpory złote. Nad hełmem korona. Przyniesiony z Węgier w początkach XIII w.

BARZTA.

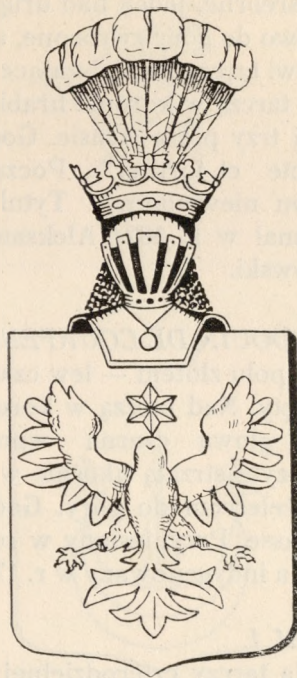
Na tarczy ze złotym skrajem w polu czerwonym — miecz z kluczem, ukośnie skrzyżowane; miecz rękojeścią złotą, a klucz srebrny uchem do góry, na nich dwie gałązki wawrzynu tworzą rodzaj wianka. Nad tarczą w koronie trzy pióra strusie. Po obu stronach tarczy trzy chorągwie o frendzlach i żeleźcach złotych, z nich środkowa czerwona, a boczne błękitne. Nadany 8.2.1820 r. Janowi Betcherowi, prezydentowi miasta Płocka.

BASTIAN.

Na tarczy ściętej w polu górnem złotem — pół orla czarnego z opuszczonemi skrzydłami i z koroną złotą; w dolnem zaś czerwonym — na dwóch strzałach, ukośnie skrzyżowanych i wstęgą związanych — tarcza okrągła z kolcem na środku. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Nadany 23.12.1791 r. Henrykowi Bastian.

BASTION.

Na tarczy trójdzielnej w polu I błękitnem — dwie srebrne

HERB SASZOR

lilje: jedna nad drugą, w II — najszerszem ściętem: od góry białem — mur o trzech spiczasto zakończonych wieżach i o trzech bramach, od dołu czerwonym — część bastionu (szaniec); w III zaś błękitnem — jedna lilja srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie z zieloną gałązką o trzech listkach pomiędzy dwoma pierwszemi. Nadany 15.9.1816 r. Janowi Gradville de Mallet, generałowi brygady przez Aleksandra I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BATOWSKI czyli WILCZE ŻĘBY odm.

W polu czerwonym — trzy

kły srebrne, jeden nad drugim, w lewo do góry zwrócone, a ku dołowi tarczy zmniejszające się. Nad tarczą w koronie hrabiowskiej trzy pióra strusie. Godło: „Recte et fortiter“. Początek herbu niewiadomy. Tytuł otrzymał w r. 1824 Aleksander Batowski.

BAUDOUIN DE COURTENAY.

W polu złotem — lew czarny wspięty. Nad tarczą w koronie lwia głowa czarna wprost, przeszyta strzałą ukośnie w lewo, żeleźcem do góry. Godło: Terrasse. Przyniesiony w roku 1716, a indygenowany w r. 1792.

BAUM I.

Na tarczy czterodzielnej: w polach I i IV srebrnych — drzewo z liściem zielonym, w II i III złotych — orzeł czarny. Nad tarczą dwa hełmy; nad pierwszym z labrami czarno-złotymi — pół czarnego orła w lewo, nad drugim z labrami zielono-srebrnymi — drzewo jak na tarczy. Nadany Józefowi Baum, naczelnikowi obwodu wielickiego przez cesarza austriackiego, Józefa II w 1777 r.

BAUM II.

Na tarczy ściętej w polu górnem błękitnem — nad czterema srebrnymi kopjami, ukośnie na krzyż po dwie żeleźcami do góry ułożonemi, czapka z piórem. W polu dolnem złotem — w murze z blankami w otwartej

bramie orzeł dwugłowy czarny. Nad tarczą korona baronowska. Nadany Antoniemu Baum przez cesarza austriackiego, Franciska w 1811 r.

BAWOLA GŁOWA.

W polu czerwonym — bawola głowa czarna wprost. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BAWOLA GŁOWA odm.

Głowa bawola mieczem przebita.

BAWÓŁ I.

W polu złotem — bawół czarny, kroczący. Nad hełmem w koronie dwie myśliwskie trąby czarne. Przyniesiony do Inflant w r. 1150.

BAWÓŁ II.

Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV srebrnych — bawół czarny, w II i III czerwonych — krzyż srebrny. Nad hełmem w koronie pół czarnego bawołu. Godło: Deum cole regem serya. Nadany 14.1.1893 r. Janowi i Teodorowi Wołowskiemu przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BAWOROWSKI.

W polu błękitnem — strzała złota bez opierzenia, z końcem rozszczepionym, bez lewej połowy żeleźca, przez środek przekrzyżowana poprzecznicą złotą; w rozszczepieniu strzały złota ósemka. Nad hełmem w ko-

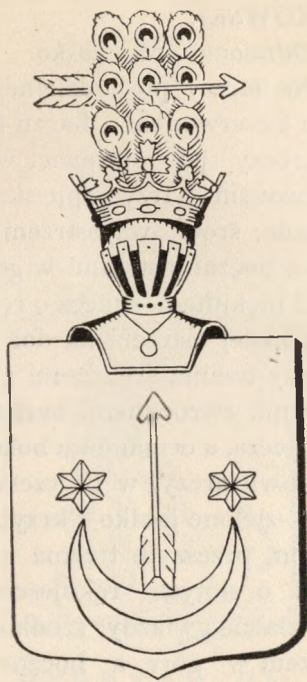
ronie pięć piór strusich. Przy-
niesiony z Czech w XV w.

BAWOROWSKI czyli **PRUS II** odm.

W polu czerwonym — dwie
kossy srebrne, u dołu związane,
u góry końcami skrzyżowane,
na tem skrzyżowaniu półtora
srebrnego krzyża. Nad koro-
ną biabiowską ręka zbrojna z
wzniesionym mieczem. Nadany
w r. 1782. Mateuszowi, Alojze-
mu i Wiktorowi Baworowskim
przez Franciszka II, cesarza
niemieckiego.

BAZAROWICZ.

Na tarczy—dwa półksiężyce
jeden nad drugim, zwrócone
do siebie rogami.

HERB SAS

BAŻENSKI I.

W polu złotem—siedzi wie-
wiórka czerwona. Nad hełmem
w koronie pół murzyna wprost
z białą chorągwią w lewej rę-
ce, na której wiewiórka siedzą-
ca w lewo. Powstał w począt-
kach XV w.

BAŻENSKI II.

W polu czerwonym—murzyn
do kolan z przepaską z białych
piór stoi wprost i trzyma na rę-
ku wiewiórkę w lewo, orzech
gryzącą. Nad hełmem w koro-
nie pół murzyna wprost, na
której siedzi wiewiórka. Począ-
tek odmiany niewiadomy.

BAŻENSKI III.

W polu srebrnym—w środku
wieńca wawrzynowego siedzą-
ca wiewiórka gryzie orzech.
Nad hełmem w koronie pół mu-
rzyna wprost, trzymającego o-
buracz białą chorągiew, na któ-
rej taka sama wiewiórka. Po-
czątek odmiany niewiadomy.

BAKOWSKI czyli **RYŚ.**

W polu błękitnym—ryś bar-
wy naturalnej z koroną złotą na
głowie. Nad hełmem w koronie
trzy gałązki z kwiatem lilji, na
środkowej sześciopromienna
gwiazda. Początek herbu nie-
wiadomy.

BAKOWSKI.

Odmiana hrabiowska.

Na tarczy pięciodzielnej w polu I czerwonym — baran biały kroczy po murawie, w II czerwonym — trzy kopje skrzyżowane: środkowa ostrzem na dół, a boczne ostrzami w górę, w III błękitnym — miecz o rękojeści złotej ostrzem na dół pomiędzy trzema srebrnymi podkowami, zwróconymi barkami do miecza, a ocelami ku bokom i dołowi tarczy, w IV czerwonym — zielone jabłko z krzyżem złotym, przeszyte trzema mieczami o złotych rękojeściach w kształcie gwiazdy: środkowy ostrzem w górę, a boczne ostrzami na dół; w V czerwonym — gryf biały wspięty. Nad tarczą w koronie hrabiowskiej cztery hełmy z koronami: na pierwszym pół kozła czarnego w lewo, na drugim pół gryfa białego w lewo, trzymającego w szponach myśliwską trąbę czerwoną, na trzecim pięć piór strusich, z nich pierwsze, trzecie i piąte czerwone, a drugie i czwarte białe, na czwartym zaś ręka w zbroji złotej z wzniesionym mieczem. Labry z prawej strony czerwone podbite złotem, a z lewej błękitne podbite srebrem. Nadany 20.12.1782 r. Janowi Bąkowskiemu przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BEBEK.

Na tarczy podwójnej — krzyż srebrny, utkwiony w pagórku o trzech wierzchołkach.

BEBRYKOWICZ czyli PRUS I. odm.

Na tarczy czterodzielnej w polu I czerwonym — półtora srebrnego krzyża bez prawego dolnego ramienia, w II — krzyż srebrny przeszyty taką samą strzałą żelźcem w prawo, w III — serce srebrne z trzema gałązkami róży, w IV zaś pomiędzy dwoma kosami ostrzem ku sobie, u dołu złączonymi — półtora krzyża srebrnego również bez prawego ramienia. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy. Dokument z roku 1752.

BECZKA.

W polu czerwonym stoi beczka złota. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

BEDLEWICZ I.

W polu czerwonym — trzy wręby srebrne ukośne lewe, jeden nad drugim, od góry ku dołowi zwiększające się. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany z XVI w.

BEDLEWICZ II.

W polu czerwonym — trzy wijące się rzeki ukośne lewe, jedna nad drugą. Nad hełmem

w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BEHEM I czyli BEM.

Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnym — gryf zielony wspięty w lewo, w II czerwonym — wspięty w prawo baran biały. Nad hełmem w koronie takie same gryf i baran. Początek herbu niewiadomy.

BEHEM II.

Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV czerwonych — baran biały, kroczący w lewo, w II i III srebrnych — gryf zielony wspięty. Nad hełmem w koronie pół zielonego gryfa w prawo i pół barana białego w lewo. Indygenat z r. 1570 Piotrowi Behem, senatorowi m. Gdańska.

BEJSZER.

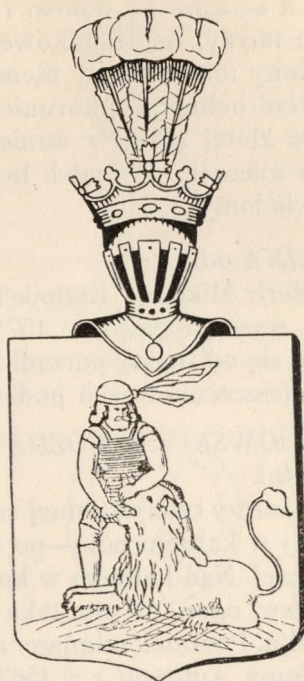
Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BEKAW.

Na polu barwy niewiadomej, ukośnie w prawo przeciętem — lew wspięty, po obydwu stronach lwa trójzębne korony. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma piórami strusiemi z za skrzydła orlego wyskakuje pół lwa.

BEKIESZ czyli KORNIATH.

W polu fioletowym — orla noga czarna ze szponem złotym,

HERB SAMSON

w prawej górnej części tarczy półksiężyc złoty rogami ukośnie prawy, a w lewej dolnej — ośmiopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z roku 1593 Władysławowi i Gabryelowi Bekieszom.

BELGRAM.

W polu czerwonym — na zielonym pagórku lew złoty w koronie w lewo, w prawej łapie trzyma dwie strzały. Nad hełmem trzy pióra strusie, prześzyte strzałą w prawo.

BELINA.

W polu błękitnym — trzy podkowy srebrne barkami do sie-

bie, a ocelami ku dołowi i bokom tarczy; na środkowej utkwiony miecz prosty niemiecki. Nad hełmem w koronie ręka w złotej zbroji z wzniesionym mieczem. Początek herbu niewiadomy.

BELINA odm.

Herb Mikołaja Konojackiego, występującego w 1571 r. różni się od Beliny porządkiem rozmieszczenia trzech podków.

BEŁDOWSKI czyli GOZDAWA odm.

Na tarczy czterodzielnej czerwonej w każdym polu—po lilii srebrnej. Nad hełmem w koronie pawie ogon, na nim taka sama lilja. Początek odmiany niewiadomy. Autograf z r. 1562.

BEŁTY I.

W polu czerwonym — trzy skrzyżowane belty srebrne: środkowy piórami na dół, a boczne piórami w górę. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z najstarszych herbów polskich.

BEŁTY II.

W polu czerwonym — dwa belty ukośnie skrzyżowane, piórami w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BEŁZA czyli JASTRZĘBIEC odm.

W polu błękitnym—podkowa złota ocelami do góry, w niej krzyż kawalerski srebrny,

nad którym strzała srebrna ostrzem do góry, napoprzek której dwa listki dębowe. Nadany w r. 1591 Erazmowi Bełza.

BEM.

(patrz Behem I czyli Bem t. II, str. 27).

BENET.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BENFIGLI.

W polu czerwonym—miecz ze złotą rękojeścią na krzyż ze złotą gałązką wawrzynu, w których złączeniu strzała srebrna żelźcem w górę. Nad hełmem dwa skrzydła orle białe.

BENKIN.

W polu czerwonym — dwie siekiery białe ukośnie skrzyżowane ostrzami ku bokom tarczy, a toporzykami ku dołowi; nad i pod skrzyżowaniem po jednym łbie czarnego dzika. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma bawolemi rogami—łeb dzika. Początek herbu niewiadomy. Autograf z r. 1797.

BENSA.

Na tarczy pięciodzielnej w polach I i IV czerwonych — korona złota, w II i III błękitnych — wspięty lew złoty, w V czerwonym — korona. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Labry czerwone, podbite złotem. Nadanie z r. 1768.

BERENS.

W polu srebrnem—wspięty niedźwiedz czarny w koronie złotej na głowie. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma czarnymi orleми skrzydłami konstelacja złotych gwiazd Wielkiej Niedźwiedzicy. Labry czarne podbite srebrem. Nadał Janowi Berensowi.

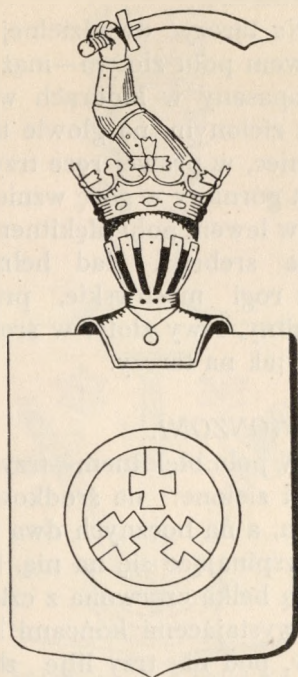
BERENDSORFF,

Bernsdorff.

Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV srebrnych—wspięty w lewo niedźwiedz czarny, w II i III czerwonych — ukośnie w lewo srebrne obcegi końcami ku dołowi. Nad tarczą dwa hełmy z koronami: na pierwszym prawym pół niedźwiedzia czarnego w lewo, na drugim dwie trąby myśliwskie w połowie naprzemian czerwone i srebrne, z boków pięciu listkami wawrzynu ozdobione, z których pierwszy, trzeci i piąty czerwone, a drugi i czwarty błękitne. Przyniesiony z Prus w r. 1709.

BEREŚNIEWICZ czyli KOŚCIESZA odm.

W polu czerwonym—strzała srebrna bez opierzenia żelazcem do góry z końcem rozszczepionym, przekrzyżowana poprzecznicą ukośną prawą. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

HERB SAŁAWA

BERG czyli BRZOZY.

W polu barwy niewiadomej — na zielonym wzgórzu trzy brzozy. Początek herbu niewiadomy.

BERG czyli KARMEL.

W polu złotem—orle skrzydło czarne, pod nim i w górze z boków po sześciopromiennej gwieździe srebrnej. Nad tarczą w koronie także skrzydło. Przyniesiony do Polski w XVI wieku.

BERK (BERCK).

Herb własny Jana Berga, starosty rajgrodzkiego w r. 1654.

BERGMAN.

Na tarczy dwudzielnej w prawem polu złotem—mąż nagi, opasany w biodrach wieńcem zielonym, na głowie także wieniec, w prawej ręce trzyma młot górniczy w górę wzniesiony; w lewem polu błękitnem — skała srebrna. Nad hełmem dwa rogi myśliwskie, prawy błękitny, lewy złoty, w środku mąż jak na tarczy.

BERGONZONI.

W polu błękitnem—trzy pagórki zielone: na środkowym sosna, a na bocznych dwa wilki, wspinające się na nią. Nad sosną belka czerwona z czterema wystającymi końcami krokiew, pod nią trzy lilje złote. Nad hełmem trzy pióra strusie, po środkowem wąż się wije.

BERKLER.

W polu błękitnem — stoi kozieł na belce, zakończonej liljami. Nad tarczą korona. Nadany 29.5.1775 r. Janowi Berkler.

BERKOWICZ czyli OSTRZEW odm.

W polu barwy niewiadomej — pień o trzech sękach z lewej, a dwóch z prawej strony. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie, a na nich karp złoty. Początek odmiany niewiadomy.

BERNATOWICZ.

Tarcza podzielona wzdłuż na

poła złote i czerwone; na niej trąba myśliwska na sznurku czerwono - złotym. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich, z których trzy czerwone, a dwa żółte.

BERNATOWICZ -GEISZTOFF

W polu błękitnem—podkowa srebrna barkiem do góry, przez nią przechodzi strzała ostrzem na dół, w opierzeniu rozszczepiona. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

BERNEAUX DE PICARDI.

W polu błękitnem—mała owalna tarcza czerwona, na niej trzy krokwie srebrne, jedna nad drugą, a nad niemi na srebrnej wstędze złote godło: Patria. Nad tarczą owalną u góry głowa Merkurego srebrna, z lewej strony głowa srebrna barana, pod tą tarczą dwie złote ręce w uścisku trzymają dwie makówki złote, zwrócone w lewo, a w prawo godło Merkurego: laska ze skrzydłami srebrnymi i węzami złotymi. Nad tarczą korona. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej zielone podbite srebrem. Nadany w r. 1790 Klemensowi Borneaux.

BERNOWICZ.

W polu czerwonym — gałązka o trzech srebrnych różach, nad każdą różą po sześciopromiennej gwiazdzie złotej. Nad hełmem w koronie ta-

kie same róże i gwiazdy. Początek herbu niewiadomy.

BERSIN.

Na tarczy ściętej, w polu górnem czerwonym — chusta biała w obręcz u dołu związana, po bokach po sześciopromiennej gwiazdzie złotej, w dolnem złotem — koń biały z czarnym poprzęgiem. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie, na nich skrzyżowana kotwica i siekiera złote; kotwica uchem ukośnie w prawo, a siekiera w lewo. Labry czerwone podbite złotem. Nadany 21.4.1847 r. Franciszkowi Berskiemu, generałowi, przez Mikołaja I, ces. rosyjskiego i króla polskiego.

BERSZTEN I.

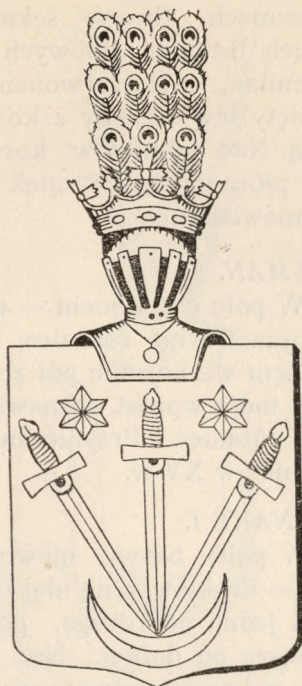
W polu czerwonym—trzy koła złote: dwa i jedno. Nad hełmem w koronie trzy pawie pióra. Początek herbu niewiadomy.

BERSZTEN II.

W polu czerwonym—dwa koła złote rzędem, pod nimi sztachety złote. Nad hełmem w koronie dwa orle skrzydła. Nadany w XVI w. Janowi Wierzchlejskiemu.

BERTRAND DE DOMBALLES.

W polu błękitnem — dwie rzeki białe ukośno prawe, pomiędzy nimi trzy gwiazdy srebrne. Nad baronowską koroną

HERB RÓWNIA

herb z koroną, z której wychodzi ręka zbrojna z mieczem. Labry błękitne podbite srebrem. Indygenat Jerzemu i Eljaszowi Bertrand de Domballes w roku 1764-68.

BERŻEWICZ.

Na tarczy czterodzielnej czerwonej w polach I i IV — kozieł czarny wspięty, w II i III — orzeł polski. Nad hełmem w koronie taki sam orzeł. Nadanie z r. 1583 Marcinowi Berżewiczowi.

BES,

Beess, Bies.

Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnem—pień o trzech

korzeniach, dwóch sękach i dwóch listkach lipowych naprzemian, w II czerwonym — wspięty lew srebrny z koroną złotą. Nad hełmem w koronie trzy pióra pawie. Początek herbu niewiadomy.

BETMAN.

W polu czerwonym — ręka zbrojna trzyma różaniec. Nad hełmem w koronie pół zbrojnego męża wprost, odmawiającego różaniec. Przyniesiony z Niemiec w XV w.

BEYNART I.

W polu barwy niewiadomej — krokiew, a na niej dwie belki jedna nad drugą, górna mniejsza od dolnej. Nad hełmem w koronie pawi ogon. Początek herbu niewiadomy. Autograf z r. 1568.

BEYNART II czyli ABDANK odm.

(Patrz Abdank odm. czyli Beynart II, t. II, str. 7).

BEYNART III czyli ABDANK odm.

(Patrz ABDANK odm. czyli Beynart III, t. II, str. 7).

BEYZYM czyli POGOŃ odm., Ochota.

W polu czerwonym — na koniu białym jeździec goły z kołczanem u boku, strzelający z łuku, pod koniem w prawej łapce tarczy podkova srebrna barkiem do góry, w górnym zaś lewym rogu tarczy — pół-

księżyc złoty barkiem na dół. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

BEZPALIJ.

W polu barwy niewiadomej — dwie sześciopromienne gwiazdy, jedna nad drugą, z prawej strony buława, a z lewej szabla rękojeścią na dół, ostrzem ku gwiazdom. Nad hełmem korona. Nadanie z r. 1659.

BEZTRWOGL.

Na tarczy błękitnej ze skrajem złotym — granat czarny z lontem płonącym, przeszyty ukośnie na krzyż dwoma mieczami o rękojeściach złotych, ostrzami do góry. Nad hełmem w koronę utkwiony miecz o rękojeści złotej. Nadany 2.4.1844 roku Wilhelmowi Lipińskiemu, radcy rządu gubernialnego lubelskiego przez Mikołaja I, ces. rosyjskiego i króla polskiego.

BIALINA,

Białynia.

W polu błękitnym — podkova srebrna ocelami do góry, w niej krzyż kawalerski złoty, nad nią strzała srebrna żełżcem do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XVI w.

BIALINA odm.

W polu błękitnym — podkova ocelami do góry, w niej belt u dołu rozdarty, ostrzem w górę. W koronie pięć piór strusich.

BIAŁA.

W polu błękitnem — podkowa srebrna ocelami do góry, w niej półtora krzyża srebrnego bez prawego dolnego ramienia. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

BIAŁA odm.

Wizerunek herbu Biała odm. różni się od wizerunku herbu Biała brakiem górnego ramienia w półtora krzyżu.

BIAŁACHOWSKI czyli JA-STRZĘBIEC odm.

W polu błękitnem w środku podkowy srebrnej ocelami do góry — srebrny krzyż kawalerski. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe pomiędzy błękitnymi. Początek odmiany niewiadomy.

BIAŁĘGA.

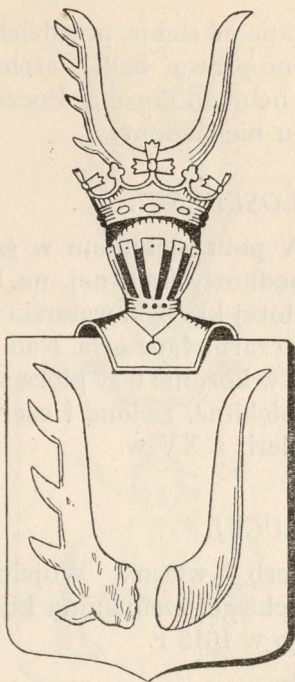
W polu złotem — rzeka srebrna w kształcie odwróconego S. Początek herbu niewiadomy.

BIAŁOBŁOCKI czyli BIAŁYNIA odm.

W polu czerwonym — podkowa srebrna ocelami do góry, w niej krzyż kawalerski złoty, a nad nią strzała srebrna żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BIAŁOBŁOCKI czyli OGOŃCZYK odm.

W polu czerwonym na bar-

HERB ROGALA

ku półksiężycu srebrnego — strzała bez opierzenia, żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie dwie ręce do góry. Początek odmiany niewiadomy.

BIAŁOGŁOWSKI.

W polu czerwonym — trzy trupy głowy srebrne: jedna i dwie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z r. 1600 nieznanemu z imienia Weiskopfowi.

BIAŁOKUROWICZ czyli PO-CISK odm.

W polu czerwonym — nad półksiężycem srebrnym dwa także srebrne żelźce od strzał

ostrzami od siebie, przedzielone ukośno prawą belką srebrną. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

BIAŁOSKURSKI.

W polu błękitnem w środku podkowy srebrnej, na baroku której krzyż kawalerski złoty — czarna łapa orła. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: błękitne, zielone i czerwone. Herb z XV w.

BIAŁUCKI.

Herb własny Wojciecha Białuckiego, ziemianina kijowskiego w 1613 r.

BIANKI czyli *LIS* odm.,

Bianchi.

W polu czerwonym — strzała srebrna bez opierzenia i bez prawej połowy żeleźca, u dołu rozdarta i dwa razy srebrną belką przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Indygenat z r. 1662 Jackowi Bianki. Autografy z r. 1666, 1667 i 1669.

BIBERSZTEIN czyli *MOMOT*,

Bieberstein.

W polu złotem — czerwony róg jeleni o pięciu odnogach w lewo. Nad hełmem w koronie taki sam róg. Przyniesiony z Niemiec prawdopodobnie w XIII w.

BIBERSZTEIN odm.

Według jednych heraldyków: na tarczy — ucięte rogi jelenie, u spodu połączone ze sobą; według innych: w polu niebieskiem — róg jeleni.

BIDERMAN,

Biedermann.

Na tarczy dwudzielnej w polu I czarnem i II srebrnem — po róży czerwonej. Nad hełmem korona. Nadany w r. 1590 Jerzemu Biderman.

BIEGACZEWICZ czyli *PORAJ* odm.

W polu srebrnem — nad różą czerwoną sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie taka sama róża. Początek odmiany niewiadomy. Panegiryk z drugiej połowy XVIII w.

BIEGAŃSKI.

Na tarczy — kroczy niedźwiedz, wspięty w lewą stronę.

BIEL czyli *KOŚCIESZA* odm.

W polu czerwonym — strzała srebrna przez środek srebrną belką przekrzyżowana z końcem na troje rzdartym. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

BIELAK.

W polu czerwonym — dwa srebrne filary rzędem. Nad tarczą korona. Początek herbu niewiadomy.

BIELAŃSKI czyli **SZELIGA**
odm.

W polu błękitnem pomiędzy rogami półksiężyca złotego — krzyż klinem zakończony też złoty. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy: nad pierwszym pięć piór strusich: pierwsze, trzecie i piąte błękitne, a drugie i czwarte złote, nad drugim skrzydło orle błękitne z takim samym nad nim półksiężycem i krzyżem. Labry błękitne podbite złotem. Nadany w r. 1782 Piotrowi Bielańskiemu, greckokatolickiemu arcybiskupowi lwowskiemu.

BIELICKI.

Na tarczy — pas rycerski ukosem od prawej ku lewej stronie, nad nim trzy gwiazdki jedna przy drugiej .

BIELIKOWICZ,

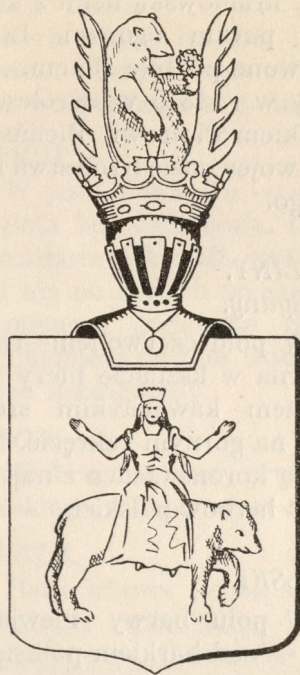
Bielikoicz.

W polu czerwonym — trzy srebrne dwustronne węzy, ustawione pionowo; haki krańcowych, złączone z sobą ukośno-lewą belką. Nad tarczą korona. Jeden ze starszych herbów ruskich.

BIELIŃSKI,

Bieleński.

W polu czerwonym — hełm otwarty z grzebieniem i białymi piórami. Nad tarczą taki sam hełm, lecz z przepaską czerwoną. Nadany 6.12.1557 Hawryle Bielińskiemu.

HERB RAWICZ

BIELIŃSKI czyli **JUNOSZA**
odm.

W polu czerwonym — na murawie baran biały z bokiem pokrwawionym. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną i pięciu piórami strusimi. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1798 Stanisławowi Bielińskiemu, marszałkowi nadwornemu koronnemu przez Fryderyka Wilhelma III, króla pruskiego.

BIELIŃSKI czyli **SZELIGA**
odm.

W polu czerwonym — z półksiężyca złotego rogami do góry wychodzi złoty krzyż o ramionach klinowatych. Nad ko-

roną hrabiowską hełm z koroną i pawim ogonem. Labry czerwone podbite złotem. Nadany w r. 1825 w Królestwie Polskim Piotrowi Bielińskiemu, wojewodzie Królestwa Polskiego.

BIELINY,

Byliny.

W polu czerwonym — rzeka srebrna w kształcie litery S, z krzyżem kawalerskim srebrnym na górnym zakręcie. Nad tarczą korona. Jeden z najstarszych herbów polskich.

BIELSKI.

W polu barwy niewiadomej — nad barkiem półksiężyc i pomiędzy jego rogami sześciopromienna gwiazda. Nad tarczą mitra. Przyniesiony z Moskwy w końcu XV w.

BIELSKI.

Na tarczy pięciodelnej w polach złotych: w I — szabla ukośnie prawo rękojeścią do góry, w II i III — osiem błękitnych klinów końcami w gwiazdę ułożonych, w IV — szabla ukośnie w lewo rękojeścią do góry, w V zaś czerwonym — między rogami złotego półksiężyc półtora krzyża złotego bez prawego dolnego ramienia, po bokach którego dwie sześciopromienne gwiazdy złote. Nad hełmem w koronie baronowskiej pół kozła srebrnego

z rogami złotymi. Labry z prawej strony błękitne podbite złotem, a z lewej czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1745 przez Augusta II, króla polskiego i elektora saskiego.

BIELSKI czyli *JELITA* odm.

W polu czerwonym — trzy kopje złote w gwiazdę skrzyżowane: środkowa ostrzem na dół, a boczne ostrzami do góry. Nad hrabiowską koroną hełm z koroną i półkozłem barwy naturalnej. Labry czerwone podbite złotem. Nadany w roku 1778 Antoniemu Bielskiemu przez Józefa II, cesarza niemieckiego.

BIEŁOSIELSKI,

Biełozierski.

W polu błękitnym — dwie ryby ukośnie skrzyżowane wyskakując z wody, nad niemi w złotym półksiężycu — złoty krzyż kawalerski. Tarcza umieszczona na płaszczu książęcym czerwonym podbitym gronostajami, nad którym mitra. Indygenat z r. 1780.

BIENICKI czyli *SIEKIERZ* odm.

W polu czerwonym — strzała srebrna, u dołu pod kątem prostym rozdarta, oba końce ku sobie do góry jeszcze złamane: koniec prawy trzy razy, a lewy dwa razy. Początek herbu niewiadomy.

BIENIEWIEC.

W polu błękitnem wokoło złotego snopa — wąż zielony dwa razy owity z głową do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry błękitne podbite złotem. Nadany 25.3. 1845 r. Juljuszowi Wilhelmo- wi Brunwej, obywatelowi ziem- skiemu przez Mikołaja I, cesa- rza rosyjskiego i króla polskie- go.

BIEŃKOWSKI czyli *Korwin*
odm.

W polu srebrnem—na czer- wonej gałęzi stoi kruk z pier- ścieniem złotym w dziobie. Nad hełmem w koronie pawi ogon, a na nim taki sam kruk. Nada- ny w r. 1676 Janowi Bieńkow- skiemu.

BIEŃKUŃSKI czyli *BAJBUZA*
odm.

W polu czerwonom—strza- ła żelźcem na dół przebija głowę węża, wokoło niej okrę- cone go. Nad hełmem korona. Początek odmiany niewiado- my.

BILIŃSKI czyli *Sas* *odm.*

W polu błękitnem nad pół- księżycem złotym, na rogach którego po sześciopromiennej gwieździe czerwonej — strzała srebrna żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich, ukośnie na dół strza- łą przesytych. Początek odmia- ny niewiadomy.

BIŁOSTOCKI.

Herb własny Lewko Dasz- kowicza Biłostockiego, ziemia- nina wołyńskiego w r. 1527.

BIRKUT.

W polu błękitnem — strza- ła złota bez opierzenia, u do- łu rozdarta nakształt kotwicy, pod nią po bokach po sześcio- promiennej gwieździe złotej. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

BIRON.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o nieznanym opisie.

BIRULA.

Herb własny Leona Biruli, leśniczego witebskiego, sługi Stanisława Ogińskiego, kaszte- lana witebskiego.

BISKUPIEC.

Na tarczy dwudzielnej w po- łu I błękitnem — krzyż srebr- ny z gorejącą pochodnią i kot- wicą w gwiazdę ułożony, w II czerwonom — snop złoty u- kośnie w lewo. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. La- bry z prawej strony błękitne, podbite srebrem, a z lewej czer- wone podbite złotem. Nadany 25.3.1845 r. Antoniemu Józefo- wi i Marjannie Goldtman przez Mikołaja I, cesarza rosyjskie- go i króla polskiego, jako wy- nagrodzenie zasług ich stryja, biskupa suffragana dyecezji kujawsko - kaliskiej, później- szego biskupa sandomierskie- go.

BISZPINK czyli *GALLEN*,*Bisping.*

Na tarczy ściętej w polu górnem ściętem—trzy winne szcepki rzędem, a w dolnem błękitnem — sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z r. 1583 Janowi Bisping.

BIWOJNO czyli *MOGIŁA**odm.,**Biwojno.*

W polu czarnem — mogiła szara, pod nią krzyż złoty. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BLACHA I czyli *BUDWICZ.*

W polu srebrnem pomiędzy dwoma liljami — strzała żelźcem do góry. Hełm i korona przeszyte strzałą żelźcem do góry i pod niemi widoczną. Początek herbu niewiadomy.

BLACHA II czyli *BUDWICZ.*

Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnem — lilja czerwona, w II czerwonom — lilja biała; na połączeniu pól strzała ostrzem do góry, w prawej połowie czerwona, a w lewej srebrna. Nad tarczą hełm w zawoju czerwono-białym, przeszyty strzałą czerwoną ostrzem do góry ukośnie w prawo. Labry czerwone podbite srebrem. Przyniesiony z Czech w XIV w.

BLANK czyli *PRUS III* odm.

Na tarczy dwudzielnej w polach I czerwonom i II błękitnem — półtora krzyża złotego bez prawej dolnej poprzeczni- cy stoi na kosie błękitnej i połowie podkowy srebrnej, z sobą połączonych. Nad hełmem w koronie noga zbrojna zgięta w kolanie. Labry z prawej strony czerwone podbite złotem, a z lewej błękitne podbite srebrem. Nadany 9.11.1790 r. Piotrowi Blank.

BLANKENBURG.

Na tarczy — głowa z szyją kozła.

BLANKENSZTEIN I.

Na tarczy w trzeciej części od góry srebrnej, a od dołu błękitnej z dwoma poprzecznymi pasami czerwonymi — strzała złota z żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między błękitnymi. Początek herbu niewiadomy.

BLANKENSZTEIN II.

Na tarczy w trzeciej części od góry srebrnej, a od dołu błękitnej z jednym pasem poprzecznym czerwonym—strzała złota żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między błękitnymi. Początek herbu niewiadomy.

BLANKENSZTEIN III.

Na tarczy w trzeciej części od góry srebrnej, a od dołu błękitnej z dwoma pasami czerwonymi — strzała złota żelźcem na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między błękitnymi. Początek herbu niewiadomy.

BLOCH.

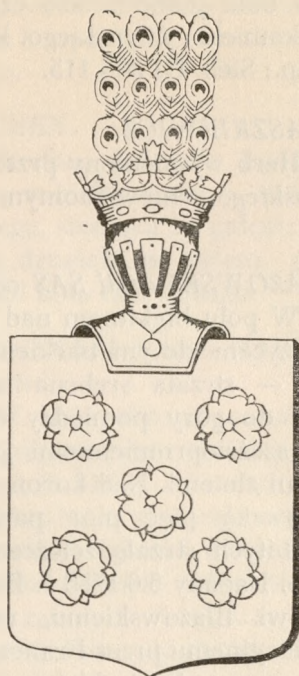
W polu błękitnem nad srebrnem kołem kolejowem — pół pierścienia srebrnego, z którego barku wychodzi srebrna strzała bez opierzenia. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między błękitnymi. Labry błękitne podbite srebrem. Godło: Omnia labore. Nadany 22.11.1883 r. Janowi Gotlibowi Bloch, rzeczywistemu radcy stanu przez Aleksandra III, cesarza rosyjskiego.

BLOCK czyli TRZY ORLE SKRZYDŁA.

W polu barwy niewiadomej — trzy orle skrzydła, w gwiazdę ułożone. Indygenat z r. 1768 Krzysztofowi Block.

BLUM.

W polu błękitnem — dziewięć róż białych w trzy poprzeczne rzędy: cztery, trzy i dwie. Nad hełmem w koronie mąż brodaty do kolan w okrągłej czapce, odziany w szatę z prawej strony białą, a z lewej błękitną. Nadany w r. 1794 Janowi Blumowi, pułkownikowi kawalerji narodowej.

HERB RAMUŁT

BLUMBERK.

W polu czerwonym, wpoprzek linią łukowatą przedzielonem — jeden, a u dołu dwa półksiężycy srebrne, barkami z sobą złączone nakształt litery X. Nad hełmem w koronie pomiędzy orleми skrzydłami także X. Przyniesiony z Inflant w XVI w. Nieś.; Warsz.; Małach. W heraldyce polskiej nie odtworzono ściśle ani kolorów, ani rysunku tego herbu, stwierdzono tylko, że przybył do nas z Inflant; w heraldyce zaś inflanckiej tak jest przedstawiony: w polu srebrnem, pod zielonym srebrnym pasem poprzecznym u góry dwa rzędem,

a u dołu jedno żelazo czarne od kamienia młyńskiego. Balt.; Wap.; Sieb. III 30 i 115.

BŁASZKIEWICZ.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BŁĄZOWSKI czyli SAS odm.

W polu błękitnem nad półksiężycem złotym barkiem na dół — strzała srebrna żelazcem do góry pomiędzy dwoma sześciopromiennymi gwiazdami złotymi. Nad koroną baronowską pięć piór pawich, przebitych strzałą żelazcem w lewo. Nadany 5.6.1780 r. Dominikowi Błazowskiemu, radcy apelacyjnemu przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BŁESZYŃSKI czyli SUCHEKOMNATY odm.

W polu czerwonym nad myśliwską trąbą czarną z nawiązaniami złotymi — krzyż kawalerski złoty, nad nim orla głowa z gałązką o trzech listkach wawrzynu w dziobie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. Pieczęć z XVIII w.

BNIŃSKI czyli ŁODZIA odm.

Na tarczy czterodzielnej na polach I i IV czerwonych, a II i III złotych — orzeł biały z tarczą na piersiach, obramowaną złotem, na której w polu czerwonym — łódź złota. Nad koroną hrabiowską trzy ukorono-

wane hełmy: nad pierwszym orzeł biały z głową zwróconą w lewo, nad drugim pięć piór strusich, na których łódź złota, nad trzecim zaś orzeł biały. Labry czerwone podbite złotem. Tarczę podtrzymują z prawej strony lew, a z lewej gryf, z głowami odwróconymi. Nadany 5.6.1798 r. Łukaszowi Bnińskiemu, sędziemu ziemskiemu poznańskiemu przez Fryderyka Wilhelma III, króla pruskiego, potw. w Królestwie Polskiem w r. 1824.

BOBERFELD.

Na tarczy dwudzielnej w polu I czerwonym — dwie sześciopromienne gwiazdy, jedna nad drugą, w II srebrnym na wzgórku zielonym — drzewo wawrzynu. Nad hełmem ze skrzydłami czerwono-białymi w koronie pomiędzy dwoma skrzydłami czerwonymi trzy pióra strusie: czerwone między białymi. Nadany 23.4 1822 r. Teodorowi i Janowi Opitz przez Aleksandra I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego. Dyplom z 31.3. 1823 r.

BOBIŃSKI - DEKALOGA czyli LELIWA odm.

W polu błękitnem — nad półksiężycem złotym sześciopromienna gwiazda złota, pod nim z barku krzyż srebrny. Nad hełmem korona. Początek odmiany niewiadomy.

BOBOWSKI czyli **GRYF** odm.

W polu czerwonym—wspięty gryf srebrny. Nad koroną baronowską hełm, w którego koronie — pół gryfa srebrnego z trąbą złotą w szponach. Labry czerwone, podbite srebrem. Nadany w roku 1788 Józefowi Bobowskiemu, sędziemu ziemskiemu przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BOBROWSKI czyli **JASTRZĘBIEC** odm.

W polu błękitnym w środku podkowy złotej ocelami do góry — srebrny krzyż kawalerski. Nad koroną hrabiowską hełm, w którego koronie jastrzęb barwy naturalnej z dzwonkiem złotym u lewej nogi, w prawej trzyma podkowę i krzyż, jak na tarczy. Labry błękitne podbite z prawej strony srebrem, z lewej złotem. Nadany 29. 6. 1800 r. Ignacemu Bobrowskiemu, cześnikowi księstwa oświęcimsko - zatorskiego przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BOCHDANOWICZ.

Na tarczy ściętej w polu górnym błękitnym — słońce pomiędzy dwoma podkowami srebrnymi ocelami na dół, w dolnym zaś, srebrnym—na murawie koń czarny, biegnący w prawo. Nad hełmem w koronie pół konia czarnego. Labry błękitne, z prawej strony podbite złotem, a z lewej srebrem. Nadany 27. 7. 1791 r.

Teodorowi Bochdanowiczowi przez Leopolda II, ces. niemieckiego.

BOCHEN.

Według jednych heraldyków: w białym polu — zielona papuga, siedząca na gałęzi; według drugich: w złotym polu — pół koła czerwonego.

BOCHEŃSKI I czyli **RAWICZ** odm.

W polu złotym—na niedźwiedziu czarnym siedzi panna w szacie białej z koroną złotą na głowie, z włosami rozpuszczonymi i rękami wzniesionymi. Nad hełmem w koronie rycerz, zakuty w zbroję, trzyma w prawej ręce proporzec biały, obramowany czerwonym. Początek odmiany niewiadomy. Dyplom deputacji wileńskiej z r. 1838.

BOCHEŃSKI II czyli **RAWICZ** odm.

W polu złotym—na niedźwiedziu czarnym siedzi panna w szacie błękitnej z koroną złotą na głowie, z włosami rozpuszczonymi i rękami rozłożonymi. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane: nad pierwszym pomiędzy dwoma rogami jeleniemi — pół niedźwiedzia w lewo, trzymającego różę czerwoną, nad drugim cztery pióra strusie: złote i błękitne naprzemian. Labry błękitne, podbite złotem. Nadany w r. 1849. Feliksowi, Kazimierzowi, Franciszkowi,

Wiktorowi - Janowi i Juljanowi, braciom Bocheńskim przez Franciszka Józefa, cesarza austriackiego.

BOCIARSKI.

W polu czerwonym — miecz z rozszczepionym końcem o rękojeści złotej, po obu stronach którego dwie złote sześciopromienne gwiazdy. Nad hełmem trzy białe strusie pióra.

BOCK I.

W polu srebrnym na murawie — jeleni czerwony wspięty. Nad hełmem z zawoju czerwono-srebrnego — pół jelenia czerwonego. Labry czerwone podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy.

BOCK II.

Na tarczy dwudzielnej w polu I czerwonym — zielone winne grono z dwoma listkami, w II błękitnym — także dwa winne grona, jedno nad drugim. Nad hełmem w koronie pół czarnego kozła. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej strony błękitne, podbite czarnem. Nadany 10.3.1600 r. Tomaszowi Bock.

BODEK.

Na tarczy czterodzielnej w polach błękitnych I i IV — krzyż złoty, a w II i III — lew czerwony wspięty. Nad hełmem pomiędzy dwoma orłami skrzydłami czarnymi — lew czerwony. Przyniesiony z Niemiec.

BODZIEC.

Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnym — róg jeleni czerwony i bawoli szary obsadą na dół, w II czerwonym — Temida w białej sukni i todze błękitnej. Nad hełmem w koronie rogi jak na tarczy. Nadany 24.1.1843 r. Walentemu Rogalskiemu przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BOENISCH,

Benisz.

Na tarczy dwudzielnej w polach I czerwonym, a II błękitnym — sześciopromienna gwiazda, w prawej połowie srebrna, a w lewej czerwona. Nad hełmem w koronie także gwiazda. Nadany 13.11. 1698 r. przez Leopolda II, cesarza niemieckiego Janowi, Grzegorzowi i Janowi Zygmuntowi, braciom Boenischom, patrycjuszom głogowskim. Herb Boenisch, zamieszczony u Siebmachera, jest podobny do opisanego, lecz napoprzek gwiazdy ułożono pas żelazny. Nad hełmem w koronie taka sama gwiazda, jak na tarczy. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne, podbite srebrem.

BOESSNER.

Na tarczy ściętej o poprzecznym pasie czerwonym ze złotymi brzegami w polu górnym, błękitnym — sześciopromienna

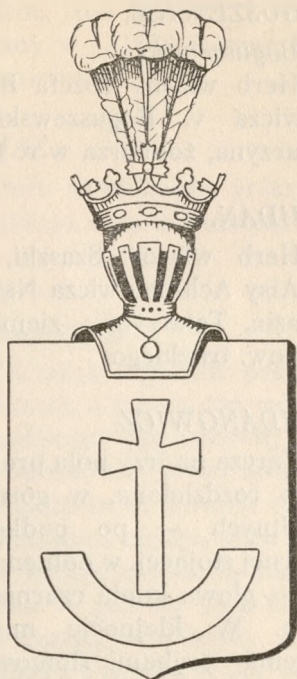
gwiazda złota, w dolnem zaś srebrnem, — dwie róże czerwone rzędem. Nad hełmem w koronie szściopromienna gwiazda złota pomiędzy dwiema trąbami: z prawej strony złotą i błękitną, a z lewej czerwona i srebrną. Labry z prawej strony błękitne, podbite złotem, a z lewej czerwone, podbite srebrem. Nadany w r. 1785 Jakóbawi Boessnerowi, neoficie, bankierowi w Brodach, przez Józefa II, cesarza niemieckiego.

BOGDANOWICZ I.

Na tarczy ściętej w polu górnem dwudzielnem: w I czerwonym — pół wołu srebrnego w lewo, w II srebrnym — pół konia czerwonego; w dolnem zaś, błękitnem — trzy podkowy srebrne barkami do góry: dwie i jedna. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane, w pierwszym — orzeł czarny jednogłowy, w drugim trzy pióra strusie: białe pomiędzy błękitnemi. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne podbite srebrem. Nadany 9.12. 1784 r. Michałowi, Waleryanowi i Bernardowi Bogdanowiczom przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BOGORYA I.

W polu czerwonym — dwa żelezce srebrne od strzał: jeden zwrócony ostrzem w górę, a drugi na dół. Nad hełmem w

HERB RATUŁT

koronie paw ze złamaną strzałą ostrzem do góry w dziobie. Herb z XIII w.

BOGORYA II.

W polu zielonym — dwa żelezce srebrne od strzał, z sobą złączone: jeden ostrzem w górę, drugi na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BOGUSZEWICZ.

W polu barwy niewiadomej — roślina kolczasta, osadzona na pniu o czterech korzeniach. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. Autograf z r. 1575, 1579, 1580, 1581.

BOGUSZEWICZ,

Boguszewski.

Herb własny Józefa Boguszewicza v. Boguszewskiego, Tatarzyna, żołnierza w r. 1580.

BOHDAN.

Herb własny Szaszki, żony Aisy Achmetowicza Nawry, kniazia, Tatarzyna, ziemianina pow. trockiego.

BOHDANOWICZ.

Tarcza na trzy pola promienisto rozdzielona, w górnych błękitnych — po podkowie srebrnej stojącej, w dolnym złotem — głowa konia czarnego z szyją. W klejnocie między dwiema trąbami słoniowemi czarna głowa końska, jak na tarczy. Labry po prawej srebrne podbite niebieskiem, po lewej złote podbite czarnem. Nadany w r. 1781 Deodatowi i Janowi, Ormianom z przydomkiem „de Oroszeny“ przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BOHUSZ czyli WIDŁY.

W polu czerwonym—dwuzębne żelźce od wideł. Nad hełmem w koronie takie same żelźce. Przyniesiony do Polski z Czech około 1296 r.

BOHUSZEWICZ.

Herb własny Stefana Bohuszewicza w r. 1611 komornika woj. nowogródzkiego.

BOJCZA czyli MODZELE.

W polu czerwonym — potrójny krzyż złoty. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb z XIII w.

BOJOMIR.

W polu błękitnym nad rogami złotego półksiężyca — dwie gwiazdy srebrne. Nad hełmem z krzyżem kawalerskim na szyi w koronie ręka obnażona z mieczem. Nadany 21.2. 1827 r. Andrzejowi Buffie, dowódcy czwartego pułku ułanów wojska polskiego przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BOKIJ.

W polu czerwonym—topór srebrny ostrzem w lewo, na nim krzyż kawalerski złoty. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z bardzo starych herbów ruskich.

BOKUN AB ALTEN.

W polu czarnym—srebrny pierścień. Nad hełmem pół wyżła.

BOLL.

Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV czarnych — orzeł złoty z głową w lewo, w II i III złotych — dwa pasy czarne, ukośno prawe. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy: nad pierwszym orzeł złoty z głową w lewo, nad drugim trzy pióra strusie: złote między czarnymi. La-

bry czarne podbite złotem. Nadany w r. 1794 Franciszkowi Ksaweremu Boll, dyrektorowi ekspedytu galicyjskiego gubernium przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BOLLO.

W polu błękitnem — litery złote J. H. S.; w pośrodku litery H krzyż złoty wzdłuż całej tarczy. Nad tarczą w koronie pół orla białego z rozpostartymi skrzydłami.

BOŁOZ.

W polu błękitnem — gałązka róży z liśćmi i trzema kwiatami. Nad hełmem w koronie to, co na tarczy. Nadany w r. 1789 Jakóbowi Antoniewiczowi z przydomkiem „de Bołoz“. Według niektórych heraldyków, herb ten nosi nazwę Antoniewicz.

BOMBEEK I.

Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnem ściętem — pięć róż czerwonych, ukośnie na krzyż ułożonych, w II czerwonym — na złotej koronie ukoronowany lew złoty wspięty. Nad hełmem korona. W Polsce od XV w. Autograf z 1713 r.

BOMBEEK II.

Na tarczy dwudzielnej w polu II czerwonym — lew złoty wspięty, w II błękitnem — na pasie srebrnym ukośno prawym — pięć róż czerwonych

rzędem. Nad hełmem korona. Nadany w r. 1673 Janowi Małkowskiemu.

BONAK.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BONAROWA.

Na tarczy o polach: prawem srebrnem, a lewem czerwonym — podwójna lilja z prawej strony czarna, a z lewej srebrna. Nad hełmem w koronie rycerz w szyszaku i zbroji, prawą połową srebrny, a lewą czarny, trzyma w prawej ręce chorągiew czarną, a w lewej białą. Przybył z Flandrii w XV w.

BONASZEWICZ,

Boniaszewicz.

Herb własny Jana Bonaszewicza v. Boniaszewicza, żyjącego w r. 1582.

BONELLI.

Na tarczy sześciodzielną w polach I i VI czerwonych — trzy pasy poprzeczne złote, w II i III srebrnych — wół czerwony, a w IV i V — trzy pasy poprzeczne złote i trzy błękitne naprzemian. Nad hełmem w koronie na dwóch kluczach srebrnych, ukośnie skrzyżowanych, na obsadzie wachlarz z dziewięciu piór strusich. Indygenat z r. 1658.

BONER.

Na tarczy ściętej w polach barwy niewiadomej: w górnym z łodygi o dwóch listkach — trzy kwiatki dzwonek, w dolnym — pół lwa wspiętego. Nad hełmem w koronie pół lwa. Początek herbu niewiadomy.

BONIN.

Herb własny Piotra Iwanowicza Bonina, ziemianina nowogrodzkiego w r. 1589.

BONTANI.

W polu błękitnym — ręka w lewo w białym rękawie trzymająca strzałę srebrną żelazcem do góry, nad ręką — krzyż kawalerski czerwony, a pod ręką — półksiężyc złoty rogami w prawo. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek herbu niewiadomy.

BONTEMPS.

Na tarczy czterodzielnej: w polu I błękitnym — dwie ręce w uścisku, w II białym — nad bramą z dwoma wieżami orzeł, w III też białym — rzeka poprzeczna, a w IV błękitnym — lew. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

**BONCZA I czyli GOWOROŻEC,
Jednorożec.**

W polu błękitnym — jednorożec biały w biegu. Nad hełmem w koronie pół takiegoż jednorożca. Jeden z najstarszych herbów polskich.

BONCZA II.

W polu błękitnym — jednorożec biały w biegu, przecięty półksiężcem złotym rogami w prawo, nad nim z lewej strony trzy sześciopromienne gwiazdy złote: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie pół jednorożca. Początek odmiany niewiadomy.

BONCZA III.

W polu czerwonym — jednorożec biały w biegu. Nad hełmem w koronie pół takiegoż jednorożca. Początek odmiany niewiadomy.

BONCZA odm. czyli BADENI.

(Patrz Badeni czyli Bończa odm., t. II, str. 20).

BONCZA odm. czyli CHŁĘDOWSKI.

(Patrz Chłędowski czyli Bończa odm., t. II, str. 73).

BONCZA odm. czyli CHOMĘTOWSKI.

(Patrz Chomętowski czyli Bończa odm., t. II, str. 77).

BORATINI.

Na tarczy czterodzielnej: w polach I i IV — pas ukośny z czterema gwiazdami, w II i III — mnich, idący w prawo, trzymający przed sobą paciorki.

BORAWSKI czyli **CHOLEWA**
odm.

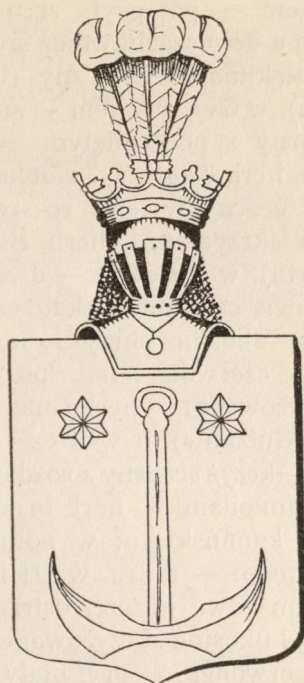
W polu czerwonym pomiędzy dwoma klamrami srebrnymi barkami ku sobie—miecz ostrzem na dół. Nad hełmem w koronie topór srebrny ze złotym drzewcem, prosto stojący. Początek odmiany niewiadomy.

BORCH I czyli **TRZY KAWKI**.

W polu srebrnym — trzy kawki czarne: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie taka sama kawka pomiędzy dwoma orlemi skrzydłami, prawem białym, a lewem czarnym. Tarczę podtrzymuje dwóch uzbrojonych Krzyżaków, trzymających za rękojeści po dwa miecze, z prawej strony będący, w prawej ręce, z lewej, w lewej. Przy-niesiony z Niemiec do Inflant.

BORCH II.

Na tarczy czterodzielnej złotej, podzielonej pasem poprzecznym też złotym, w polach I i IV — gryf srebrny wspięty, w II — mitra, oparta o wierzchołek trójkąta, w III— dwa miecze skrzyżowane; na pasie — trzy kawki jedna za drugą. Nad tarczą bez korony trzy hełmy ukoronowane: nad pierwszym pół gryfa białego w lewo, nad środkowym pomiędzy czarnymi skrzydłami orlemi kawka, a nad ostatnim gryf biały. Powstał w XV w. z Borchy I, jednakże co do po-

HERB RADZICZ

wstania tego herbu i jego wyglądu istnieją pomiędzy poszczególnymi heraldykami sprzeczne opinie.

BORCH III.

Na tarczy pięciodzielnej z pasem poprzecznym przez środek, nie zakrywającym piątego pola. W polu I herb Pomorza, złożony z dziewięciu pól: w 1 złotem — gryf kaszubski czarny w lewo zwrócony, w 2 błękitnym — gryf szczeciński czerwony, w 3 srebrnym — gryf pomorski czerwony, w 4 gryf wenedyjski w pasy zielone i czerwone, zwrócony w lewo, w 5 ściętym od góry czer-

wonem — pół gryfa srebrnego, a u dołu szachownica srebrno-błękitna, herb Uzny (Uzedom), w 6 czerwonym — smok srebrny z podwiniętym ogonem, herb Rugji, w 7 złotym — gryf czarny w lewo ze srebrnym skrzydłem, herb Bortu (Borth), w 8 złotym — dwa ostrzewia czyli pnie sękatę czerwone ukośnie skrzyżowane z różą czerwoną na każdym skrzyżowaniu — herb Gutzekowy (Gutkow), a w 9 czerwonym — krzyż srebrny z rozdartymi ramionami — herb biskupstwa kamińskiego; w polu II błękitnym — mitra, w III błękitnym — dwa miecze, ostrzami na dół ukośnie skrzyżowane, w IV czerwonym — gryf biały inflancki, w V złotym — trzy kawki czarne: dwie i jedna, właściwy Borchów, na pasie srebrnym z prawej strony w dwóch wierszach złote: Tres in uno, a z lewej trójkąt złoty wierzchołkiem do góry. Nad hrabiowską koroną trzy hełmy: nad pierwszym w koronie baronowskiej francuskiej pół gryfa czarnego w lewo, nad środkowym w koronie baronowskiej niemieckiej kawka czarna między dwoma czarnymi orłami skrzydłami, a nad trzecim w czapce mistrza inflanckiego pół gryfa białego. Tarczę podtrzymuje z prawej strony Krzyżak zbrojny, trzymający dwa miecze skrzyżowane w prawej ręce, a w lewej błękit-

ną chorągiew z krzyżem złotym kawalerskim; z lewej strony tarczy orzeł biały z głową zwróconą w lewo, w lewej łapie trzyma chorągiew z literami S. R. (Sigmundus II Rex Poloniae). Z hełmów zwiesza się płaszcz czerwony, podbity gro-nostajami i osłania cały herb. Początek odmiany z XVI wieku za Zygmunta Augusta.

BORCK.

W polu błękitnym — rzymska złota lampa z płomieniem. Nad hełmem w koronie taka sama lampa między dwoma orłami skrzydłami, z których prawe błękitne, a lewe czerwone. Starożytny herb pomorski.

BOREJKO,

Boreyko.

W polu srebrnym — figura czerwona nakszałt swastyki, w której słup pionowy w obu końcach dwa razy załamany. Nad hełmem korona. Jeden z najstarszych herbów ruskich.

BOREK I czyli STRZAŁA odm.

W polu czerwonym — strzała srebrna żelźcem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb z XIII w.

BOREK II czyli STRZAŁA odm.

W polu czerwonym strzała srebrna żelźcem do góry; opierzenie czarne jakby w kulki zakończone. Nad hełmem w

koronie rogi jelenie. Początek odmiany niewiadomy.

BORETTI.

Na tarczy pięciodzielnej w polach: I i IV srebrnych i w II i III czerwonych — po jednej głowie murzyna, w V zaś podłużnem błękitnem — unoszący się anioł w szacie czerwonej, w prawej ręce trzyma przy ustach złotą trąbę, a w lewej palmę. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany 10.9. 1850 r. Ferdynandowi Boretti, nadstrażnikowi objazdu IV straży celno - granicznej okręgu I, oraz Feliksowi, Janowi Marji, dzieciom pozostałym po bracie jego, budowniczym przy cesarsko - królewskich pałacach łazienkowskich i belwederskich.

BORISSOWIE,

Boryszowe.

W polu czerwonym — dwa noże ukośnie na dół trzonkami skrzyżowane. Nad hełmem korona. Jeden ze starszych herbów polskich.

BORKIEWICZ.

Na tarczy ściętej w polu górnem złotem — pół orla czarnego, w dolnem zaś czerwonym — głowa jelenia wprost. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich: pierwsze, trzecie i piąte złote, drugie czarne, a czwarte czerwone. Nadany 28.1.1802 roku. Józefowi, Michałowi i

Franciszkowi braciom Borkiewiczom przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BORKOWSKI.

Na tarczy dwudzielnej w polach: I czerwonym i II błękitnem nad półksiężcem rogami do góry — krzyż podwójny; półksiężyc i krzyż w prawej polowie błękitne, a w lewej czerwone. Nad hełmem w koronie sześć piór strusich: pierwsze, trzecie i piąte czerwone, pozostałe błękitne. Labry czerwone podbite błękitnem. Nadany w r. 1790 Józefowi Borkowskiemu.

BORKOWSKI - DUNIN czyli **ŁABĘDŹ** odm.

W polu czerwonym — łabędź biały. Nad koroną hrabiowską hełm, w koronie którego takiż łabędź. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany w r. 1818 Wincentemu, Franciszkowi, Tytusowi, Henrykowi i Stanisławowi braciom Dunin - Borkowskiem przez Franciszka II, cesarza austriackiego, potwierdzony w Królestwie Polskiem w 1824 r.

BORKOWSKI, czyli JUNOSZA odm.

Na tarczy ściętej w polu górnem srebrnym — miecz w pochwie rękojeścią w lewo, w dolnem zaś czerwonym — na murawie baran biały ze skrważonym bokiem. Nad koroną

hrabiowską helm, w koronie którego pięć piór strusich. Labry czerwone podbite srebrem. Tarczę podtrzymują dwa orły z głowami odwróconymi. Godło: Semper recte progreditur via. Nadany w r. 1861 Włodzimierzowi Borkowskiemu, szambelanowi przez Franciszka Józefa, cesarza austriackiego.

BORMANN.

W polu błękitnem na murawie — lew złoty, wspięty w lewo, w takiejże koronie, trzyma w prawej łapie strzałę żelazną do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Nadany 26.4.1769 r. Chrystianowi Augustowi Bormann, kapitanowi regimentu pińskiego.

BOROWIEC czyli JUNOSZA odm.

W polu czerwonym — baran biały z głową zwróconą w lewo. Nad hełmem dwie trąby: prawa czerwona z pasem poprzecznym srebrnym przez środek, lewa zaś srebrna z takim samym pasem czerwonym. Labry czerwone podbite srebrem. Początek odmiany niewiadomy.

BOROWSKI I.

Na tarczy czterodzielnej w polach: I i IV błękitnych — róg jeleni odnogami w lewo, w II i III czerwonych — lew złoty wspięty w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie.

Nadany 3.1.1826 r. przez Fryderyka Wilhelma III, króla pruskiego.

BOROWSKI II.

Na tarczy pięciodzielnej w polach: I i IV czerwonych — dwa rogi jelenie złote z kością czołową, w II i III błękitnych — wspięty lew złoty, w V zaś błękitnem — sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie dwa skrzydła orle czarne. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne podbite złotem. Nadany 23.1.1831 r. Ludwikowi Ernestowi Borowskiemu, arcybiskupowi królewickiemu przez Fryderyka Wilhelma, króla pruskiego.

BOROWSKI czyli JASTRZĘBIEC odm.

W polu błękitnem w podkowie złotej ocelami do góry — złoty krzyż kawalerski. Nad tarczą w koronie hrabiowskiej — jastrząb barwy naturalnej z dzwonkiem złotym u lewej nogi, w prawej — w szponach trzyma podkowę z krzyżem jak na tarczy. Nadany w r. 1803 Józefowi Borowskiemu, stolnikowi grabowskiemu przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

BORSKI.

W polu czerwonym — noga obnażona, przeszyta strzałą ukośnie prawo żelazcem na dół.

Nad hełmem w koronie skrzydło orle barwy naturalnej.

BORSTEL.

W polu srebrnem — trzy róże czerwone: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat z 12.6. 1785 r. Ernestowi Gotlibowi Borstel, generałowi majorowi króla pruskiego.

BORTKOWICZ.

Herb własny Stanisława Bortkowicza, w 1536 r. ziemianina kowieńskiego.

BORZYSZKOWSKI,

Boryszkowski.

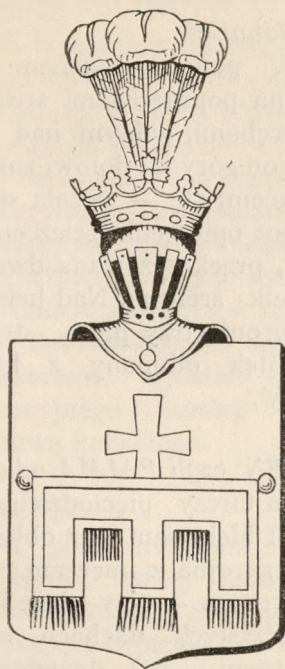
Na tarczy — strzała i trzy gwiazdy.

BOSAK.

Na tarczy ściętej w polach: górnem błękitnem, a dolnem złotem — lew w górnej części złoty, a w dolnej błękitny. Nad hełmem zawój, a na nim pół lwa złotego, trzymającego złoty bosak. Nadany 14.2.1826 r. Maurycemu, generałowi dywizji wojska polskiego, Józefowi, podpułkownikowi sztabu generalnego wojska polskiego i Ludwikowi, referendarzowi stanu, braciom Hauke przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BOSCAMP.

Na tarczy dwuściętej w polu I czerwonym — orzeł w lo-

HERB RADWAN

cie, w II srebrnym — czarna głowa wołu wprost, w III zaś błękitnym — na murawie rzędem siedem topoli. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich: pierwsze i piąte czerwone, drugie i czwarte białe, a trzecie błękitne. Indygenat z r. 1768 Karolowi Boscamp z przydomkiem Lasopolski.

BOSTOWICKI czyli ODYNEC odm.

W polu czerwonym — krzyż srebrny, u dołu w prawo załamany ku górze. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BOUFFAŁ czyli **LIS** odm.,*Bohuffał.*

W polu czerwonym nad trzema poprzecznymi srebrnymi zrębami, jednym nad drugim, od góry ku dołowi zmniejszającymi się — strzała srebrna bez opierzenia żełęczem do góry, przekrzyżowana dwa razy belką srebrną. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany z końca XIV w.

BOYEN czyli **PALMA** odm.

Na tarczy pięciodzielnej w polu I błękitnym — z obłoków ręka zbrojna z mieczem, w II czerwonym — trzy wieże białe o spiczastych dachach, w III błękitnym — pół dwugłowego orła białego, trzymającego w szponach trzy strzały złote ostrzami do góry, w IV srebrnym — chorągiew czerwona z krzyżem złotym na drzewcu ukośno - lewym, w V srebrnym — na murawie palma z koroną na środku pnia. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Nadany w 1701 i 1705 r. przez Fryderyka I, króla pruskiego.

BOŻA WOLA.

W polu błękitnym nad półksiężycem złotym rogami do góry na barku i w środku podkowy srebrnej ocelami na dół — krzyż kawalerski srebrny. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BOŻA WOLA odm.

W polu czerwonym — podkowa srebrna z krzyżem kawalerskim srebrnym: jednym na barku, a drugim w środku. Nad hełmem korona. Nadany w r. 1764 Józefowi Poznańskiemu, neoficie.

BOŻA WOLA odm.

Herb Jakóba Siedleckiego, występującego w r. 1581: w podkowie księżyc, rogami na dół z krążkiem nad barkiem.

BOŻENA.

W polu czerwonym — pod półksiężycem srebrnym trzy sześciopromienne gwiazdy srebrne: jedna i dwie. Nad hełmem w koronie pomiędzy dwoma piórami strusimi miecz ostrzem do góry. Nobilitacja w 1775 r. przez Stanisława Augusta.

BOŻENIEC.

W polu czerwonym na barku klamry czarnej — krzyż kawalerski złoty. Nad hełmem pięć piór strusich. Jeden z najdawniejszych herbów ruskich.

BOŻEZDARZ.

W polu błękitnym — krzyż srebrny, na ramionach którego po lilji czarnej. Nad hełmem w koronie taki sam krzyż na pięciu piórach pawich.

BOŻESKI.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BOŻYDAR.

Na tarczy dwudzielnej w polu I błękitnem — nad dwiema krokwiemi złotemi, złączonymi naksztalt litery W, dwie szpady ukośnie skrzyżowane ostrzami na dół, pomiędzy rękojeściami i po bokach po lilji srebrnej; w II czerwonym — lew złoty wspięty w koronie złotej z mieczem w prawej łapie, a lewą oparty na okragłej tarczy stalowej. Nad hełmem w koronie skrzydło sępie czarne, przeszyte strzałą. Labry z prawej czerwone, a z lewej błękitne podbite złotem. Nadany 31.8.1847 r. Antoniemu Gautier, radcy stanu, szefowi biura w wydziałach, pozostałych po byłej Komisji Rządowej Wojny przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BÓBR I.

Na tarczy dwudzielnej, srebrnym obramowanej, gwoździami złotemi obitej w polu I błękitnem — na gałęzi pnia bóbr w lewo, w II czerwonym — nad krzakiem kwitnącej melisy ośmiopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany 14.1.1839 roku Antoniemu Bobrowskiemu, radcy stanu, dyrektorowi wydziału dochodów niestałych Komisji Skarbu przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BÓBR II.

Na tarczy dwudzielnej o srebrnym skraju, gwoździami złotemi obitej, w polu I błękitnem — na gałęzi pnia bóbr w lewo, w II czerwonym — strzała żelźcem do góry, zakończona orlim czarnym ogonem. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany 21.5.1842 r. Szymonowi Bobrowskiemu, byłemu komisarzowi wydziału administracyjnego komisji województwa kaliskiego.

BRACKEL.

W polu srebrnym — głowa jelenia barwy naturalnej wprost z koroną złotą pomiędzy rogami o pięciu odnogach. Nad hełmem w koronie takie same rogi. Labry podbite srebrnym. Przyniesiony z Niemiec.

BRADACICE,*Bratczyce.*

W polu czerwonym — dwa topory srebrne, ostrzami od siebie ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BRADACICE odm.

Według jednych heraldyków: na tarczy dwie klamry, w kształcie litery X ułożone, między niemi dwie oksze (toporki), złożone na krzyż żelźcem na zewnątrz. Inni kładą w polu białem — trzy toporki czerwone, dwa i jeden w lewo; w ko-

ronie smok w prawo. Tego herbu używała rodzina Putkame-rów przed Gryfem odm.

BRAMA czyli OGINIEC.

W polu błękitnem — na bar-ku czerwonej klamry krzyż srebrny, u góry rozszczepiony. Tarczę okrywa płaszcz książę-cy z mitrą. Jeden z najstarszych herbów ruskich.

BRANDYS.

W polu czerwonym — z ko-rony złotej ręka zbrojna ukoś-nie w prawo, trzymająca miecz ostrzem na dół. Nad hełmem w koronie także ręka. Herb w Polsce od XV w.

BRANICKI czyli KORCZAK odm.

W polu czerwonym — trzy zręby srebrne, jeden nad dru-gim, zmniejszające się ku doło-wi. W koronie hrabiowskiej hełm z koroną, nad którą w czaszy złotej pół wyżła białe-go w obroży czerwonej. Labry czerwone podbite srebrem. Przyznany 18.7.1839 r. przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BRANT I.

W polu srebrnem — ukoś-nie w prawo pochodnia czar-na, gorejąca płomieniem do gó-ry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BRANT II.

W polu barwy niewiadomej dwa wręby: z górnego dłuższe-go — trzy płomienie. Nad heł-mem w koronie trzy płomienie. Nadany 15.7.1512 r. Oswaldowi, Michałowi i Achacemu braciom Brantom.

BRANT III.

W polu barwy niewiado-mej — na pagórku pochodnia o trzech gorejących ramionach do góry. Nad hełmem taka sa-ma pochodnia. Początek herbu niewiadomy.

BRANT IV.

W polu złotem — ukośnie w prawo czarna pochodnia o trzech ramionach, gorejących do góry. Nad hełmem w koro-nie także pochodnia, lecz pro-sto umieszczona. Początek her-ku niewiadomy.

BRANT V.

W polu barwy niewiadomej — gałąź ukośnie w lewo z dwoma sękami z prawej strony, a jednym z lewej. Nad hełmem w zawoju pod zielonym krza-kiem — płomienie. Od hełmu zwieszają się labry. Początek herbu niewiadomy.

BRANT VI.

W polu błękitnem — dwie gałęzie ukośnie skrzyżowane, zapalone u góry z czterema sę-kami po obu stronach każdej. Nad hełmem w koronie dwa

orle skrzydła: błękitno - srebrne z prawej strony, a srebrno-błękitne z lewej. Labry błękitne podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy.

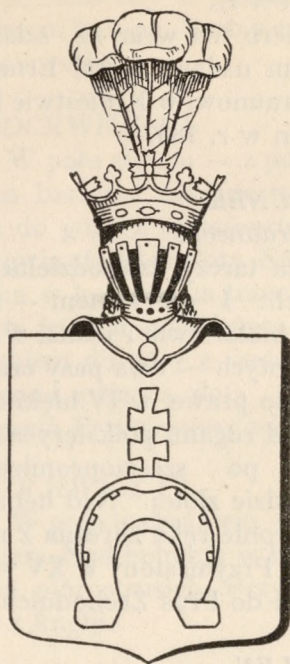
BRATKOWSKI I.

W polu błękitnem — podkowa złota do góry, nakształt bramy podniesiona, przeszyta strzałą srebrną, żeleźcem w górę tak, że połowę jej widać w podkowie, połowę nad podkową. Z lewej strony tarczy w prawo przez podkową i strzałę przechodzi miecz ostrzem w górę. Po obu bokach strzały po jednej palmie zielonej. Tak opisuje ten herb ks. K. Niesiecki, natomiast według późniejszych heraldyków winien być opis następujący:

W polu czerwonym — na podkowie srebrnej ocelami na dół strzała żeleźcem do góry, pod opierzeniem której przez podkową przechodzi miecz ostrzem w prawo; na barku podkowy po obu stronach strzały po złotej palmie. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego z koroną. Początek herbu niewiadomy.

BRATKOWSKI II.

W polu czerwonym — na mieczu ostrzem w prawo podkowa srebrna barkiem do góry, w niej strzała żeleźcem na dół, a na jej barku dwie złote palmowe gałązki. Nad hełmem w

HERB PUCHAŁA

koronie pół lwa złotego w koronie. Początek herbu niewiadomy.

BRAUN I.

Na tarczy — głowa niedźwiedzia, przeszyta przez środek strzałą, ukośnie od lewej ku prawej stronie; nad głową trzy strzały, połączone ze sobą w ten sposób, że jedna jest skierowana ukośnie od lewej strony ku prawej, druga od prawej ku lewej też ukośnie, trzecia zaś, żeleźcem skierowana ku górze, dzieli obydwie na dwie połowy.

BRAUN II.

Herb ten wraz ze szlachectwem nadany został Ernestowi Braunowi w Królestwie Polskim w r. 1837.

BRAUNEK,

Braunek.

Na tarczy czterodzielnej w polach: I czerwonym — trzy róże białe; dwie i jedna, w II i III złotych — dwa pasy czarne ukośno prawe, w IV błękitnym — nad rogami półksiężyca złotego po sześciopromiennej gwiazdzie złotej. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Przyniesiony w XV w. ze Śląska do Prus Zachodnich.

BRELEN.

W polu czerwonym — żółta róża.

BREMER.

Na tarczy dwudzielnej — pole I czerwone, w II zaś srebrnym — pół koła młyńskiego. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich: pierwsze, trzecie i piąte białe, drugie i czwarte czerwone. Labry czerwone podbite srebrem. Indygenat z r. 1662 Egidemu Bremerowi, baronowi von Brytmar.

BRENSZTEJN,

Brenstein.

Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV srebrnych — dziesięć płomyków w czterech rzędach: jeden, dwa, trzy i czte-

ry, w II czerwonym — trzy belki poprzeczne srebrne, w III zaś błękitnym — ośmiopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem w koronie orzeł czarny wprost ze wzniesionymi skrzydłami. (Geneza tego herbu i opis nasuwają pewne zastrzeżenia).

BREZA,

Briesen.

Na tarczy trójdzielnej: pole I czerwone, II błękitne, a III srebrne. Nad hełmem korona. Indygenat z r. 1591.

BREZA. Odmiana hrabiowska.

Na tarczy trójdzielnej: pole I czerwone, II błękitne, a III — srebrne. Nad tarczą korona hrabiowska. Tarczę podtrzymują dwa lwy złote. Nadany 3.5.1889 r. przez Jana, króla saskiego.

BRIGIDO.

W polu błękitnym — na faliście morzu dwa delfiny, tryskające z ogonami wywiniętymi do góry podpływają ku sobie; nad niemi u góry sześciopromienna gwiazda złota. Nad koroną hrabiowską trzy hełmy ukoronowane: nad pierwszym i trzecim takie same delfiny, jak na tarczy, a nad środkowym dwugłowy orzeł czarny z koronami złotymi. Labry błękitne podbite srebrem. Indygenat w Galicji 1786 r.

BRIGIEN.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego, o niewiadomym opisie.

BRIGNOLE.

W polu błękitnem — lew czerwony w koronie złotej trzyma przed sobą drzewo śliwkowe z korzeniem. Nad hełmem w koronie pół lwa czerwonego w koronie złotej.

BRINKEN,

Brincken.

W polu błękitnem — trzy róże białe: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie róża biała między dwoma orleми skrzydłami: prawem białem, a lewem błękitnem. W Polsce od czasów Zygmunta Augusta.

BROCHWICZ czyli **JELEN**,
Opole.

W polu srebrnem — jelen czerwony w biegu, zwrócony w prawo. Nad hełmem w koronie pawie ogon. Jeden z bardzo starych herbów.

BROCHWICZ I odm.

W polu srebrnem — jelen barwy naturalnej w biegu. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

BROCHWICZ II czyli **NIATKO.**

W polu srebrnem — jelen czerwony w biegu z koroną na

szyji, zwrócony w prawo. Nad hełmem korona. Herb z czasów piastowskich.

BROCHWICZ III.

W polu złotem — z półksiężycą barkiem ukośnie w prawo do góry z sześciopromienną gwiazdą jeleni złoty. Nad hełmem w koronie na trzech piórach pawich półksiężyc złoty barkiem do góry z sześciopromienną gwiazdą złotą między rogami. Przyniesiony z Prus.

BROCHWICZ IV.

W polu czerwonym — jelen leżący. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Przyniesiony z Anglii.

BROCHWICZ V.

W polu błękitnem — z za muru czerwonego ukośno-lewego wyskakuje jelen. widoczny do połowy. Nad hełmem w koronie pawie ogon. Początek niewiadomy.

BROCHWICZ odm.

Herb Franciszka Goczkowskiego, występującego w r. 1570, tem się różni od Brochwicza, że nad tyłem jelenia znajdują się dwa miecze skrzyżowane.

BROCHWICZ odm.

Herb Jana Kluczewskiego, występującego w r. 1570, tem różni się od Brochwicza, że pomiędzy rogi jelenie jest utkwiony miecz.

BRODIWICZ.

Herb Stanisława Bojanieckiego, żyjącego około r. 1578.

BRODOWSKI czyli **ŁADA I**
odm.

W polu czerwonym, na barku podkowy srebrnej — krzyż srebrny kawalerski, z prawej strony strzała ostrzem do góry, a z lewej na murawie — strzelec leśny trzymający rosochacz czarny. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego ukoronowanego z mieczem w łapie. Dyplom z r. 1832, wydany przez deputację wileńską.

BRODZICZ I,

Brodzic.

W polu czerwonym na pierwszocieniu złotym — trzy krzyże złote: jeden ukośnie w prawo, drugi ukośnie w lewo, a trzeci na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie.

BRODZICZ II.

W polu błękitnym na pierwszocieniu złotym — trzy złote krzyże: jeden ukośnie w prawo, drugi ukośnie w lewo, a trzeci na dół. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

BRODZIC III.

W polu czerwonym — trzy krzyże złote, z sobą stykające się: jeden ukośnie w prawo, drugi ukośnie w lewo, a trzeci na dół. Nad hełmem w koronie

trzy pióra strusie: białe między czerwonymi. Początek odmiany niewiadomy.

BRONIC I czyli **JELEC.**

W polu czerwonym — dwa jelce złote ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Jeden ze starszych herbów ruskich.

BRONIC II czyli **BRONICKI,**
Jelec, Łopot.

W polu czerwonym — dwa jelce skrzyżowane: na złotym poprzecznym srebrny pionowy. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BRONIC II *odm.*

W polu czerwonym — dwa jelce skrzyżowane: na złotym poprzecznym srebrny pionowy. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną i pięciu piórami strusimi. Labry czerwone podbite z prawej strony złotem, a z lewej srebrem. Przyznany w Królestwie Polskim Adamowi Bronickiemu w r. 1824.

BRONIKOWSKI I czyli **OSEK**
odm.

Na tarczy ściętej w polu górnym dwudzielnym: w I czerwonym — mitra, w II błękitnym — osęk srebrny, hakiem ukośnie w prawo do góry, w polu zaś dolnym srebrnym — hełm czarny z przyłbicą spiczą-

stą zamkniętą. Na tarczy korona hrabiowska. Tarczę podtrzymują dwa lwy z głowami odwróconymi. Nadany w roku 1743 Janowi Zygmuntowi Bronikowskiemu przez Augusta III króla polskiego, jako elektora saskiego.

BRONIKOWSKI II czyli **OSEK** odm.

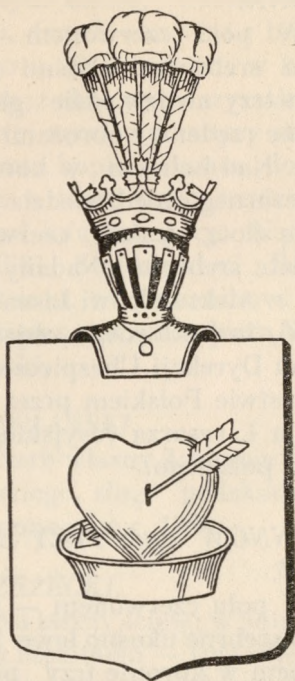
Na tarczy ściętej w polu górnym dwudzielnym: w I błękitnym — osęk srebrny hakiem ukośnie w lewo do góry, w II złotym — korona błękitna; w dolnym zaś srebrnym — hełm stalowy. Nad tarczą korona hrabiowska. Nadany 4.2.1835 r. Gustawowi Zygmuntowi Adolfowi Bronikowskiemu przez Fryderyka Wilhelma III, króla pruskiego.

BRONISŁAW.

W polu czerwonym — między ramionami zbrojnymi w pałasze, zwróconymi do siebie półtora krzyża srebrnego bez lewego ramienia; nad nim w złotym półksiężycu sześciopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem korona. Nadany 18.1.1812 r. Janowi Kuźniczów przez Fryderyka Augusta, króla saskiego, księcia warszawskiego.

BRONKEN.

W polu niebieskim — złota studnia, z niej wychodzi jeleń.

HERB PRZYJACIEL

BROŻEK.

W polu błękitnym — pod sześciopromienną gwiazdą srebrną dwie strzały żelźcami na dół, ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BRUCHAŃSKI.

Herb własny Stefana Bruchańskiego, podsędka sądu ziemskiego pow. słonimskiego.

BRUDNE MISY v. PRZYJACIEL odm.

Herb Kotarskiego, występującego w r. 1756.

BRUNN.

W polu czerwonym — na pasie srebrnym ukośno prawym trzy niedźwiedzie głowy czarne rzędem, z obrożami złotymi. Nad hełmem w koronie pół czarnego niedźwiedzia z obrożą złotą. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany 1.8. 1848 r. Aleksandrowi Lisenbarthowi, inspektorowi objazdowemu Dyrekcji Ubezpieczeń w Królestwie Polskiem przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BRUNNOW czyli **TRZY BELKI.**

W polu czerwonym — trzy belki srebrne ukośno lewe. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: białe między czerwonymi. Labry czerwone podbite srebrem. W Polsce od XVI w.

BRUNSTEIN.

W polu błękitnym — lew biały wspięty o rozdwojonym ogonie, trzyma w prawej łapie gałązkę z białą różą i dwoma listkami. Nad koroną baronowską dwa hełmy ukoronowane: nad pierwszym — taki sam lew jak na tarczy, lecz w lewo obrócony, nad drugim — skrzydło orle białe - błękitne na krzyż. Labry błękitne podbite srebrem. Tytuł nadany w roku 1813 Ignacemu Brunsteinowi z prawem zmiany nazwiska na Brunicki przez Maksymiljana Józefa, króla bawarskiego.

BRUNSZWICKI.

Na tarczy ściętej w polu górnym czerwonym — lew srebrny z głową wprost, w dolnym srebrnym — trzy gwiazdy złote: jedna i dwie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry czerwone podbite z prawej strony srebrem, a z lewej złotem. Indygenat 1.7.1570 roku.

BRÜGGEN.

Na tarczy ściętej w polu górnym złotem — dwugłowy orzeł czarny, w dolnym zaś czerwonym — osiem pasów srebrnych, ukośnie przeplatanych, tworzy pole podobne do szachownicy. Nad hełmem w zawoju czarno - białym — skrzydło orle czarne. Labry czarne podbite złotem. Herb inflancki.

BRÜHL.

Na tarczy pięciodzielnej w polach: I i IV dwudzielnym, na polach prawym złotem, a lewym czerwonym — dwugłowy orzeł ukoronowany w prawej połowie czarny, a w lewej biały, w II i III błękitnym — krokiew srebrna, w V zaś z koroną hrabiowską błękitnym — podkowa srebrna ocelami do góry, w niej krzyż kawalerski złoty. Nad koroną taki sam długłowy orzeł jak i na I i IV polach. Labry błękitne podbite srebrem. Indygenat z r. 1764 Karolowi i Fryderykowi, a w r. 1768 Henrykowi i Maurycemu

Brühl, jednocześnie Maurycemu, stryjecznemu bratu z przydomkiem Mertz-Kirchen.

BRYCHTA.

W polu białem — gwiazda czerwona.

BRYKCZYŃSKI czyli **GWIAZDZICZ.**

Na tarczy przedzielonej złotym księżcem, rogami na dół obróconym; na księżycu w górnym polu błękitnem — krzyż kawalerski złoty, pod księżcem w polu srebrnem — gwiazda złota. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie; nad środkowym gwiazda złota jak na tarczy.

BRZESKI.

Herb własny Jana Brzeskiego, występującego w r. 1564.

BRZEZICKI czyli **TĘPA PODKOWA** odm.

W polu błękitnem — na barku srebrnej podkowy stoi krzyż kawalerski złoty. Nad hełmem w koronie złote skrzydło orle. Początek odmiany niewiadomy.

BRZEWOWSKI.

W polu niebieskiem — srebrna podkowa stojąca, nad nią półksiężyc złoty, nad nim i pod nim złota gwiazda.

BRZEŹNICKI.

W polu srebrnem — na wzgórzu zielonem wieża o spi-

czastym dachu, trzech blach, dwóch oknach i z bramą otwartą. Nad hełmem w koronie mąż zbrojny w szyszaku, w prawej ręce trzyma trzy skrzyżowane kopje ostrzami do góry, a w lewej przez środek samopał lufą do góry. Nadany 6.3.1581 Stanisławowi Brzeźnickiemu, mieszczaninowi stężyckiemu z przydomkiem Wielgołucki.

BRZEŻAŃSKI.

Herb własny Andrzeja Brzeżańskiego, sługi podskarbiego koronnego w r. 1580.

BRZEŻECKI.

Na tarczy ściętej w polu górnym błękitnem — trzy lilje srebrne rzędem, w dolnym czerwonym — trzy berła srebrne w gwiazdę skrzyżowane. Nad hełmem w koronie — korona królewska. Labry błękitne podbite czerwonym. Nadany 6.12. 1581 r. Marcinowi Brzeżeckiemu, radcy lwowskiemu.

BRZEŻEWSKI.

W polu błękitnem — nad barkiem podkowy srebrnej półksiężyc złoty rogami w prawo między czterema sześciopromiennymi gwiazdami srebrnymi, ułożonemi parami pionowo. Nad tarczą korona. Początek herbu niewiadomy.

BRZOSKI.

Na tarczy — dwie podkowy, jedna nad drugą, zwrócone do

siebie barkami, połączone krzyżem.

BRZOSTOWSKI czyli *STRZEMIĘ* odm.

Na tarczy obramowanej złotem w polu czerwonym — strzemię srebrne trójkątne, przez które u góry i u dołu przewleczone kółko złote. Nad koroną hrabiowską pięć piór strusich. Tarczę podtrzymuje dwóch olbrzymów.

BRZOZOWSKI czyli *JASTRZĘBIEC* odm.

W polu błękitnym — w podkowie złotej ocelami do góry — złoty krzyż kawalerski, na którym stoi jastrząb czarny z podniesionymi skrzydłami i z pierścieniem złotym w dziobie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BRZOZY czyli *BERG*.

(Patrz Berg czyli Brzozy, t. II, str. 29).

BRZUCHAŃSKI.

Na tarczy — strzała na podkowie.

BRZUCHOWIECKI.

W polu czerwonym — ręka obnażona zgięta w łokciu trzyma dwie strzały opierzeniem do góry ukośnie skrzyżowane; pomiędzy opierzeniem strzał — pięć sześciopromiennych gwiazd srebrnych: trzy i

dwie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BRZUSKA.

W polu czerwonym — krzyż srebrny spodem rozdarty, końce jego pod ostrym kątem prostopadle podniesione, złączone belką poprzeczną, przechodzącą pod rozdarciem. Jeden z najstarszym herbów ruskich.

BUBNA - LITTITZ.

Na tarczy dwudzielnej w polu I złotym — bęben ze srebrnymi obręczami ukośnie w prawo: dno bębna i pierwsze pole międzyścigu złote, drugie błękitne, a trzecie czerwone; w polu II błękitnym — pół lwa złotego w koronie. Labry z prawej strony czerwone podbite srebrem, a z lewej błękitne, podbite złotem. Indygenat z roku 1790.

BUCEWICZ.

Herb własny Bucewicza przydomku Bucz - Monczajtys, żyjącego w r. 1555.

BUCHENTHAL.

Na tarczy, podzielonej wpoprzek, w górnym polu złotym — pół orla czarnego łbem w prawo, w polu dolnym czarnym — trzy pasy złote ukośnie w lewo. W koronie skrzydło orle czarne barkiem w prawo, na nim trzy ukośnie pasy złote, jak na tarczy.

BUCHOLC,*Buchholtz.*

W polu czerwonym — trzy srebrne podkowy ocelami do góry: jedna i dwie. Nad hełmem w koronie czajka w lewo. Początek herbu niewiadomy. Autograf z r. 1708.

BUCHOWIECKI czyli **DROGO-SŁAW** odm.

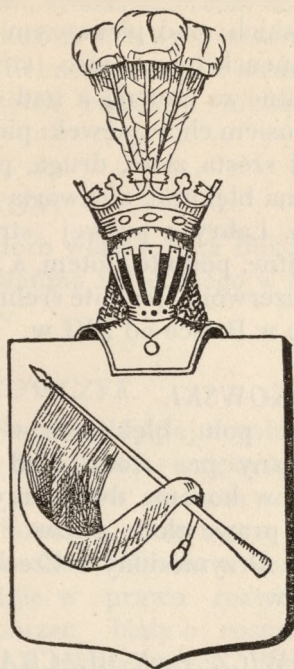
W polu czerwonym — nad barkiem półksiężyc złotego strzała srebrna żeleźcem do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

BUCHOWIECKI czyli **GIEY-SZTOR** odm.

W polu czerwonym — nad trzema poprzecznymi wrębami srebrnymi, ku dołowi zmniejszającymi się, dwie strzały bez opierzenia, wzdłuż przepołowione i ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu z końca XIV w.

BUCHTA czyli **ODROWAŻ** odm.

W polu czerwonym — z klamry srebrnej, ku dołowi ostremi wykręconymi wąsami zakończonej, strzała srebrna bez opierzenia. Nad hełmem w koronie pięć piór pawich między dwiema trąbami srebrnymi. Początek odmiany niewiadomy.

HERB PRZYROWA**BUCHWALD.**

Na tarczy — lew złoty w koronie na łbie. Nad hełmem w koronie takież lew.

BUDBERG VON BOENNIGSHAUSEN.

Na tarczy pięciodzielnej w polach I i IV błękitnych — lew złoty, wspięty w koronie z gałązką palmową w prawej łapie, w II i III srebrnych między dwoma wąskimi pasami błękitnymi — pas błękitny ukośnie no prawy z trzema kółkami od ostróg rzędem, każde o sześciu kolcach, w V zaś czerwonym — poprzeczny łańcuch złoty. Nad francuską baronowską koroną

dwa hełmy w koronach baronowskich: nad pierwszym złoty łańcuch łączy pióro strusie błękitne za złotem, a nad drugim osiem chorągiewek: pierwsza i szósta złote, druga, piąta i ósma błękitne, a czwarta srebrna. Labry z prawej strony błękitne, podbite złotem, a z lewej czerwone, podbite srebrem. Herb w Polsce od XVI w.

BUDKOWSKI.

W polu błękitnem — poprzeczny pas złoty. Nad hełmem w koronie dwa skrzydła orle: prawe złote, a lewe błękitne. Przyniesiony z Czech w XIII w.

BUDWICZ czyli BLACHA I.

(Patrz Blacha I, czyli Budwicz, t. II, str. 38).

BUDWICZ czyli BLACHA II.

(Patrz Blacha II, czyli Budwicz, t. II, str. 38).

BUDREWICZ.

Na tarczy — podkowa ocelami do dołu, przeszyta strzałą ukośnie od prawej ku lewej stronie tarczy, ostrzem do dołu. Nad tarczą w koronie trzy pióra strusie.

BUDWIŃSKI.

Na tarczy, przedzielonej linią ukośnie lewą: w polach I błękitnem, a II czerwonym — wspięty gryf złoty trzyma w łapach liktorski pęk, wstęgą czer-

woną przewiązany. Nad koroną baronowską w ukoronowanym hełmie dwa skrzydła orle: w górnej połowie złote, w dolnej z prawej strony błękitne, z lewej czerwone. Labry z prawej strony błękitne, a z lewej czerwone, podbite złotem. Tarczę podtrzymują dwa gryfy złote. Godło: *Per ardua ad alta*. Nadanie herbu Wacławowi Budwińskiemu w r. 1865.

BUDYSZYN.

W polu srebrnem — dziewięć płomyków rzędem: jeden, dwa, trzy i cztery. Nad hełmem korona. Herb bardzo dawny.

BUDZIŃSKI.

Na tarczy — trzy pasy poprzeczne, dzielące tarczę na cztery części.

BUDZISŁAW.

W polu zielonem — mur z trzema wieżami: na środkowej większej na księdze otwartej miecz ostrzem do góry i pióro gęsie złote obsadą na dół ukośnie skrzyżowane; nad bocznymi wieżami po sześciopromiennej gwiazdzie złotej. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany 31.8.1847 r. Franciszkowi Budziszewskiemu, sędziemu trybunału cywilnego gubernji lubelskiej w Siedlcach przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

BUDZISZ czyli **PAPARONA**
lub **GĄSKA**.

W polu niebieskiem — gęś biała, siedząca na darni zielonej, obrócona w prawą stronę tarczy. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich.

BUGIEN.

Nazwa herbu o nieznanym opisie, wymieniona przez hr. Uruskiego.

BUGNEROWICZ czyli **PO-**
MIAN odm.

W polu złotem — głowa żubra czarna wprost, przebita mieczem na dół ukośnie w prawo. Początek odmiany w roku 1595.

BUJAKOWSKI.

Na tarczy dwudzielnej w polach I błękitnem, a II srebrnem — wspięty kozieł. Nad hełmem w koronie pół takiego samego kozła. Labry błękitne podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy.

BUJWID.

Bujwida.

Na tarczy — dwie ryby jedna nad drugą: górna głową w prawą stronę tarczy, dolna w lewą; według Kojalowicza opis herbu przedstawia się odmiennie.

BUKATY czyli **POMIAN** odm.

W polu złotem — głowa żubra czarna wprost z prawem

uchem, strzałą żelźcem do góry ukośnie w lewo przeszytem. Nad hełmem pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

BUKONT.

Herb własny Jana Bukonta, ziemianina żmudzkiego w roku 1598.

BUKOWCZYK.

Na tarczy ściętej w polu górnem błękitnem — ręka zbrojna z szablą, w dolnem zaś — szachownica czerwono - srebrna. Nad hełmem w koronie ukośnie w prawo rozwinięty proporzec biały o rozdwojonych i zakończonych złotemi chwastami końcach z literą L czerwona pośrodku. Nadany 29.3.1794 Józefowi Lemańskiemu, kapitanowi dziewiątego regimentu wojsk koronnych przez Stanisława Augusta, króla polskiego.

BUKOWSKI czyli **OSSORYA**
odm.

W polu czerwonym — trzy czwarte koła złotego ze sprychami srebrnemi; w brakującej górnej części koła — krzyż srebrny, stojący na piascie. Nad koroną hrabiowską trzy pióra strusie. Nadany w r. 1783 Franciszkowi Michałowi, podkomorzemu sanockiemu, braciom Bukowskim przez Józefa II, cesarza niemieckiego.

BUKRABA czyli **SZELIGA***odm.*

W polu czerwonym — nad półksiężcem złotym rogami do góry złoty krzyż kawalerski. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BULAT.

Na tarczy, obramowanej złotem, w polu błękitnym — na bułacie rękojeścią złotą do góry — dwa półksiężce złote, zwrócone do siebie rogami. Nad tarczą korona. Początek herbu niewiadomy.

BULAT *odm.* czyli **BULHARYN.**

(Patrz poniżej: Bułharyn, czyli Bułat *odm.*).

BULHAK czyli **SYROKOMLA** *odm.*

W polu czerwonym — na dwóch krokwiach srebrnych, połączonych kształtem litery W. półtora krzyża srebrnego bez prawego dolnego ramienia. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy. Autograf z roku 1737.

BULHARYN czyli **BULAT** *odm.*

W polu błękitnym — na mieczu rękojeścią złotą do góry dwa półksiężce złote rogami do siebie. Tarczę okrywa płaszcz książęcy z mitrą. Począ-

tek odmiany niewiadomy. Autograf z r. 1786 i 1789.

BURGHARD.

W polu błękitnym — nad pasem poprzecznym srebrnym orzeł czarny z głową w lewo, pod pasem zaś ręka z monetą złotą w palcach. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

BURSKI.

W polu niebieskim — półksiężec złoty, rogami w górę, nad nim lilja srebrna. Nad hełmem w koronie — półksiężec złoty, nad nim trzy gwiazdy złote i po każdej jego stronie gwiazda srebrna w górę.

BURSZTYN (**BURSTINI**) czyli **POŁOTA** *odm.*

W polu błękitnym — ręka zbrojna z wieńcem wawrzynowym na mieczu. Nad hełmem w koronie między dwoma skrzydłami orlembi błękitnymi — sześciopromienna gwiazda złota. Labry błękitne podbite srebrem.

BURY czyli **SYROKOMLA** *odm.*

W polu czerwonym — pas srebrny na środku dwóch krokwi srebrnych, połączonych kształtem litery W., do prawej strony pasa przylegają jakby żełżece od strzały, do lewej dwa pierścienie srebrne, jeden nad drugim. Nad hełmem

w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

BUSSE czyli *ABDANK* odm.

(Patrz Abdank odm. czyli Busse, t. II, str. 8).

BUTLER.

W polu barwy niewiadomej — kosz z kwiatami. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. Niektórzy heraldycy podają opis tego herbu z wyobrażeniem sztachet.

BUTKIEWICZ.

Herb, o nieznanym opisie, wymieniony przez hr. Uruskiego.

BUTTLE I,

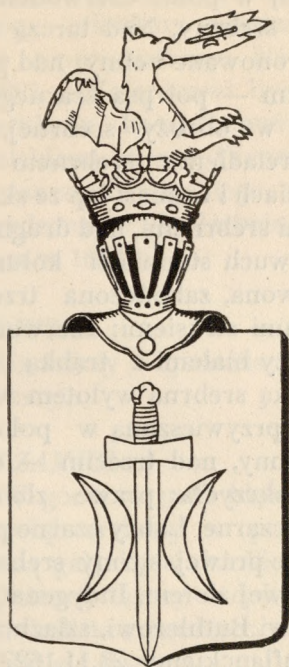
Butlar.

W polu czerwonym — kosz srebrny ze złotymi obręczami i uchem, napełniony owocami. Nad hełmem w koronie na trzech piórach strusich: białem między czerwonymi — trąbka myśliwska srebrna z nawiązaniami złotymi, wylotem w lewo. Labry czerwone podbite srebrem. W Polsce od XVI w.

BUTLER II,

Le Bouterier.

W polu czerwonym — kosz srebrny ze złotymi obręczami i uchem z boku. Nad hełmem w zawoju czerwono-srebrnym kolumna czerwona zakończona trzema piórami strusimi: bia-

HERB PRZEGONIA

łem między czerwonymi, z zawieszoną trąbką srebrną z nawiązaniami złotymi, wylotem w lewo. Labry czerwone podbite srebrem. Herb pochodzenia francuskiego, przyniesiony do Polski w XVII w.

BUTLER III.

Na tarczy pięciodelnej: w polu I czarnym — cztery stopnie złote, zmniejszające się ku górze, w II i III czerwonych — dwoje wideł o trzech zębach, do góry ukośnie skrzyżowanych, w IV czarnym — zwierciadło srebrne, w V zaś złotem — orzeł czarny ukoronowany z tarczą na piersiach, na

której w polu czerwonym — kosz srebrny. Nad tarczą trzy ukoronowane hełmy: nad pierwszym — pół psa czarnego w lewo w obroży srebrnej, ze zwierciadłem srebrnym na piersiach i zamiast łap ze skrzydłami srebrnymi, nad drugim — na dwóch stopniach kolumna czerwona, zakończona trzema piórami strusimi: czerwonym między białymi z trąbką myśliwską srebrną wylotem w lewo, przywieszoną w połowie kolumny, nad trzecim — dwa orle skrzydła: prawe złote, a lewe czarne. Labry czarne podbite z prawej strony srebrem, a z lewej złotem. Indygenat Jakóbowi Buthlerowi, szlachcico wi inflanckiemu 23.11.1627 r.

BYBEL,

Bibel.

W polu czerwonym — krzyż srebrny kawalerski między rogami półksiężycą srebrnego, nad krzyżem dwie kosy końcami do góry, ostrzami do siebie ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

BYCHOWIEC czyli MOGIŁA *odm.*

W polu czarnym — w mogiłę białą u góry i u dołu utkwiony krzyż złoty. Nad hełmem w koronie siedzi lis między dwiema trąbami srebrnymi. Początek odmiany niewiadomy.

BYCHOWSKI czyli ZADORA *odm.*

W polu srebrnym — lwia głowa czerwona. Nad hełmem nad trzema piórami kogucimi, z których jedno w prawo, a dwa w lewo, sześciopromienna gwiazda złota. Labry czerwone podbite srebrem. Początek odmiany niewiadomy.

BYDANT I czyli GORDON I.

W polu błękitnym — pas poprzeczny w szachownicę czarno - srebrną, nad nim rzędem dwie głowy dzika, a pod nim jedna. Nad hełmem w koronie głowa jelenia z szyją. Indygenat z r. 1768 Józefowi, Fabianowi, Janowi i sukcesorom Piotra Gordonom.

BYDANT II czyli GORDON II.

W polu błękitnym — trzy złote głowy dzika: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie między dwoma piórami strusimi: błękitnym i złotem pół jelenia barwy naturalnej. Początek herbu niewiadomy.

BYDANT III czyli GORDON III.

W polu błękitnym — pas poprzeczny w szachownicę czarno-srebrną, nad nim rzędem dwie złote głowy dzika, a pod nim jedna. Nad hełmem w koronie złota głowa dzika. Labry błękitne podbite złotem. Początek herbu niewiadomy.

BYDANT IV czyli GORDON IV.

Na tarczy podzielonej pasem poprzecznym czarnym: w polu górnem błękitnem — trzy złote głowy dzika: dwie i jedna, w dolnem zaś srebrnem — dwa pasy czarne ukośnie skrzyżowane; w trzech skrzyżowaniach po sześciopromiennej gwieździe, a w czwartem dolnem — półksiężyc rogami do góry. Labry błękitne podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy.

BYDANT V czyli GORDON V.

Na tarczy czterodzielnej w polu I błękitnem — trzy złote głowy dzika: dwie i jedna, w II złotem — trzy czerwone głowy lwie: dwie i jedna, w III złotem — trzy półksiężyce czerwone w środku czerwonej w lilje przybranej obwódki: dwa i jeden, w IV błękitnem — pięć róż białych: dwie, jedna i dwie. Początek herbu niewiadomy.

BYDANT VI czyli GORDON VI.

Na tarczy czterodzielnej w polach I i IV czerwonych — trzy sześciopromienne gwiazdy złote: dwie i jedna, w II i III błękitnych — złota głowa dzika. Początek herbu niewiadomy.

BYSTRZANOWSKI czyli STARYKON odm.

W polu czerwonym — koń biały w biegu z czarnym poprę-

giem. Nad tarczą hrabiowską w koronę utkwiony ukośnie w lewo topór srebrny. Nadany w 1801 r. Kajetanowi Bystrzanowskiemu, kasztelanowi małopolskiemu przez Franciszka II, cesarza niemieckiego. a po twierdzonej w Królestwie Polskim w 1824 r.

BZOWSKI.

Na tarczy — gwiazda, a nad nią krzyż.

CALZAMIGLIA.

W górze w polu błękitnem — gołąb srebrny w prawo z oliwną gałązką w dziobie, z lewej strony tarczy u dołu góra złotoskalista z zamkiem, na którą lew się wspina.

CAMPIONI.

Tarcza w czworo przedzielona z małą czerwoną tarczą w środku, na której w polu czerwonym — orzeł biały w lewo; na głównej tarczy w pierwszej części błękitnej — trzy złote gwiazdy rzędem, w drugiej i trzeciej części w polu złotem — lew naturalnej barwy, nieco wspięty w prawo, w czwartej części czerwonej — Gozdawa biała ze złotem spojeniem. Nad hełmem trzy pióra strusie.

CAPRI.

Tarcza w czworo przedzielona z małą tarczą pośrodku, na której w polu błękitnem — słońce, otoczone sześciu gwiazda-

mi; na głównej tarczy w pierwszej i czwartej części w polu białem — drzewo zielone, na które skaczą dwa kozły, w drugiej i trzeciej części w polu błękitnym — płynąca na morzu syrena. Nad hełmem w koronie ogon pawia, na nim słońce.

CAROSI.

Tarcza wzdłuż przedzielona, w prawej części od środka ku dołowi tarczy trzy pasy poprzeczne żółte i tyleż błękitnych naprzemian, w drugiej połowie w polu szarem — pół lwa czerwonego w prawo, w lewej części w polu błękitnym, od środka tarczy naukos z prawej ku lewej, dwa pasy przy sobie, czerwony i żółty. Nad hełmem w koronie pół lwa czerwonego w prawo.

CASAFRANCA.

Tarcza w czworo przedzielona: w I i IV polach złotych — krzyż czerwony, w II i III polach białych — krokiew czerwona między trzema czerwonymi różami; na tarczy korona szlachecka. Tarczę podpierają dwa lwy, stojące z ozorami wywieszonemi i z mieczami w prawych łapach.

CECENIOWSKI.

W polu barwy niewiadomej — klamra okrągła, u spodu wygięta wewnątrz, zakończona żełźcem od strzały. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy.

CECHI.

Tarcza wzdłuż przedzielona, w prawej części — pagórek, na którym pies w prawo, w lewej części — pół orła dartego w koronie.

CELEJÓW.

W polu błękitnym — na dwóch kotwicach żelaznych, u góry się stykających — kruk wzlatujący w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie z krzyżem złotym kawalerskim na środkowym. Labry błękitne, podbite srebrem. Nadany d. 6.5.1851 r. Marcinowi Klemensowskiemu, właścicielowi dóbr Celejów, radcy stanu, członkowi ogólnego zebrania komunikacyj lądowych i wodnych w Królestwie Polskim, przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

CEMOW.

Czemow.

Na tarczy — szachownica na trzy sztuki przelupana, z których jedna podchodzi pod drugą.

CENIAK.

W polu błękitnym — między trzema kośćmi do gry rzędem do góry, a dwoma u dołu, poprzeczna belka srebrna. Nad hełmem w koronie między rogami wołami — cenhak (narzędzie mincerskie). Nadany w roku 1663 Tomaszowi Tymph

czyli Tymf, mincerzowi. Czy istotnie taki herb był, niema pewności.

CERKANOWICZ.

Herb własny Jerzego-Dominika, w 1712 r. rządcy majątku Dworzec, należącego do Wojniłowicza, podwojewodziego nowogródzkiego.

CETNER czyli PRZEROWA odm.

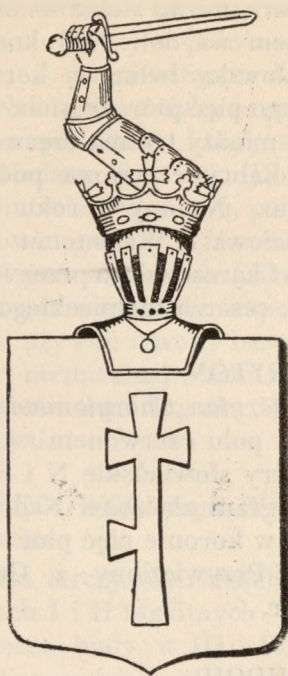
W polu czerwonym — ukośno - prawy proporzec złoty, na wpół zwinięty, z drzewcem pośrodku złamanym. Nad hrabiowską koroną hełm z koroną i trzy pióra strusie: złote między czerwonymi. Labry czerwone podbite złotem. Nadany w roku 1780 Dominikowi, członkowi stanów Galicji i Ignacemu, marszałkowi koronne-mu galicyjskiemu, braciom Cetnerom, przez Józefa II, cesarza niemieckiego.

CEYTLIN.

W polu błękitnym — dwie strzały, u góry złączone, żełżcami w dół skierowane, na półksiężycu srebrnym, rogami do góry. Nad półksiężycem — gwiazda sześciopromienna srebrna. W szczycie hełmu trzy pióra strusie. Herb nadany w r. 1858 przez Aleksandra II, cesarza rosyjskiego.

CHALECKI czyli ABDANK odm.

W polu czerwonym — dwie

HERB PRUS I

krokwie srebrne, złączone na kształt litery W, ze środka której wychodzi strzała srebrna bez opierzenia żełżcem do góry. Nad hełmem w koronie skrzydło orle czarne, przeszyte strzałą srebrną. Początek herbu niewiadomy.

CHAMBERS.

Herb własny Jakóba, rotmistrza i Wilhelma Hambersów, nadany im na sejmie w r. 1673.

CHARCZEWSKI czyli CHOLEWA odm.

W polu czerwonym — między dwiema kłamrami srebrne-

mi barkami do siebie — miecz ostrzem na dół. Nad koroną hrabiowską hełm, w koronie którego pięć piór strusich: dwa złote między trzema czerwonymi. Labry czerwone podbite złotem. Nadany w roku 1783 Michałowi i Walentemu braciom Charczewskim przez Józefa II, cesarza niemieckiego.

CHARYTON,

Charytan, Charytonowicz.

W polu czerwonym — złote litery słowiańskie N i E, w monogram złączone. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Przywieziony z Grecji 1416 r.

CHAUDOIR.

Na tarczy ściętej w polu górnym błękitnym — koń czarny w biegu, w dolnym — dwa pasy poprzeczne, złote i błękitne naprzemian. Nad francuską baronowską koroną dwa ukoronowane hełmy, nad pierwszym syrena z wzniesionym mieczem w prawej ręce, lewą opiera się na biodrze, nad drugim, między dwiema trąbami złotymi pół konia czarnego. Labry błękitne podbite złotem. Na podstawie, po bokach tarczy, dwa konie czarne widoczne do połowy, głowami ku sobie zwrócone. Herb przyniesiony z Francji.

CHERESKUL.

W polu czerwonym — na

chorągwi bez proporca, naokoło ząbkowanej, w górnej połowie złotej, a w dolnej czarnej — orzeł naprzemian pół czarny, pół złoty. Nad tarczą korona baronowska. Nadany w roku 1788 Bazylemu, Jerzemu i Mikołajowi braciom Chereskul, przez Józefa II, cesarza niemieckiego.

CHEROMOWICZ.

Herb własny Piotra Chermowicza, w 1574 r., podcałszego księcia Stanisława-Ignacego Radziwiłła, ordynata na Ołyce, Nieświeżu i Klecku.

CHILCZEWSKI.

W polu niebieskim — dwa miecze na ukos, na nich półksiężyc, pod nim między mieczami, gwiazda złota. Nad hełmem trzy pióra strusie.

CHITRY.

Na tarczy czterodzielnej: w polach I i IV srebrnych — lis czerwony, w II i III czerwonych — pas srebrny ukośno prawy. Nad hełmem w koronie pół orla czarnego. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany w roku 1814 Antoniemu Chitry z przydomkiem von Friesenfelds, archiwście apelacyjnemu, przez Franciszka II, cesarza austriackiego.

CHLIBKIEWICZ I.

W polu błękitnym — na wieńcu wawrzynowym miecz

ostrzem do góry i wąż zielony ogonem na dół, ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie orzeł biały ze wzniesionymi skrzydłami i wieńcem wawrzynowym w dziobie. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany w r. 1786 Janowi Chlibkiewiczowi z przydomkiem de Rutkowski, przez Józefa II, cesarza niemieckiego.

CHLIBKIEWICZ II.

W polu błękitnem — na murawie kotwica srebrna uchem ukośnie w lewo, na niej gołąb biały ze wzniesionymi skrzydłami i oliwną gałązką w dziobie. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane, nad pierwszym ręka w błękitnym rękawie trzyma złote wagi, nad drugim kotwica i gołąb jak na tarczy. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany w r. 1843 Feliksowi Chlibkiewiczowi z przydomkiem de Rutkowski, przez Ferdynanda I, cesarza austriackiego.

CHLUDZINSKI czyli CHOLEWA odm.

W polu czerwonym — między dwiema kłami srebrnymi barkami do siebie — miecz ostrzem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

CHŁAPOWSKI czyli DRYA odm.

W polu błękitnem — na ukośno-prawym pasie srebrnym

trzy kamienie czarne; w lewym szczycie tarczy w polu czerwonym — miecz ostrzem do góry. Nad tarczą czapka baronowska napoleońska. Labry srebrne. Nadany 15.8.1809 r. Dezyderemu Chłapowskiemu, pułkownikowi gwardji francuskiej. Następnie baronowie Chłapowscy zamiast czapki napoleońskiej używali korony baronowskiej niemieckiej z trzema piórami strusimi i godła: Bonum adipisti.

CHŁĘDOWSKI czyli BONCZA odm.

Na tarczy czterodzielnej: w polach I i II błękitnych — jednorożec biały, w III i IV złotych — mnich w sukni czarnej, z głową odkrytą, w prawej ręce trzyma książkę srebrną, lewą na piersiach. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy: nad pierwszym pół jednorożca białego, nad drugim zaś pół takiego samego mnicha jak na tarczy. Nadany 6.2.1885 r. Kazimierzowi Chłędowskiemu z przydomkiem von Pfaffenhofen, przez Franciszka Józefa, cesarza austriackiego.

CHŁOPICKI czyli NIECZUJA odm.

Na tarczy ściętej w polu górnym czarnym — mała tarcza srebrna owalna, na której polu srebrnym — pień sękaty czarny z krzyżem takimże u góry, a nad nią podobny pień

srebrny z krzyżem między białymi skrzydłami; w lewym szczycie na małej tarczy w polu czerwonym — miecz ostrzem do góry; w polu zaś dolnym błękitnym — piorun złoty ukośnie w lewo. Nad tarczą czapka baronowska napoleońska. Labry srebrne. Nadany w r. 1810 Józefowi Grzegorzowi Chłopiczkiemu, generałowi dywizji, przez Napoleona I, cesarza francuskiego, potwierdzony w Królestwie Polskim w r. 1824.

CHŁUSOWICZ czyli **GOZDAWA** odm.

W polu czerwonym — pojedyncza lilja srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

CHŁUSOWICZ czyli **GOZDAWA**. odm. *Odmiana baronowska.*

W polu czerwonym — pojedyncza lilja srebrna. Nad francuską baronowską koroną trzy pióra strusie. Nadany w r. 1812 Józefowi Chłusowiczowi, pułkownikowi wojsk polskich, przez Napoleona I, cesarza francuskiego.

CHMIELIŃSKI.

W polu niebieskim — półksiężyc rogami w prawo, z prawej jego strony gwiazda złota, ku górnemu kątowi tarczy zwrócona, a z lewej takąż gwiazda ku dolnemu kątowi tarczy

zwrócona. Nad hełmem w koronie trzy białe róże na zielonej szypulce.

CHOBÓŁTOWSKI.

W polu barwy niewiadomej — krzyż z końcem rozdartym, osadzony w środku jakby liry. Początek herbu niewiadomy.

CHOCIMIRSKI.

W polu złotem — trzy siedmiozębate grabie srebrne: dwie od góry ukośnie ku bokom, a trzecie na dół, w kółko, czy też jabłko końcami naksztalt gwiazdy utkwione. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek herbu niewiadomy.

CHODKIEWICZ I czyli **KOŚCIESZA** odm.

Na tarczy dwudzielnej w polach czerwonych: w I — strzała srebrna żelźcem do góry, bez opierzenia, u dołu rozdarta i przez środek belką poprzeczną przekrzyżowana, w II — gryf srebrny, wspięty z mieczem w prawym szponie. Nad hełmem w koronie pół takiegoż gryfa. Hieronim Chodkiewicz, będąc w legacji od Zygmunta Augusta w Wiedniu, otrzymał w r. 1555 tytuł hrabiego Ś. P. R. i on to pierwszy do dawnego herbu Kościeszyna dołączył Gryfa.

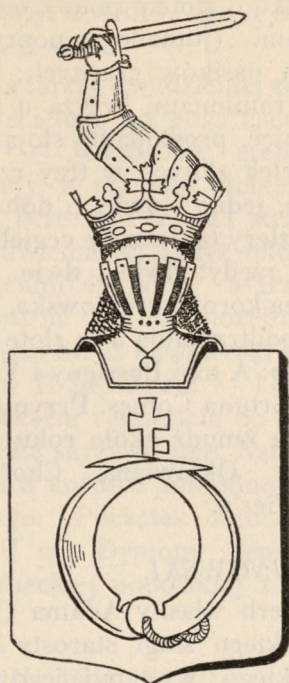
CHODKIEWICZ II.

Na tarczy trójdzielnej: w polu I czerwonym ściętem, w

górnem — strzała srebrna żelźcem do góry bez opierzenia, u dołu rozdarta i przez środek belką poprzeczną przekrzyżowana, w dolnem — na koniu białym mąż zbrojny z mieczem wzniesionym w prawej ręce, na lewej z tarczą o błękitnem polu z podwójnym krzyżem złotym (Pogoń I); w II czerwonym — gryf srebrny wspięty z mieczem w prawym szponie; w III zaś ściętem, w górnem błękitnem — łabędź biały, a w dolnem czerwonym — trzy wręby srebrne jeden pod drugim, ku dołowi zmniejszające się. Nad tarczą w koronie pięć piór strusich, albo trzy helmy z klejnotami, jak w następnej odmianie. Nadany d. 10.6.1568 r. przez Zygmunta Augusta z erekcją dóbr na hrabstwo.

CHODKIEWICZ. Odmiana hrabiowska.

Na tarczy trójdzielnej: w polu I — czerwonym ściętem, w górnem — strzała srebrna żelźcem do góry bez opierzenia, u dołu rozdarta i przez środek belką poprzeczną przekrzyżowana, w dolnem — na koniu białym mąż zbrojny z mieczem wzniesionym w prawej ręce, na lewej z tarczą o błękitnem polu z podwójnym krzyżem złotym na niej (Pogoń I); w II czerwonym — gryf srebrny wspięty z mieczem w prawym szponie; w III zaś ściętem, od góry błękitnem — łabędź biały, od

HERB PRUS II

dołu czerwonym — trzy wręby srebrne jeden pod drugim, ku dołowi zmniejszające się. Nad hrabiowską koroną trzy helmy ukoronowane, nad pierwszym pięć piór strusich, nad drugim pół gryfa z mieczem, a nad trzecim pół łabędzia z koroną na szyji.

CHODYOWSKI.

Herb własny Wasyla Chodyowskiego, w r. 1565, opłacającego pobór ze wsi Chodyjowiec, w województwie podolskiem.

CHOISEUL — GOUFFIER.

W polu błękitnem — krzyż złoty do brzegów z tarczą, na

środku o złotem polu z trzema parami (jumelles) poprzecznych pasików czarnych; między ramionami krzyża u góry po pięć, prostopadłe stojących cegiełek złotych w trzy rzędy: dwie, jedna i dwie, u dołu zaś po cztery takie same cegiełki w dwa rzędy: dwie i dwie. Nad tarczą korona hrabiowska. Tarczę podtrzymują dwa złote lwy. Godło: A moi Bassigny i Virtutis Fortuna Comes. Przyniesiony na Żmudź około roku 1794 przez Oktawiana Choiseul-Gouffier'a.

CHOJNOWSKI.

Herb własny Adama Chojnowskiego sługi starosty łomżyńskiego, występującego w r. 1594.

CHOLEWA.

W polu czerwonym — między dwiema klamrami srebrnymi barkami do siebie — miecz ostrzem na dół. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z najstarszych herbów polskich.

CHOLEWA odm.

Miecz nie na dół, lecz w górę. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie.

CHOLEWA odm. czyli BORAWSKI.

(Patrz Borawski czyli Cholewa odm., t. II, str. 47).

CHOLEWA odm. czyli CHARCZEWSKI.

(Patrz Charczewski czyli Cholewa odm., t. II, str. 71).

CHOLEWA odm. czyli CHLUDZIŃSKI.

(Patrz Chłudziński czyli Cholewa odm., t. II, str. 73).

CHOLEWIEC.

W polu błękitnym między dwiema klamrami srebrnymi barkami do siebie — działo złote wylotem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany 8.3. 1842 r. Benedyktowi Tykiel, referendarzowi przy radzie stanu Królestwa Polskiego, przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

CHOŁCHOWSKI.

Herb własny Antoniego Chołchowskiego, dystrybutora polskiego autoramentu, występującego w r. 1756.

CHOŁONIEWSKI czyli KORCZAK odm.

W polu czerwonym — trzy wręby srebrne, jeden pod drugim, ku dołowi zmniejszające się. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną, nad którą w czaszy złotej pół wyżła białego w obroży czerwonej. Labry czerwone, podbite srebrem. Nadany 30.3. 1798 r. Ignacemu, staroście kołomyjskiemu, Rafa-

łowi, miecznikowi wielkiemu koronnemu i Franciszkowi Ksaweremu, łowczemu wielkiemu koronnemu i cześnikowi wielkiemu galicyjskiemu, braciom Myszka-Chołoniewskim, przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

CHOMĄTO.

W polu czerwonym — chomąto złote ukośnie w lewo. Nad hełmem korona.

CHOMĄTO odm.

W polu czerwonym — chomąto białe; na tarczy hełm zamknięty, na nim czapka czeska, której binda i podszewka czerwone; na czapce chomąto, a na niem z obu jego stron po cztery pióra pawie.

CHOMĄTO odm. czyli CYGEM-BERG.

(Patrz Cygemberg czyli Chomąto odm., t. II, str. 83).

CHOMĘTOWSKI I czyli BON-CZA odm.

Na tarczy dwudzielnej w polach czerwonych, w I — jednorożec biały wspięty, w II — strzała srebrna bez opierzenia żeleźcem do góry, dwa razy przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie pół jednorożca białego. Początek odmiany z XVIII wieku. Autograf z r. 1724 Stanisława Chomętowskiego, hetmana koronnego.

CHOMĘTOWSKI II czyli BON-CZA odm.

Na tarczy dwudzielnej w polu I ściętem, od góry czerwonym — jednorożec srebrny, wspięty, a od dołu złotem — jajo, przeszyte trzema strzałami: dwiema na krzyż ukośnie żeleźcami do góry, a trzecia wprost na dół, nad której opierzeniem krzyż kawalerski czarny; w II błękitnym — kądziel z mieczem rękojeścią do góry, ukośnie skrzyżowane. Nad hełmem w koronie pół jednorożca białego. Początek odmiany z XVIII w. Dyplom deputacji szlacheckiej podolskiej z roku 1803.

CHOMĘTOWSKI III.

Na tarczy czterodzielnej w polu I czerwonym — wspięty jednorożec biały, w II błękitnym — kądziel z mieczem, rękojeścią do góry ukośnie skrzyżowane, nad niemi w środku sześciopromienna gwiazda złota, w III złotem — jajo, przeszyte trzema strzałami czerwonymi: dwiema ukośnie na krzyż żeleźcami do góry, trzecią na dół, nad której opierzeniem krzyż kawalerski czarny, w IV zaś czerwonym — strzała srebrna bez opierzenia, żeleźcem do góry, dwa razy przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie pół jednorożca białego. Godło: Dum Spiro, Spero. Nadany w r. 1736 Janowi Tomaszowi i synowi jego Antoniemu i Franci-

szkowi Chomętowskiem przez Augusta III, króla polskiego i elektora saskiego.

CHOMIAK.

W polu barwy niewiadomej — na trójkacie krzyż. Nad hełmem korona. Początek herbu niewiadomy. Autograf z r. 1582.

CHOMIŃSKI czyli PORAJ odm.

W polu czerwonym — między strzałą srebrną bez opierzenia, u dołu rozdartą, a hełmem również bez opierzenia i u dołu rozdartym — pięciolistna róża srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

CHOMIŃSKI II czyli PORAJ odm.

W polu czerwonym — na różę srebrną dwie rzędem wprost do góry strzały bez opierzenia, u dołu rozdarte, prawa bez żełźca. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

CHORĄBAŁA.

Na tarczy czerwonej — w kręgu nad srebrnym krzyżem kawalerskim lilja srebrna.

CHORĄGWIE KMITÓW I czyli RADWAN SOWITY.

W polu czerwonym — na drzewcach poprzecznych dwie chorągwie kościelne złote, jedna pod drugą, o trzech polach, frendzlą obszytych, ku dołowi

zwieszających się. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek herbu niewiadomy.

CHORĄGWIE KMITÓW II.

W polu czerwonym — na drzewcach poprzecznych dwie chorągwie kościelne złote jedna pod drugą, o trzech polach, frendzlą obszytych, ku dołowi zwieszających się. Nad hełmem w koronie na pawim ogonie sześciopromienna gwiazda srebrna. Początek herbu niewiadomy.

CHORĄGWIE KMITÓW III.

W polu czerwonym — nad dwiema, jedna pod drugą, chorągwiemi kościelnymi złotymi, o trzech polach, frendzlą obszytych, ku dołowi z drzewców zwieszających się — dwie klamry srebrne ukośnie skrzyżowane barkami do góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek herbu niewiadomy.

CHORYŃSKI.

W polu złotem — dwa rogi bawole, prawy czarny z trzema kleszczami rakowemi, srebrnymi z boku, a lewy srebrny z trzema takimi samymi kleszczami czarnymi. Nad hełmem w koronie takie same rogi. Labry czarne, podbite złotem. Rodzina śląska, podług niektórych pochodzenia polskiego, wpięrowa od XVII w. herbu Rogala używająca.

CHOŚNICKI czyli **PODJASKI**
odm.

W polu błękitnem — pod trzema strzałami, zwróconemi żeleźcami: środkowej do góry, a bocznych ukośnie ku bokom górnym tarczy — po listku koniczyny. Nad hełmem w koronie tak samo ułożone strzały. Herb pruskiego pochodzenia.

CHOWAŃSKI.

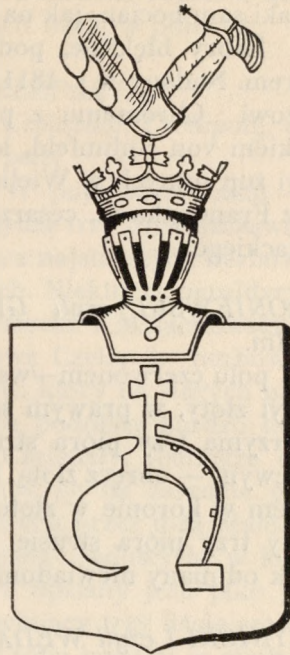
Tarcza w czworo przedzielona, z małą tarczą środkową, na której w polu czerwonym — Pogoń Litewska; na głównej tarczy w części pierwszej i czwartej w polu czerwonym — orzeł biały polski, w części drugiej i trzeciej — herb Nowogrodu Wielkiego, t. j. w polu białem — stołek niebieski, na którym świecznik i na krzyż złożone długie berło i krzyż; stołek podpiera z dwóch stron niedźwiedź czarny, oba stoją na złotej kracie, pod którą rzeka, a w niej płynące ryby. Herb okala płaszcz książęcy, nad którym mitra rosyjska książęca.

CHRAPEK.

Herb własny Jana Chrapka, występującego w r. 1586 i Walentego Chrapka, żyjącego około r. 1584 woj. krak.

CHRAPLEWSKI.

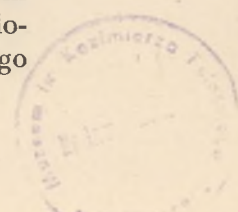
Herb własny Mateusza Chraplewskiego, w r. 1529 burgrabiego ostrzeszowskiego.

HERB PRUS III**CHREPTOWICZ** czyli **ODROWĄŻ** odm.

W polu czerwonym — strzała srebrna żeleźcem do góry, u dołu rozdarta i nakształt węzów wykrecona. Nad koroną hrabiowską hełm z koroną, w której na pawim ogonie taka sama strzała ukośnie w lewo. Labry czerwone, podbite srebrem.

CHROMY.

Na tarczy dwudzielnej w polu I błękitnem — na wzgórzu białem bocian trzyma w prawej łapie jabłko złote, w II srebrnem — dokoła czerwonej laski dwa razy okręcony wąż zielony wspina się do różanego

wianka. Nad hełmem w koronie taki sam bocian, jak na tarczy. Labry błękitne, podbite srebrem. Nadany w r. 1811 Tomaszowi Chromemu z przydomkiem von Ruhmfeld, lekarzowi żup solnych w Wieliczce przez Franciszka II, cesarza austriackiego.

CHRONIEWSKI czyli *GRYF*
odm.

W polu czerwonym — wspięty gryf złoty, w prawym szponie trzyma trzy pióra strusie, a w lewym — obręcz złotą. Nad hełmem w koronie w złotej obręczy trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

CHRYNICKI I czyli *WĘDA*.

W polu czerwonym — przewrócony krzyż srebrny z końcem, u góry rozdarty, załamany ku bokom tarczy i zakończonym w żeleźce od strzał. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Jeden z najstarszych herbów ruskich.

CHRYNICKI II.

W polu czerwonym — przewrócony krzyż srebrny kawalerski, z końcem u góry przedłużonym, rozdarty i zakreconym do środka. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

CHRZĄSTOWSKI I czyli
KRZYWDA odm.

W polu błękitnym — na bar-

ku srebrnej podkowy krzyż kawalerski, w podkowie taki sam krzyż, lecz bez prawego ramienia. Nad hełmem w koronie lwia głowa, z paszczy płomieniem ziejąca. Początek odmiany niewiadomy. Autograf z r. 1748.

CHRZĄSTOWSKI II czyli
ŁODZIA odm.

W polu czerwonym — łódź złota. Nad hełmem w koronie lwia głowa w lewo, z paszczy płomieniem ziejąca. Początek odmiany niewiadomy.

CHRZCZON.

Herb własny Andrzeja Chrzczona, w r. 1576 ziemianina witebskiego.

CHUNOWSKI czyli *JANINA*
odm.

W polu błękitnym — okrągła tarcza srebrna ze szpicem w środku. Nad hełmem w koronie trzy pawie pióra. Labry błękitne, podbite srebrem. Początek odmiany niewiadomy.

CHYLIŃSKI CZYLI JASTRZĘBIEC odm.

W polu czerwonym — w środku podkowy złotej ocelami do góry krzyż kawalerski. Nad hełmem w koronie jastrząb barwy naturalnej z dzwonkiem złotym u lewej łapy, w prawej trzyma taką samą podkowę i krzyż jak na tarczy. Początek odmiany niewiadomy.

CIBORSKI czyli **JASTRZĘBIEC** odm.

W polu błękitnem—ze środka podkowy srebrnej ocelami do góry wychodzi krzyż srebrny. Nad hełmem w koronie jastrząb trzyma w prawym szponie taką samą podkowę z krzyżem. Początek odmiany niewiadomy.

CICHINSKI czyli **SIEKIERZ** odm.,

Zienkiewicz.

W polu czerwonym — między półksiężcem złotym z prawej, a górną połową podkowy srebrnej z lewej strony, barkami od siebie — strzała srebrna żelźcem do góry, w opierzeniu rozdarta i w środku przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

CIECHANOWIECKI czyli **MOGIŁA** odm.

W polu czarnym—na srebrnej mogile utkwiony krzyż złoty. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

CIELĄTKOWA czyli **KUCZA**,
Kuczawa.

W polu błękitnem — z pod barku półksiężyc złoty, zakończony sześciopromiennymi gwiazdami złotymi, rogami w prawo wychodzi część takiego samego półksiężyc z gwiazdą. Nad hełmem w koronie trzy

pióra strusie. Jeden z najstarszych herbów polskich.

CIELEPAŁY,

Czelepały, Czelepoły, Czelepele.

W polu czerwonym — na łodydze trzy liście szczawiu. Jeden z najstarszych herbów polskich. Niektórzy heraldycy, jak Niesiecki i Małachowski, dają nazwę Czelepele herbowi Ost-rzew, który na starych pieczętach podobny bardzo do herbu Czelepały, jednakże odróżniamy go na zasadzie przytoczonych przez d-ra Małckiego zapisek sądowych, w których herb opisany jest, jako przedstawiający trzy liście szczawiu: *tria folia lapathii in stipite.*

CIELEPAŁY odm.

Herb Stanisława Perdoła, występującego w r. 1576, służebnika Ścibora Chełmskiego.

CIELESKI czyli **TRESTKA** odm.

W polu błękitnem — na srebrnym pasie ukośno-lewym — rzędem trzy krzyże złote, zakończone kulkami. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany z końca XV lub początku XVI w.

CIEŃCIEWICZ czyli **FALKENFELD**.

Na tarczy czterodzielnej: w polach I i IV błękitnych — ręka zbrojna z mieczem, w II i III

czerwonych — po dwa pióra rzędem, obsadami na dół. Nad hełmem w koronie między dwoma piórami strusiem i ręką zbrojną z mieczem. Labry z prawej strony błękitne, a z lewej czerwone, podbite srebrem. Nadany w r. 1768 Janowi Robertowi Cieńciewiczowi.

CIESZKOWSKI czyli **DOŁĘGA** odm.

W polu błękitnem — na barku podkowy srebrnej, złoty krzyż kawalerski, w podkowie strzała srebrna żelźcem na dół. Nad hrabiowską koroną hełm, w koronie którego szare skrzydło sępie, przeszyte strzałą. Labry błękitne, podbite srebrem. Nadany w r. 1840 Augustowi Cieszkowskiemu, literatowi, posłowi na sejmy pruskie, przez papieża Piusa IX.

CIETRZEW czyli **CIECIERZA**, *Birkhahn*.

W polu czerwonym — cietrzew. Nad hełmem w koronie, nad półksiężycem złotym dwie sześciopromienne gwiazdy złote, jedna pod drugą. Jeden z najstarszych herbów śląskich.

CIEŻOZIŁ.

Na tarczy obramowanej złotem, w polu błękitnem w środku i na końcach trójkąta srebrnego, obróconego wierzchołkiem na dół — sześciopromienne gwiazdy srebrne, nad trójkątem zaś pszczoła złota. Nad heł-

mem w koronie pod rozwartym cyrkiem srebrnym, opartym na dwóch skrzyżowanych gałązkach wawrzynu — łabędź biała w lewo. Labry błękitne, podbite srebrem. Nadany 7.10.1816 r., Wojciechowi Lange, za zasługi w kierowaniu budowlami wodnymi w Królestwie Polskiem przez Aleksandra I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

CIOŁEK I.

W polu srebrnem — wół czerwony. Nad hełmem w koronie pół takiego samego wołu. Jeden z najdawniejszych herbów polskich.

CIOŁEK II.

W polu złotem — wół czerwony rogaty. Nad tarczą korona. Nadany 15.11.1504 r. Szymonowi Byczyńskiemu, 21.5.1505 r. Jerzemu Hubatemu, 29.8.1505 Janowi Kałuszowi, 12.3.1508 r. Albertowi Kani z Górki i 1.2.1511 r. Markowi Wilamowskiemu.

CIOŁEK odm.

W polu niebieskiem — ciołek czarny, w koronie pół ciołka.

CIOŁEK FORELLI.

Na tarczy pięciopodzielnej: w polach I i IV srebrnych — wąż czarny w złotej koronie, pozerający dziecię widoczne do połowy, w II i III złotych — lew wspięty w koronie, w V zaś

czerwonym — wół biały. Nad hełmem korona. Indygenat z dn. 11.3.1569 r. Pomponiuszowi Forelli.

CIOS.

Na tarczy dwudzielnej: w polu I błękitnym — sześciopromienna gwiazda złota, a w II czerwonym — ręka zbrojna z mieczem. Nad hełmem w koronie taka sama ręka. Nadany 2.4.1844 r. Wilhelmowi Böttcherowi, prezydentowi miasta byłego gubernialnego Kielce przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

CISOWSKI.

Herb własny Krzysztofa Cisowskiego, ze wsi Cisowa, województwo pomorskie, pow. tucholski, występującego około 1570 r.

CYGEMBERG czyli CHOMAŁO odm.

W polu czerwonym — chomałło srebrne bez przewiązania, pionowo ustawione. Nad hełmem w koronie nad czapką czeską białą, z bindą i podszewką czerwoną, takie samo chomałło, lecz z czterema pawimi piórami po każdej stronie. Herb stary, z Prus pochodzący.

CYNGIEL czyli DZIENGIEL.

W polu złotym — głowa wilka z językiem wywieszonym, mieczem do góry przebita. Początek herbu niewiadomy.

HERB PRAWDZIC

CYREMBERG.

Czyremberg.

W polu srebrnym — na zielonym wzgórzu, jeleni czerwony wspięty. Nad hełmem z zawoju białoczerwonego dwa rogi jelenie czerwone. Przyniesiony z Hessji do Prus Królewskich w XV w.

CYRO.

Na tarczy czerwonej ściętej: w polu górnym dwudzielnym, w I — strzała srebrna żelźcem do góry, dwa razy przekrzyżowana, w II — kotwica srebrna bez ucha do góry; w dolnym zaś — półtora srebrnego krzyża, bez prawego dolnego

go ramienia. Nad hełmem korona. Początek odmiany niewiadomy.

CYRUS czyli LIS odm.

W polu czerwonym — strzała srebrna bez opierzenia, dwoma belkami srebrnymi przekrzyżowana. Nad hełmem w koronie między dwoma skrzydłami orlemy dwie rzędem sześciopromienne gwiazdy srebrne. Początek odmiany niewiadomy.

CYWILKOWSKI.

W polu srebrnym — dwie krótkie belki błękitne poprzeczne, jedna pod drugą. Nad hełmem w koronie wzniesiony orzeł biały w lewo. Początek herbu niewiadomy.

CZACHOWSKI.

W polu błękitnym — ręka zbrojna, trzymająca za szyję głowę orla ukoronowaną w lewo. Nad hełmem w koronie między dwoma orlemy skrzydłami taka sama ręka. Przyniesiony w XV w. z Czech przez Czachowskich z Wymyślic.

CZACKI czyli ŚWINKA odm.

W polu czerwonym — czarna głowa dziecka w lewo, której szczękę trzyma ręka w błękitnym rękawie. Nad koroną hrabiowską hełm ukoronowany, a w nim panna w sukni błękitno-czerwonej. Labry czerwono-błękitne.

CZADERSKI I.

Na tarczy dwudzielnej, w polu I złotym — błękitny krzyż kawalerski, w II błękitnym — snop złoty. Nad hełmem w koronie pół lwa złotego. Labry błękitne, podbite złotem. Nobilitacja udzielona Pawłowi Czaderskiemu, mieszczaninowi z Bielic d. 1.10. 1806 r. przez Franciszka I, cesarza austriackiego; Józefowi zaś, członkowi stanów galicyjskich sejm w r. 1838 nadał indygenat.

CZADERSKI II.

Na tarczy dwudzielnej, w polu I złotym — czerwony krzyż kawalerski, w II błękitnym — snop złoty. Nad tarczą dwa hełmy ukoronowane, nad pierwszym pół lwa złotego w lewo, nad drugim snop złoty między dwoma skrzydłami błękitnymi. Labry z prawej strony czerwone, a z lewej błękitne, podbite złotem. Odmiana herbu Czaderski I.

CZAKI czyli ALEKSANDER PAN.

(Patrz Aleksander Pan czyli Czaki, t. II, str. 12).

CZAPLA.

W polu czerwonym — czapla w lewo z podniesionymi skrzydłami i rybą w dziobie. Nad hełmem w koronie taka sama czapla. Jeden z najstarszych herbów polskich.

CZAPLIC czyli **GOZDAWA**
odm.

W polu barwy niewiadomej — nad sześciopromienną gwiazdą lilja. Początek herbu niewiadomy.

CZAPLICKI czyli **KIERDEJA**
odm.

Na tarczy dwudzielnej w polu I srebrnym — trzy czerwone krzyże kawalerskie, jeden pod drugim; pole drugie błękitne. Nad hełmem w koronie pół srebrnego jelenia. Początek odmiany niewiadomy.

CZAPLINSKI I czyli **DROGO-SŁAW** odm.

W polu czerwonym — nad barkiem półpierścienia srebrnego strzała srebrna żelźcem w górę. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Nobilitowani w r. 1634.

CZAPLINSKI II czyli **DRZEWICA** odm.

W polu błękitnym — nad i pod półksiężycem złotym rogami do góry sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie taki sam księżyc i gwiazdy. Nadany 1.7.1578 r. Klemensowi Czaplińskiemu z Węgier.

CZAPSKI czyli **LELIWA** odm.

W polu błękitnym — nad półksiężycem złotym rogami do góry — sześciopromienna gwiazda złota. Nad tarczą w koronie hrabiowskiej na pawim ogonie taki sam półksiężyc i gwiazdy.

Nadany w r. 1804 Mikołajowi i Józefowi braciom Czapskim, przez Fryderyka Wilhelma III, króla pruskiego.

CZARA.

Na tarczy obramowanej srebrem, w polu błękitnym — wąż owity około złotej czary i z niej pijący, nad nim sześciopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany 2.10.1839 r. Karolowi Hincz, asesorowi farmacji i właścicielowi apteki w Lublinie, przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

CZARLIŃSKI czyli **SÓWKA.**

W polu błękitnym — sowa czarna z podniesionymi skrzydłami na pieńku o trzech gałęziach. Nad hełmem w koronie pawi ogon. Stary herb pomorski z przydomkiem de Sterlin — znajduje się w źródłach, począwszy od XVII w.

CZARNECKI I czyli **TRZY ORŁY.**

W polu błękitnym — trzy orły białe: dwa i jeden. Nad hełmem korona. Nadany w r. 1618 Andrzejowi Czarneckiemu za waleczność pod Smoleńskiem.

CZARNECKI II.

Na tarczy pięciodzielnej: w polu I błękitnym — trzy orły białe: dwa i jeden, w II czerwonym — wspięty lew złoty, w IV błękitnym — nad bramą

o dwóch wieżach, zakończonych spiczastymi daszkami, ręka zbrojna z mieczem, w V zaś czerwonym — krzyż kawalerski srebrny. Nad hełmem korona. Początek herbu w XVII wieku.

CZARNECKI III czyli LEW
odm.

W polu błękitnym — złoty lew wspięty. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Nadany w r. 1775 Franciszkowi Czarneckiemu.

CZARNECKI IV.

Na tarczy ściętej, w polu górnym czerwonym — półtora złotego krzyża, bez lewego dolnego ramienia, w dolnym zaś błękitnym — w środku podkowy srebrnej barkiem do góry sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich: dwa błękitne między czerwonymi z półtora krzyżem złotym na środkowym. Labry z prawej strony czerwone podbite złotem, a z lewej błękitne, podbite srebrem. Początek herbu niewiadomy.

CZARNECKI V czyli PRUS III
odm.

W polu błękitnym — na połączeniu kosi srebrnej ostrzem na dół i pół podkowy srebrnej ocalem na dół — półtora srebrnego krzyża, bez prawego dolnego ramienia, między kosą a półpodkową sześciopromienna gwiazda srebrna. Nad hełmem

w koronie w lewo noga zbrojna z ostrogą. Początek herbu niewiadomy.

CZARNECKI czyli PRUS III
odm. Odmiana hrabiowska I.

Na tarczy pięciodelnej: w polu I czerwonym — półtora krzyża srebrnego, bez prawego dolnego ramienia, w II błękitnym — noga zbrojna srebrna z ostrogą, w III błękitnym — pół podkowy srebrnej ocalem na dół, w IV czerwonym — kosa srebrna ostrzem do środka, a końcem na dół, w V zaś złotem, koroną cesarską złotą nakrytem — dwugłowy orzeł czarny z koroną nad głowami i z tarczą Ś-go Jerzego na piersiach. Nad hełmem w koronie hrabiowskiej w lewo noga zbrojna z ostrogą. Odmiana linii, która otrzymała tytuł hrabiowski w Rosji r. 1584.

CZARNECKI czyli PRUS III
odm. Odmiana hrabiowska II.

Na tarczy czterodelnej, w polach czerwonych — na połączeniu kosi srebrnej ostrzem na dół i pół podkowy srebrnej ocalem również na dół, pomiędzy którymi gwiazda o ośmiu czarnych promieniach, zakończonych kulkami — półtora złotego krzyża, bez dolnego lewego ramienia, w II — prawo ukośna rzeka srebrna nakształt litry S odwróconej, z

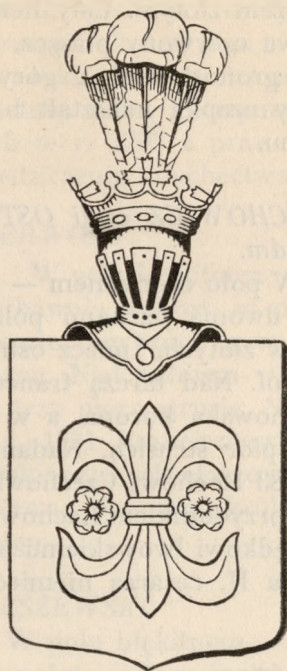
krzyżykiem złotym u góry, w III — na podstawie złotej srebrna kolumna z kapitelem złotym, a w IV — łódź złota. Nad hrabiowską koroną dwa ukoronowane hełmy, nad pierwszym noga w zbroji złotej z ostrogą w prawo, nad drugim na prawym ogonie łódź złota. Labry czerwone, podbite srebrem. Godło: *Crux Mihi Certa Salvus*. Nadany d. 30.9. 1854 r. Marcelemu Czarneckiemu, przez Fryderyka Wilhelma III, króla pruskiego.

CZARNOWRON.

W polu błękitnem nad poprzeczną belką srebrną na baroku podkowy srebrnej — krzyż kawalerski złoty, na którym stoi kruk czarny z pierścieniem złotym w dziobie. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Nadany d. 22.12. 1840 roku Ignacemu Fijolkowskiemu, doktorowi medycyny i chirurgji, dyrektorowi instytutu położniczego warszawskiego i członkowi rady lekarskiej, przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

CZARTORYSKI czyli POGON I odm.

W polu czerwonym — na białym koniu pędzi rycerz w zbroji, z wzniesionym mieczem w prawej, a błękitną tarczą z krzyżem podwójnym złotym w lewej ręce, u dołu na prawo

HERB PORONIA

wierzchołki trzech baszt. Tarczę osłania czerwony płaszcz podbity gronostajami i mitra. Według innych heraldyków opis tego herbu następujący: W polu czerwonym — na zielonej murawie jeździec na białym koniu w zbroji, szyszaku, z pióropuszem, z mieczem w prawej i tarczą błękitną, obramowaną złotem z podwójnym krzyżem złotym w lewej ręce, pod przednimi nogami konia zamek srebrny o trzech wieżach. Nad tarczą mitra. Tarczę podtrzymują dwaj rycerze z pióropuszcami na hełmach, oparci o tarcze błękitne, obramowane złotem, z podwójnym

krzyżem złotym. Cały herb okrywa czerwony płaszcz, podbity gronostajami, u góry pokryty czapką nakształt baldachimu.

CZECHOWICZ czyli OSTOJA odm.

W polu czerwonym — między dwoma barkami półksiężyców złotych, miecz ostrzem na dół. Nad tarczą francuska baronowska korona, a w niej pięć piór strusich. Nadany w r. 1783 Rochowi Czechowiczowi z przydomkiem Lachowicki, podsędkowi lwowskiemu przez Józefa II, cesarza niemieckiego.

CZECZOT.

Herb własny Fedora i Lwa Fedorowiczów, w r. 1597 ziemian nowogrodzkich.

CZEKI czyli CECCHI.

Na tarczy dwudzielnej: w polu I błękitnym — pół orla białego z koroną, w II czerwonym — na murawie wyżeł w obroży, z głową zwróconą w lewo. Nad hełmem w koronie dwa skrzydła sępie barwy naturalnej. Nadany w r. 1589 Janowi Chrzycielowi Cecchi.

CZELELE.

W polu barwy niewiadomej — ze szczytu dwóch pionowych rurek (kawalków trzcin, cannae), po trzy listki, lub trzy pióra kogucie wychodzą.

Jeden z najstarszych herbów polskich.

CZELUŚĆ I czyli KRZYŻ ZACWIECZONY.

W polu barwy niewiadomej — w środku między dwoma kłami dziczemi barkami do siebie, a końcami do góry, złączonymi belką poprzeczną — krzyż z dolnem ramieniem w kształcie ćwieka. Jeden z najstarszych herbów polskich.

CZELUŚĆ II.

W polu barwy niewiadomej — na barkach dziczych kłach końcami do góry krzyż, u dołu rozdarty, pod kłami kółeczko. Jeden z najstarszych herbów polskich.

CZERKIES.

Na tarczy podkowa, w niej strzała opierzona. Herb własny Mikołaja Czerkiesa, w r. 1767, tłumacza języków orientalnych.

CZERLENKOWSKI.

W polu czerwonym — nad dwiema chorągwiami złotymi o trzech połach z frendzlami. jedna pod drugą, w czaszy złotej pół wyżła, pod chorągwiami — trzy wręby srebrne, jedna pod drugą, ku dołowi zmniejszające się. Nad hełmem w koronie pięć piór pawich. Początek herbu niewiadomy. Autograf z r. 1584.

CZERNIEWSKI czyli **BAR-TLIŃSKI** odm.

W polu błękitnem — na pniu o trzech korzeniach i dwóch gałązkach z trzema listkami wawrzynu z prawej, a czterema z lewej strony, siedzi sowa szara wprost. Nad hełmem w koronie trzy pióra pawie. Labry błękitne, podbite złotem. Stary herb pruski, służący Czerniewskiem von Walenbach.

CZERNYSZEW czyli **JASTRZĘBIEC** odm.,
Czerniszew.

W polu błękitnem — w środku podkowy złotej barkiem do góry — złoty krzyż kawalerski. Nad hełmem w koronie srebrne skrzydło orle między dwiema chorągwiami: prawą błękitną z podkową i krzyżem jak na tarczy, lecz ocelami w prawo, a lewą białą ze skrzydłem orłem szarem.

CZERWNIA.

Na tarczy — pole czerwone. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XV w.

CZERWIAKOWSKI czyli
CZERWNIA odm.

W polu czerwonym — tarcza stalowa podłużna, obramowana wokoło również stalą. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Na mocy przywilejów z r. 1531 i uchwały sejmowej z r. 1793, Rafał Czerwia-

kowski, profesor medycyny, chirurgji i akuszerji na uniwersytecie krakowskim, za piętnastoletnią pracę otrzymał ten herb w r. 1797 z prawem do dziedziczenia szlachectwa.

CZERWONY.

W polu błękitnem — głowa bawola wprost, w prawej połowie czerwona, a w lewej czarna. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany w r. 1791 Franciszkowi Wołowskiemu, sekretarzowi Stanisława Augusta, króla polskiego.

CZESZEWSKI.

W polu błękitnem — z korony złotej cztery rogi bawole czarne. Nad hełmem w koronie pół kozła. Herb stary, prawdopodobnie wspólny początek mający z herbem rodziny Boninów na Pomorzu.

CZETRIC I czyli **WIENIAWA** odm.,
Czettritz.

Na tarczy dwudzielnej: na polach I srebrnem, a II czerwonym — głowa wołowa z pierścieniem w nozdrzach, w prawej połowie czerwona, a w lewej biała. Nad hełmem w koronie dwa miecze ostrzami do góry, rękojeściami ukośnie skrzyżowane; prawy srebrny, a lewy czerwony. Labry czerwone podbite srebrem. Początek odmiany niewiadomy.

CZETRIC II czyli WIENIAWA
odm.

Na tarczy dwudzielnej, obramowanej złotem, na polach I srebrnem, a II czerwonym — głowa wołowa wprost, w prawej połowie czerwona, w lewej biała. Nad hełmem w koronie dwa noże o rękojeściach złotych ostrzami do siebie, końcami do góry ukośnie ustawione. Odmiana herbu Czetric I.

CZETSCH.

Na tarczy od góry w jednej trzeciej ściętej, z polem srebrnym, w dolnym zaś błękitnym nad drzewem o trzech korzeniach, na poprzecznie wiszącej gałęzce wawrzynu — trzy gołębie białe rzędem. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy, nad pierwszym błękitne skrzydło orle barkiem w lewo, a nad drugim takie same skrzydło w prawo. Labry błękitne, podbite srebrem. Nadany w r. 1805 Janowi Czetsch de Lindenwald, prezesowi sądów bukowińskich, przez Franciszka II, cesarza niemieckiego.

CZETWERTYŃSKI I.

W polu czerwonym — na koniu białym jeździec nagi przebija dzidą smoka czarnego. Tarczę osłania płaszcz czerwony, podbity gronostajami i mitra.

CZETWERTYŃSKI II czyli PO-KÓJ.

W polu czerwonym — w

barku półksiężyca srebrnego, obejmującego sześciopromienną gwiazdę złotą, utkwione do połowy dwa miecze. Tarczę osłania płaszcz czerwony podbity gronostajami i mitra. Początek herbu niewiadomy.

CZEWOJA I.

Czawa, Czawyc, Szczewoya, Łzawia, Łzawa, Łzawia.

W polu barwy niewiadomej — dwa półksiężyce rogami do boków tarczy. Jeden z najstarszych herbów polskich.

CZEWOJA II.

W polu czerwonym — krzyż srebrny kawalerski między dwoma barkami podków srebrnych. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Dawna odmiana Czewoji I.

CZEWOJA III.

W polu błękitnym — miecz ostrzem na dół między barkami dwóch podków srebrnych. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Dawna odmiana Czewoji I.

CZEWOJA IV.

W polu czerwonym — dwie podkowy srebrne rzędem barkami do siebie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Najdawniejsza odmiana Czewoji I.

CZIRSON.

W polu czerwonym — lew srebrny, w prawej łapie trzy-

ma krótki miecz, w lewej koronie. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie.

CZOCHRON I.

W polu srebrnym — krokiew czerwona między trzema czarnymi głowami dziczemi, dwiema u góry, a jedną u dołu. Nad tarczą w koronie z zawoju czarno-srebrnego — koń biały w lewo. Tarczę podtrzymują dwa charty w obrożach czerwonych ze smyczami. Godło: Virtute et Labore. Herb, pochodzący ze Szkocji, znany już u nas w XVI w.

CZOCHRON II.

W polu srebrnym — krokiew czerwona, sięgająca szczytu tarczy, między trzema czarnymi głowami dziczemi, dwiema u góry, jedną u dołu. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek odmiany niewiadomy.

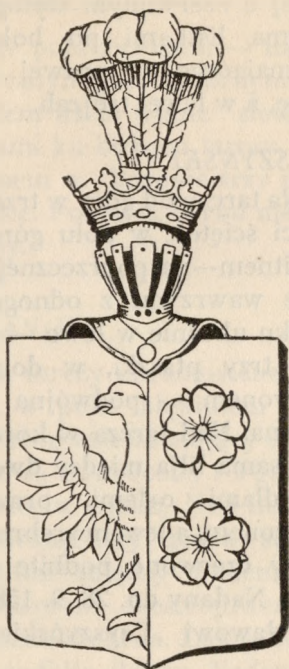
CZORNBERG,

Czorneberg.

W polu czerwonym — troje widel srebrnych: dwoje do góry od siebie, a jedno na dół, obśadami połączone w środku tarczy. Nad hełmem w koronie takich samych widel dwoje do góry ukośnie od siebie ustawionych.

CZTERY GAŁĄZKI.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego o niewiadomym opisie.

HERB MIESZANIEC

CZUCHAJ.

Herb własny książąt Czuhajewiczów.

CZUDNOCHOWSKI-BIEGOŃ.

W polu srebrnym — dwa pasy poprzeczne czerwone. Nad hełmem w koronie dwie trawy o trzech pasach czerwonych i dwóch srebrnych naprzemian. Labry czerwone, podbite srebrem. Rodzina kaszubska, otrzymała szlachectwo pruskie 7.10. 1786 r., a potwierdzenie 22.4. 1804 r.

CZUWASZ.

W polu czerwonym — trójkąt srebrny do góry. Nad tarczą w koronie pół męża z brodą, w sukni czerwonej, czapce

białej o czerwonym wyłogu, z dwoma listkami po bokach, trzymającego w prawej ręce mitrę, a w lewej trójząb.

CZYSZYŃSKI.

Na tarczy od góry w trzeciej części ściętej: w polu górnym błękitnem — na poprzecznej gałęzce wawrzynu z odnogą w środku ukośnie w lewo — rzędem trzy ptaszki, w dolnym czerwonym — podwójna lilja srebrna. Nad tarczą w koronie taka sama lilja między dwoma skrzydłami orlemi, prawem czerwonym, a lewem srebrnym. Labry czerwone podbite srebrem. Nadany dn. 28. 9. 1580 r. Stanisławowi Czyszyńskiemu.

DABOR czyli PRZYJACIEL SOWITY,

Dawbor, Dowbor.

W polu błękitnem — dwa serca rzędem, przeszyte strzałą w lewo ukośnie na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb litewskiej rodziny Dawborów, używających przydomka Muśnicki.

DACZYCKI.

W polu czerwonym — z za muru srebrnego o trzech blankach ręce zbrojne, strzałę w prawo ukośnie z łuku wypuszczające. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie.

DALIBÓR I.

Na tarczy dwudzielnej: w polu I czerwonym — trzy mo-

nety złote: dwie i jedna, w II złotem — pół orła czarnego z głową w lewo. Nad hełmem trzy pióra strusie: złote, czarne i czerwone. Labry z prawej strony czarne, a z lewej czerwone podbite złotem. Herb przyniesiony ze Śląska w XVII w.

DALIBÓR II.

Na tarczy dwudzielnej: w polu I złotem — pół orła czarnego, w II czerwonym — trzy monety złote: dwie i jedna. Nad hełmem w koronie dwa pióra strusie: czarne i czerwone. Labry z prawej strony czarne, a z lewej czerwone, podbite złotem. Początek odmiany niewiadomy.

DALIBÓR III.

Na tarczy dwudzielnej: w polu I błękitnem — trzy monety złote: dwie i jedna, w II złotem — pół orła czerwonego. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: czerwone między złotem. Labry czerwone podbite złotem. Początek odmiany niewiadomy.

DALIŃSKI czyli KOŚCIESZA odm.

W polu czerwonym — między dwiema sześciopromiennymi gwiazdami srebrnymi strzała srebrna bez opierzenia, żeleńcem do góry, u dołu rozdarta. Nad hełmem w koronie taka sama strzała jak w tarczy, lecz między szablą z prawej, a mieczem z lewej strony, ostrzami do góry obróconymi.

*DANEWITZ czyli ŚWINKA**odm.,**Dannwitz.*

W polu srebrnym — pod czarną głową dzika, ręka w czerwonym rękawie, paszczy dotykająca. Nad hełmem w koronie labędź biały. Labry czarne, podbite srebrem.

DANGEL czyli GLOBUS.

W polu zielonym — globus srebrny pionowymi linjami, jakby południkami, poprzecinany, u góry i u dołu rozety w kształcie liści w połowie widoczne. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Nadany w r. 1790 Danglowi, fabrykantowi warszawskiemu z rodziny włoskiej.

*DANGIEL I,**Danigel.*

W polu zielonym — na okrągłej tarczy srebrnej, poprzecznie ustawionej i gwoździami na brzegu lewym widzialnym obitej, pas poprzeczny srebrny z dwoma rzędem liśćmi winnemi, łodygami w prawo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Herb rodziny nobilitowanej w r. 1498, przez Władysława, króla węgierskiego i czeskiego, następnie osiadłej pod Krakowem; następnie tenże sam serb ponownie nadany 19. 6. 1792 Tomaszowi - Michałowi Danielowi, przez Stanisława Augusta, króla polskiego.

DANGIEL II.

W polu zielonym — na poprzecznym pasie srebrnym dwa rzędem liście winne złote, łodygami ku bokowi tarczy. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

DANIEL.

Na tarczy obramowanej złotem, w polu błękitnym — na murawie w lewo stojący daniel, z głową odwróconą i z gałązką zieloną w pysku. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie, błękitne między białymi, na środkowym sześciopromienna gwiazda srebrna. Labry błękitne, podbite złotem. Nadany 15. 3. 1845 r. Franciszkowi Danielewskiemu, referendarzowi stanu, byłemu naczelnikowi warszawskiego pocztamu, oraz jego synowcom: Antoniemu, Józefowi, Klemensowi i Wiktorowi i synowicom: Celinie i Rozalji, dzieciom po Janie Danielewskim, byłym komisarzu obwodu pułtuskiego, przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

DANIELECKI.

W polu zielonym — pas srebrny wpoprzek na nim dwa listki winne złote, wierzchołkami ku sobie zwrócone, na hełmie w koronie trzy pióra strusie.

DANILEWICZ.

Herb własny Setka Danilewicza, występującego w połowie XVI w. na Litwie.

DANISIEWICZ.

W polu barwy niewiadomej na trzech belkach skrzyżowanych w gwiazdę strzała przepołowiona bez opierzenia, żełęczem do góry. Początek herbu niewiadomy.

DANISZEWSKI czyli RUDNICA odm.

Na tarczy dwudzielnej: w polach: I — błękitnem, a II srebrnem — na podkowie srebrnej ocelami do góry srebrna strzała żełęczem na dół ukośnie w prawo, od strony opierzenia pod lewem ocele przechodząca. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Początek herbu niewiadomy.

DANTYSZEK.

Na tarczy czterodzielnej: w polu I dwudzielnem, w prawej połowie czarnem, a lewej srebrnem — dwa skrzydła orle: prawe białe, a lewe czerwone, w II i III błękitnych — rzędem miecz ostrzem i maczuga głownią do góry, w IV zaś dwudzielnem, w prawej połowie srebrnem, a lewej czarnem — dwa skrzydła orle: prawe czerwone, a lewe białe. Nad hełmem korona. Herb Jana Hofena (z rodziny mieszczańskiej niemieckiej w Gdańsku osiad-

łej) biskupa warmińskiego, nadany przez Karola V, cesarza rzymskiego, a potwierdzony przez Zygmunta I, króla polskiego.

DAR.

W polu błękitnem — podkowa srebrna ocelami na dół, przeszyta z prawej strony strzałą; nad nią gwiazda sześciopromienna. Nad tarczą korona, z której wznosi się ręka zbrojna z dobytym mieczem.

DAREWSKI czyli SZRENIAWA odm.,

Darowski.

W polu błękitnem — rzeka srebrna nakształt litery S odwróconej, z krzyżem kawalerskim złotym u góry. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

DARGIEWICZ czyli BAWOLA GŁOWA odm.

W polu czerwonem — czarna głowa wołowa wprost. Nad tarczą — mitra.

DARGOLEWSKI I czyli KSIEŻYC Z MIECZEM,

Dergolewski.

W polu czerwonem — nad rękojeścią miecza półksiężyc złoty barkiem do góry. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Dawny herb pruski.

DARGOLEWSKI II.

W polu czerwonym — nad półksiężycem złotym, rogami do góry, miecz ostrzem na dół. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Odmiana herbu Dargolewski I.

DARGOLEWSKI III.

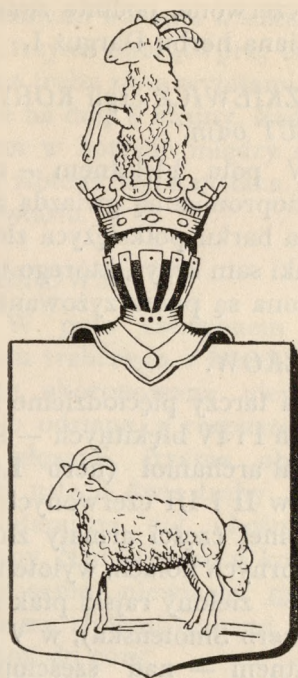
W polu błękitnym — nad rękojeścią miecza między dwiema sześciopromiennymi srebrnymi gwiazdami księżyc srebrny barkiem do góry. Nad hełmem korona.

DARGOLEWSKI IV.

W polu błękitnym — nad ostrzem miecza między dwiema sześciopromiennymi gwiazdami złotymi półksiężyc srebrny barkiem do góry. Nad hełmem, bez korony, nad rogami srebrnego półksiężycy, dwie sześciopromienne gwiazdy złote. Odmiana używana na Pomorzu.

DARGUN.

W polu czarnym — nad pasem poprzecznym czerwonym ze skrajem złotym — pegaz srebrny, a pod pasem — rzędem dwie pojedyncze lilje srebrne. Nad tarczą dwa ukoronowane hełmy, nad pierwszym orzeł złoty z głową w lewo, a nad drugim lew srebrny. Labry z prawej strony czerwone, podbite złotem, a z lewej czarne, podbite srebrem. Nadany 20.1. 1868 r. przez Franciszka Józefa, cesarza austriackiego.

HERB JUNOSZA

DARGUŻ I,

Dargosz, Dargusch.

W polu błękitnym — złota głowa z paszczą rozwartą. Nad hełmem w koronie sześciopromienna gwiazda złota. Stary kaszubski herb.

DARGUŻ II.

Na tarczy linią ukośno w lewo ściętej, w polu górnym czerwonym — pół lwa złotego, w dolnym zaś — szachownica błękitno - srebrna. Nad hełmem w koronie na trzech rzędem sześciopromiennych gwiazdach złotych trzy gałązki z kwiatem lilji. Labry z prawej strony błękitne podbite srebrem, a z le-

wej czerwone, podbite złotem.
Odmiana herbu Darguż I.

*DASZKIEWICZ czyli KORY-
BUT* odm.

W polu błękitnem — nad sześciopromienną gwiazdą złotą, na barku półksiężyc złotego taki sam krzyż, którego trzy ramiona są przekrzyżowane.

DASZKOW.

Na tarczy pięciodzielnej: w polach I i IV błękitnych — Ś-ty Michał archanioł (herb Kijowa), w II i III czerwonych — na tylnej części armaty złotej o srebrnych kołach, wylotem w lewo — zielony rajski ptak siedzi (herb Smoleńska), w V zaś błękitnem — nad sześciopromienną gwiazdą złotą półksiężyc srebrny, na barku którego krzyż złoty. Tarczę osłania płaszcz czerwony, podbity gro-
nostajami i mitra. Indygenat z roku 1776.

DAUKOWICZ.

Na tarczy — brama otwarta w przyciesiach, nad którą półksiężyc rogami do góry. Herb własny Isipa Daukowicza, marszałka tatarskiego w r. 1551.

DĄB I,

Dub, Żelechy, Czelechy.

W polu czarnem dąb złoty o pięciu korzeniach z dwoma liśćmi i trzema żołędziami. Nad hełmem w koronie taki sam dąb, lecz bez korzeni.

DĄB II.

W polu czerwonym — dąb złoty o pięciu korzeniach z dwoma liśćmi i trzema żołędziami. Nad hełmem w koronie taki sam dąb, lecz bez korzeni. Odmiana herbu Dąb I.

DĄB III.

Na tarczy ściętej w polu górnem czerwonym — z pierścienia złotego klejnotem do góry dwa złote żołędzie na gałązkach, w pochewkach zielonych, zwieszające się ku bokom tarczy; w dolnem zaś czarnem — z takiego samego pierścienia jeden żołędź wprost do góry. Nad hełmem w koronie między dwiema trąbami czerwono-czarnymi gałązka dębowa o dwóch liściach i trzech żołędziach złotych. Labry czarno-czerwone z prawej strony, a czerwono - czarne z lewej, podbite złotem. Początek odmiany niewiadomy.

DĄB IV.

Na tarczy ściętej: w polu górnem czerwonym i dolnem czarnem — ze złotego pierścienia dwa żołędzie złote w strony do góry, a jeden na dół. Początek odmiany niewiadomy.

DĄB odm.

W polu czerwonym — zielona gałązka dębowa z trzema listkami i żołędziami. Nad tarczą korona, w niej taka sama gałązka.

DĄBROWA.

W polu błękitnem — na baroku podkowy srebrnej krzyż złoty kawalerski, od oceli wychodzą ukośnie ku bokom tarczy takie same krzyże, lecz klinowaty zakończone. Nad hełmem w koronie skrzydło czarne barciem w lewo, przeszyte strzałą srebrną, żeleźcem w lewo. Jeden z najstarszych herbów polskich.

DĄBROWA odm.

Herb Adama Przechockiego, występującego w końcu XVI w. tem się różni od herbu Dąbrowa, że w podkowie ma łapę orlą.

DĄBROWO - KORAB'.

W polu czerwonym — na łodzi złotej, zakończonej złotymi głowami lwiami — wieża kamienna okrągła o czterech blankach, z otworem u dołu, po bokach blanków po sześciopromiennej gwiazdzie srebrnej. Nad hełmem w koronie skrzydło sępie barkiem w lewo, strzałą srebrną do góry ukośnie w lewo przeszyte. Labry błękitne podbite srebrem. Nadany 14.10.1839 r. Hilaremu Ostrowskiemu, radcy stanu, dyrektorowi wydziału kontroli generalnej podatków stałych, w komisji rządowej przychodów i skarbu, przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

DĄBROWSKI I.

W polu czerwonym — ukoronowana niewiasta z rozpu-

szczonemi włosami w sukni białej, trzyma oburącz przy ustach dwie trąby złote wylotami ukośnie na dół, w strony. Nad hełmem w koronie między dwiema złotymi trąbami taka sama niewiasta.

DĄBROWSKI II.

W polu czerwonym — z muru srebrnego o trzech blankach ukoronowana niewiasta białą odziana, z rozpuszczonemi włosami, trzyma oburącz przy ustach dwie trąby złote, wylotami na dół ukośnie w strony. Nad hełmem w koronie taka sama niewiasta między dwiema złotymi trąbami z wylotami do góry.

DĄBROWSKI czyli DOŁĘGA odm.

W polu błękitnem — na baroku podkowy srebrnej krzyż złoty kawalerski, między ocelami strzała czerwona żeleźcem na dół. Nad hełmem w koronie proporzec czerwony ze skrzydłem orlem czarnym. Odmiana potwierdzona w r. 1553 przez Zygmunta Augusta, króla polskiego, oblatowana w grodzie Lubelskim w r. 1632.

DĄBRÓWKA.

W polu błękitnem — na baroku podkowy srebrnej krzyż złoty na trzech górnych ramionach przekrzyżowany; takie same dwa krzyże z ocelów podko-

wy ukośnie w górę ku bokom tarczy wychodzące. Nad hełmem w koronie lew złoty w lewo trzymający przed sobą pęk liktorski. Nadany 14.10.1839 r. Józefowi Aleksemu Morawskiemu, członkowi rady stanu, prezesowi dyrekcji głównej towarzystwa kredytowego ziemskiego w Królestwie Polskiem, za gorliwą i użyteczną służbę przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

DĄBSKI czyli **GODZIEBA**
odm.

W polu czerwonym — na pniu o pięciu korzeniach, trzy gałęzie sosnowe. Nad tarczą, nad koroną hrabiowską hełm ukoronowany, a w nim pół rycerza zbrojnego, w prawej ręce trzymającego także drzewo, jak na tarczy, lewą ma opartą o biodro. Labry czerwone, podbite srebrem.

DEBOLI,
de Beaulien.

W polu srebrnym — dwa lwy, ku sobie zwrócone, trzymają świecznik kościelny. Nad tarczą korona. Niektórzy heraldycy podają odmianę tego herbu, dodając trzy pióra strusie w koronie.

DECIUSZ czyli **TOPÓR** odm.
Dycz.

Na tarczy pięciodzielnej: w polach I i IV czerwonych — topór srebrny, w II i III dwu-

dzielnych srebrno - czerwonych — dwugłowe orły, w prawej połowie czerwone, a w lewej srebrne, w V zaś dwudzielnym złoto - czarnem — sierp srebrny. Rodzina rzymska przybyła do Krakowa z Wissenburgu około r. 1505 w osobie Justusa Ludwika. Justus Ludwik Deciusz otrzymał od Karola V, cesarza niemieckiego szlachectwo i godność palatyna około 1520 r. Adoptowany przez Tęczyńskich — otrzymuje herb Topór, na co uzyskuje aprobatę Zygmunta I, króla polskiego d. 29.6.1531 r.

DEDERKAŁO.

W polu barwy niewiadomej — figura w kształcie litery Y. Początek herbu niewiadomy.

DEJM,
Deym.

W polu czerwonym — na pagórku zielonym gęś siedząca. Nad koroną hrabiowską i hełmem ukoronowanym — gęś. Labry czerwone, podbite srebrem.

DELALICZ.

W polu białym — podkowa barkiem do góry, na niej kruk z pierścieniem w dziobie, a pod nią serce. W koronie ręka uzbrojona, trzymająca miecz.

DELPACY I.

Na tarczy, obramowanej złotem, na zielonym pasie u-

kośno - lewym, ze skrajem złotym — trzy rzędem podwójne lilje srebrne, ponad pasem pole tarczy srebrne, a pod pasem — pomarańczowe. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie: czerwone między zielone. Indygenat w r. 1658, udzielony Franciszkowi Delpacemu, oberszterlejtntantowi kasztelana kamienieckiego.

DELPACY II czyli *GOZDAWA* odm.,

Dalpacy.

W polu czerwonym — między dwoma wąskimi pasami srebrnymi trzy rzędem podwójne lilje srebrne. Nad hełmem w koronie na pawim ogonie, podwójna lilja srebrna.

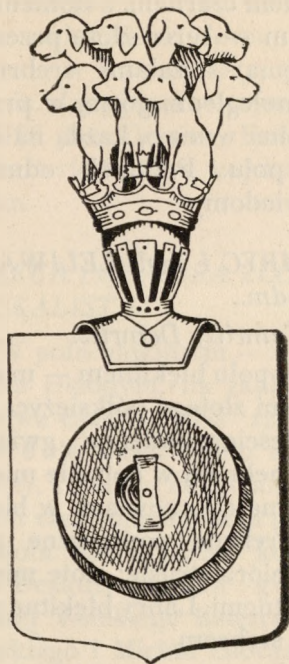
Indygenat z r. 1667. Wawrzyńcowi Delpacy, kapitanowi piechoty.

DELPACY III.

W polu czerwonym — nad krokwią srebrną z prawej strony trzy rzędem podwójne lilje srebrne, a z lewej trzy róże białe w takim samym porządku. Nad hełmem w koronie pawie ogon. Początek odmiany niewiadomy.

DEMBIC.

Na tarczy — trzy oszczepy, z których jeden prosto stojący, dwa inne pochyłe schodzą się u dołu tarczy. Nad hełmem w koronie tak samo ułożone oszczepy.

HERB KUSZABA

DEMBLIŃSKI.

Na tarczy ściętej: w polu górnym czerwonym — ukoronowany orzeł złoty, w dolnym zaś błękitnym — krokiew srebrna. Nad koroną hrabiowską z hełmu i zawoju błękitno-srebrno - czerwonego — od łokcia w rękawie błękitnym z wyłogiem białym ręka, trzymająca gałązkę wawrzynu. Labry czerwono - błękitne, podbite po części złotem i srebrem. Tarczę podtrzymują dwa psy w obrożach złotych z wywieszonymi językami i głodami odwróconymi.

DEMBOWSKI, czyli PRZYJACIEL odm.

Na tarczy ściętej na polach:

górnem czarnem, a dolnem zielonem — serce złote przeszyte dwiema strzałami srebrnemi równoległemi, górną w prawo, a dolną w lewo, każdą na swym polu. Początek odmiany niewiadomy.

DEMRYC I czyli LELIWA

odm.,

Temritz, Demritz.

W polu błękitnem — między rogami złotego półksiężyca złota sześciopromienna gwiazda. Nad hełmem w koronie między dwiema chorągwiami w błękitne i srebrne poprzeczne pasy trzy pióra strusie: złote między błękitnemi. Labry błękitne podbite srebrem.

DEMRYC II.

W polu błękitnem — nad i pod półksiężycem złotym rogami do góry sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem w koronie ręka zbrojna z mieczem. Labry błękitne, podbite złotem. Odmiana herbu Demryc I.

DENAW odm.

Herb Jakóba Hengowskiego, występującego w r. 1565.

DENHOF,

Doenhof.

W polu srebrnem — czarna głowa dzika. Nad hełmem w koronie pół czarnego dzika, przeszytego dwoma oszczepami na krzyż ukośnie do góry.

DENHOF. Odmiana hrabiowska.

W polu srebrnem — czarna głowa dzika. Nad koroną hrabiowską hełm, w koronie którego pół czarnego dzika, przeszytego dwoma oszczepami ukośnie na krzyż do góry. Labry czarne podbite srebrem.

DENHOF. Odmiana książęca.

W polu srebrnem — czarna głowa dzika. Nad koroną hrabiowską hełm, w koronie którego pół czarnego dzika, przeszytego dwoma oszczepami na krzyż ukośnie do góry. Labry czarne podbite srebrem. Tarczę okrywa płaszcz książęcy i mitra.

DENIS I.

W polu błękitnem — nad sześciopromienną gwiazdą krzyż srebrny. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Stary herb polski.

DENIS II.

W polu błękitnem — nad sześciopromienną gwiazdą krzyż złamany. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich.

DENMARK,

Dennemarck.

Na tarczy dwudzielnej: w polu I złotem — pół orla czarnego, w II czerwonym — dwie strzały srebrne, żełźcami do góry ukośnie skrzyżowane. Nad

hełmem w koronie ręka zbrojna z wzniesionym mieczem. Labry z prawej strony czerwone, podbite srebrem, a z lewej czarne, podbite złotem. Indygenat z r. 1673, udzielony Janowi Denmarkowi, oberszterowi.

DERMONT I — SIWICKI
v. SILNICKI czyli KORCZAK
odm.,
Dyrmunt.

W polu czerwonym — nad dwiema krokwiemi srebrnemi, łącznie tworzącemi literę W, trzy wręby srebrne: jeden pod drugim, ku dołowi stopniowo zmniejszające się. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Początek odmiany niewiadomy.

DERMONT II — SIWICKI *czyli ŁABĘDŹ* odm.

W polu czerwonym — na środkowym z trzech pagórków zielonych, krzyżami srebrnemi naznaczonych — łabędź z wężem, w ósemkę niecałą zwiniętym w dziobie. Nad hełmem w koronie na trzech strusich piórach taki sam łabędź z wężem jak i na tarczy. Labry czerwone podbite srebrem. Odmiana powstała w Kurlandji.

DESIER,

Dessier, Dessieur.

Na tarczy pasem złotym poprzecznym przepołowionej, w polu górnem błękitnem — rzędem dwie sześciopromienne gwiazdy złote, w dolnem zaś

czerwonym — kotwica srebrna, uchem ukośnie w lewo. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Indygenat otrzymał w r. 1726 Jan Dessier, Francuz, oberszterlejtant w wojsku polskim.

DESKUR *czyli GÓRA ZŁOTO-SKALISTA.*

W polu błękitnem — na pagórku zielonym, na skale złotej dwa czarne kruki rzędem, (lub dwie kawki biało nakrapiane), ku sobie zwrócone, nad niemi sześciopromienna gwiazda złota. Nad hełmem korona. Jan Deskur, kapelan gwardji pieszej Wielkiego Księstwa Litewskiego i Michał chorąży, oraz Paweł i Hieronim (synowie Piotra Deskur, oberszterlejtanta rzeczzonej gwardji), za męstwo i zasługi wojskowe otrzymali indygenat d. 15.2.1766 roku od Stanisława Augusta, króla polskiego.

DESZTRUNK.

De Strunk.

Na tarczy, pasem poprzecznym złotym przepołowionej: w polu górnem czerwonym — z obłoków ręka zbrojna trzymająca gałązkę palmową, w dolnem błękitnem — globus na podstawie. Nad hełmem w koronie między dwoma skrzydłami, dwie gałązki palmowe. Indygenat z r. 1768 Kazimierzowi Desztrunck. Dokument z r. 1808.

DESZPOT czyli **ZENOWICZ**,
Zienowicz.

W polu czerwonym — nad barkiem złotego półpierścienia — krzyż kawalerski złoty. Nad hełmem w koronie kruk z pierścieniem złotym w dziobie. Stary herb litewski.

DETER I.

Na tarczy ściętej: w polu górnym dwudzielnym z prawej strony złotem — lis czerwony, siedzący w lewo z głową za siebie zwróconą, z lewej błękitnem — pas lewo ukośny srebrny, w całym zaś polu dolnym — mur srebrny. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Labry z prawej strony czerwone, podbite złotem, z lewej błękitne, podbite srebrem. Szlachectwo przyznane, d. 16.11.1810 r. Deterowi, z rodziny śląskiej, przez Fryderyka Augusta, króla saskiego, księcia warszawskiego.

DETER II.

Na tarczy ściętej: w polu górnym dwudzielnym, z prawej strony złotem — lis siedzący w lewo z głową w tył zwróconą, w lewym błękitnem — cztery pasy srebrne prawoukośne, w dolnym zaś — mur srebrny. Nad hełmem w koronie trzy pióra strusie. Odmiana herbu Deter I.

DEYBEL,

Daybel, Hamerau.

Tarcza przepołowiona ukośnie w prawo, wierzchnia jej

część złota, dolna — czarna; na niej w pośrodku na pniu naturalnego koloru — cietrzew w lewo. Nad hełmem, w pośrodku dwóch bawolich rogów w połowie naprzemian złotych i czarnych — także cietrzew.

DĘBICKI czyli **GRYF** odm.

W polu czerwonym — gryf srebrny. Nad koroną hrabiowską część takiego samego gryfa po szyję, z trąbą złotą po prawej stronie.

DĘBICZ I,

Dambic.

W polu czerwonym — trzy srebrne oszczepy, ostrzami od siebie do góry, końcami u dołu stykające się. Nad hełmem w koronie, takie same oszczepy. Stary herb pomorski.

DĘBICZ II,

Dambicz, Dambitz.

W polu srebrnym — trzy czerwone liście lipowe, na długich łodygach, prawie stykających się u dołu. Nad hełmem w koronie podobne trzy liście. Labry czerwone podbite srebrem.

DĘBIŃSKI czyli **RAWICZ** odm.

Dembiński.

W polu złotem — na biegnącym czarnym niedźwiedziu — panna siedząca, z włosami rozpuszczonemi, w koronie, z rękami do góry, według jednego he-

rałdyków błękitno, według drugich — czerwono odziana. Nad koroną hrabiowską w ukoronowanym hełmie między złotymi rogami jeleniemi — pół niedźwiedzia z różą w prawej łapie.

DĘBNIK.

W polu błękitnem — trzy złote gałązki dębowe: dwie i jedna, o dwóch listkach i jednej żółodzi, ułożone gałązkami do góry ukośnie w lewo. Nad hełmem w koronie między dwiema złotymi kopiami, rycerz w zbroji, prawą ręką węża trzymający, lewą oparty o biodro, z gwiazdą sześciopromienną, złotą nad szyszakiem. Nadany d. 25.3.1845 r. Karolowi Eichlerowi, kawalerowi orderu św. Stanisława, III klasy, właścicielowi apteki w Międzyrzeczu, przez Mikołaja I, cesarza rosyjskiego i króla polskiego.

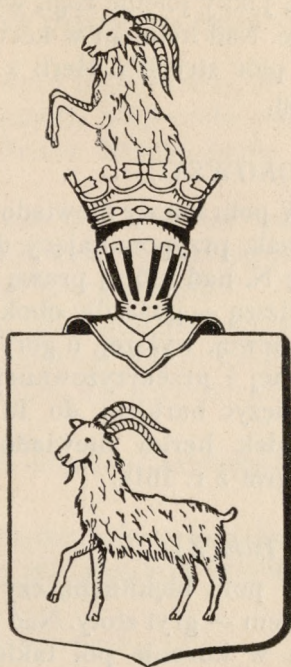
DĘBNO I.

W polu czerwonym — krzyż, nie sięgający brzegów tarczy, w lewym dolnym międzyramieniu — dwie krokwie srebrne, złączone nakształt litery W. Nad hełmem w koronie między dwoma rogami — krzyż złoty, ozdobny.

DĘBNO II,

Sędowojna.

Na tarczy czterodzielnej: w polu IV — dwie krokwie srebrne, złączone nakształt litery

HERB KOZIEL

W. Nad hełmem w koronie między dwoma rogami — krzyż ozdobny. Jeden z bardzo starych herbów polskich.

DĘBNO III.

W polu czerwonym — krzyż srebrny, sięgający brzegów tarczy, w lewym dolnym międzyramieniu dwie krokwie srebrne, złączone nakształt litery W. Nad hełmem w koronie, między dwoma rogami — krzyż ozdobny. Poprawna odmiana Dębna I.

DĘBORÓG.

W polu błękitnem — z pieńka naturalnego, po obu stro-

nach, jakby jelenie rogi, wyrośnięte. Nad hełmem w koronie pięć piór strusich. Herb z XV wieku.

DIADKOWSKI.

W polu barwy niewiadomej — znak, przypominający dużą literę N, nad której prawą łaską, niższą — gwiazda; obok zaś łaski lewej, wyższej, u góry załamanej i przekrzyżowanej — półksiężyc barkiem do litery. Początek herbu niewiadomy. Autograf z r. 1614.

DIC (DIETZ).

W polu błękitnym, czy też czarnem — gryf złoty. Nad hełmem w koronie pół takiegoż gryfa. Labry błękitne podbite złotem.

DIEBE.

Herb wymieniony przez hr. Uruskiego o niewiadomym opisie.

DIETZ.

Na tarczy o siedmiu polach: w I i IV błękitnych — gryf złoty, w II czerwonym — krzyż kawalerski złoty, w III i VI czerwonych — gałązki o trzech listkach, pod którymi dwie białe róże czterolistne, w V czerwonym — dwie pary chorągiewek złotych w pęk srebrną wstęgą związanych, w VII złotem — serce czerwone z okiem Opatrzności na środku. Nad

tarczą trzy hełmy ukoronowane: w pierwszym — róża czterolistna biała z listkami po bokach, w środkowym z korony baronowskiej — dwa skrzydła srebrne, w trzecim zaś pół gryfa złotego. Labry czerwone podbite srebrem. Tarczę podtrzymują rycerze zbrojni.

DITRICH,

Dittrich.

Na tarczy czterodzielnej: w polach I i IV błękitnych — na srebrnej górze skalistej — srebrny wytrych końcem do góry, w II i III złotych — orzeł czarny. Nad tarczą dwa hełmy w koronach: nad pierwszym między dwiema trąbami, w połowie naprzemian srebrno-błękitnymi — orzeł czarny, nad drugim między dwoma skrzydłami, w połowie naprzemian złotymi i czarnymi — wytrych srebrny końcem do góry. Labry z prawej strony błękitne, podbite srebrem, a z lewej czarne podbite złotem. Herb nadany r. 1776 Janowi Ferdynandowi Dittrichowi z przydomkiem von Dittrichfels, radcy sądu apelacyjnego w Galicji.

DŁUGAJSKI czyli GOZDAWA odm.

W polu czerwonym — na prawo - ukośnym pasie błękitnym o brzegach srebrnych rzędem trzy lilje srebrne. Nad tarczą korona. Początek odmiany niewiadomy. Panegiryk z XVIII wieku.

Z pośród recenzyj o Wydawnictwie:

Staraniem i nakładem Instytutu Kultury Historycznej, na czele którego stoi dr. S. J. Starykoń-Kasprzycki, rozpoczęto ciekawe a pożyteczne wydawnictwo p. t. „Polska Encyklopedia Szlachecka“.

Wydawnictwo to zaprojektowano szeroko, ma ono bowiem objąć sześć tomów — wydawanych w zeszytach, ukazujących się co miesiąc. Każdy tom zawierać będzie cztery zeszyty.

W tomie pierwszym ujęte są ogólne wiadomości z zakresu heraldyki, oraz sumiennie sporządzone wykazy rodzin książęcych hrabiowskich i baronowskich, z podaniem ich pochodzenia i daty uzyskania tytułu.

Tom II zawierać będzie: herby, ich odmiany, dokładne opisy, genezę i t. p.

Tom III i IV — Spisy nazwisk szlacheckich, daty nobilitacji, podanie dokumentów, na których po raz pierwszy widnieją te nazwiska.

Tom V — dokładne Spisy współherbownych.

Tom VI — monografie historyczne i genealogję poszczególnych rodzin, oraz wykazy żyjących potomków.

Już ukazały się trzy zeszyty tomu pierwszego.....

.....Całe wydawnictwo odznacza się starannym układem jest bogato ilustrowane poprawnie wykonanymi wizerunkami poszczególnych herbów.

Zaznaczyć należy, że zagadnienia są ujęte popularnie i wydawnictwo przeznaczone jest dla szerokich mas naszej inteligencji.

Każdy bezstronny musi przyklasnąć inicjatywie historyka, który w epoce tendencyjnie sztucznej demokracji odrodzonej Rzplitej podjął się sumiennego opracowania książki heraldycznej, która dotarłaby do szerokich mas, dla których z natury rzeczy dotychczasowe wydawnictwa (wyczerpane) heraldyczne są naogół niedostępne, gdyż laik jest do ich czytania za mało przygotowany. „Polska Encyklopedia Szlachecka“ tę właśnie lukę wypełnia.

Marzenna Saryusz-Stokowska.

„Kurjer Zachodni” Nr. 103 z d. 14 kwietnia 1935 r.

